

పడి పత్రిక గ-3 ౦-౧౦౬.

Registered No. M. 1118.

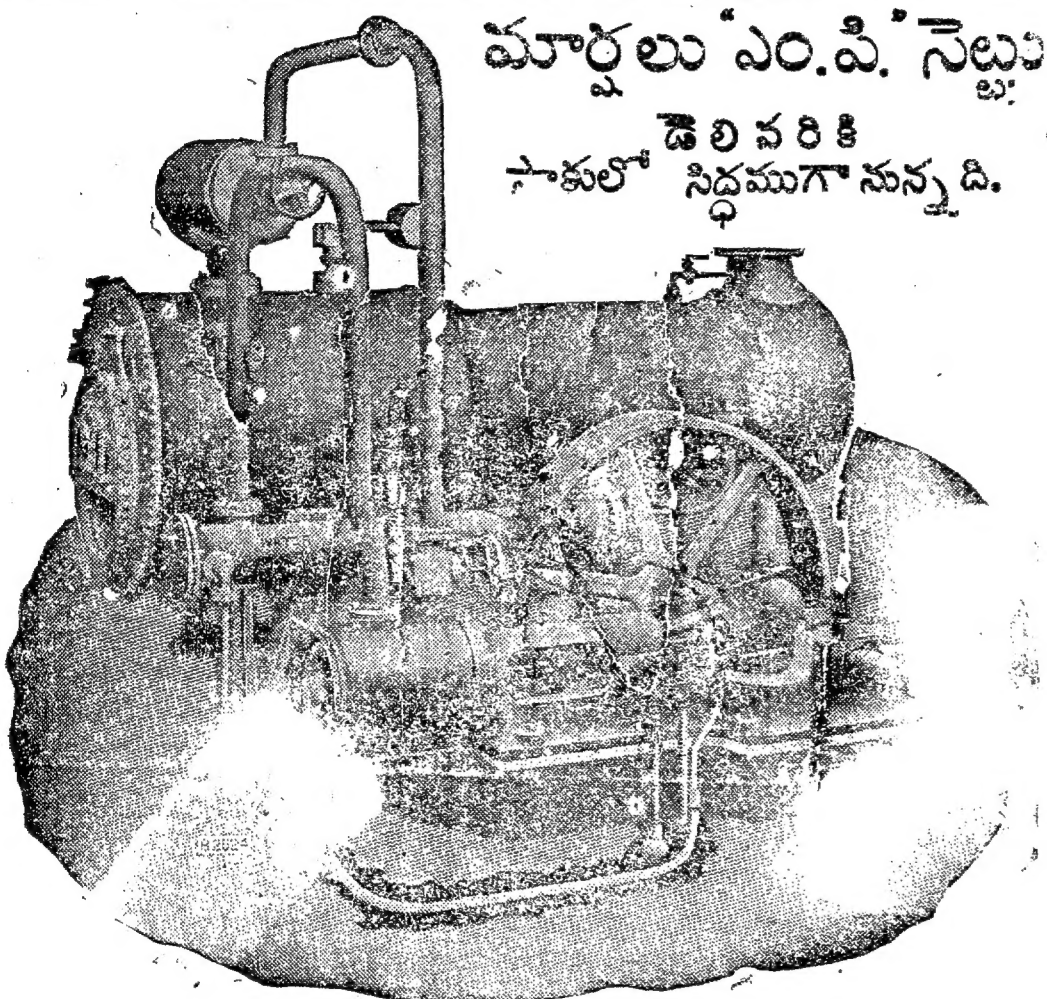
Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

ఆంధ్రప్రదేశ్

310073 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8. } డిసెంబరు 1921 వ సం॥ ఆక్టోబరు నెలకి తేది శనివారము } No. 156.
 సంపుటము. ౮ } దుర్గతి నాచు సంవత్సర ఆశ్వీజ మాస శుద్ధ సప్తమి ౭. } సంచిక ౧౫౬

మార్షలు 'ఎం.పి.' నెట్లు

డెలివరీకి
సాకులో సిద్ధముగా నున్నది.

బాయిలర్లు, ఎంజిను, సూపర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వై వంగు మొదలగువాటిలో పయిన ఉండునది మార్షలు 'ఎం. పి.' మార్షి నెట్లు యొక్క వివరణము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునామాకు దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను.

మార్షలు సను, టి కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

కార్యాలయము: బెంగళూరు, కిందాళూరు.

నెం. 9. నెకండు లైను పీజీ. మదరాసు.

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. ఇతర వీధిమైన నొప్పులను కూడ మూ అమృతాంజనమును వాడి నంత మాత్రమున నయముగను. నులభ నెల 0-10-0 అనాలు

మోహిని తైలము

సీసా 1-8 0-12-0

తామర తైలము

కబ్బి 1-8 0-6-0

పండ్ల పొడి

కబ్బి 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం దీసా.

బొంబాయి - మదరాసు.

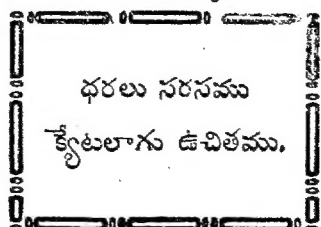
ఒంటిపాళ్ళములో తూతుపాకి ను ప్రసిద్ధముగ కంపెనీవారిచే తయారుపెట్టెడిది. (80౭8)

౧౨ నెంబరు

కాళ్ళము- 3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరుకును.

వానావిధములగు రివోల్వర్లు. ఆరులేక ఐదుతోటాలు యెక్కువవి. [స్థాపితము ౧౮౬3 సం.

ధరలు సరసము
కేటలాగు ఉచితము.

చిన్నవి. తేలులో పెట్టుకొగలిగినవి కూడ దొరుకును.

యం. వి. రామానుజం శెట్టి లిండు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆరోగ్యములకు గాను

మీరు—

212

తక్షణమే

ప్రాసిన తిపాళా ఖద్దులు కూడను అశేషించక ఇప్పుడే మీకు ఒక ప్రతి "కామేశాస్త్రము" కంపెనీయము. త్వరపడుడు!

వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆరోగ్యనివా యావధాలయము, 26, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగులు.

సంస్కారములవలన నాతనస్థితి కలిగెను. ఈ నాతనస్థితి యందు సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగుల స్థితి యెటులుండెనో తెలుపుచు, తైమ్ము ప్రతికొన్ని జాబులను ప్రకటించుచున్నది. కోమా యను పేరుతో మొదట జాబు ప్రకటితమయ్యెను. అతడు సివిలు ఉద్యోగియైయుండవచ్చును. అతని యుత్తరముతో నీవివాదము ప్రారంభమయ్యెను.

వింఛెన్సులలో పెమ్మసర్దు ప్రభువు ఉపన్యసించెను. సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగి ద కయెటులున్నది ఆయన వర్ణించెను. ఆవస్థను సరిగ్గా లేదు. పెమ్మసర్దు మాట పట్టుకొని వెల్లెవానికి ఆకాభిగ మే కలుగును.

పోతక ఇరువై యేండ్లక్రితము వారు చెప్పినది అన్వయించియుండును. ఆయన వర్ణించిన సేవాకాఖ ఇప్పుడు నశించి పోయినది. ఆయన తన చేతులతోనే చంపెను. ఆయన దానికి తోడ్పడెను. పూర్వపు దానికి ఇప్పుటిదానికి చాల భారతమ్యమున్నది. ఆయనది మేండ్లకండియున్న కాఖలో కేవలము ఆంగ్లేయులేయుండిరి. ఎవరో భారతీయులు ఫిలవంతులు నలుగురు చేరినను ఆంగ్లేయుల తక్షణమునకు కొదవ కలిగియుండలేదు. క్రొత్తకాఖలో నూటికి 48 వంతులు భారతీయులుండును. పూర్వమువలెనే పరీక్షయిచ్చి వీరు ఉద్యోగములందు ప్రవేశించిన, చిక్కులేనేలేదు. కాని కొన్ని యాద్యోగములు భారతీయులకు స్థితి ము చేసిరి. ఆంగ్లేయునికి పరీక్ష మునుపటివలె కఠినముగానే యుండును. భారతీయుని కట్టుగాదు. అతడు ఇంగ్లీషువానితో పోటీపడవలసివలెను. సరళఉద్యోగముల సామర్థ్యనిర్ణయమును తగ్గించినవేయుట వలన తక్కిన యాద్యోగముల సామర్థ్యనిర్ణయమును తగ్గిపోకమానదు. అందుచేత ఆంగ్లేయులలో నుంచివారురారు.

ఇప్పుడు, చేయవలసిన పనికూడలేదు. ఇప్పుడు సివిలు ఉద్యోగి ప్రభువుగ నుండుటకు వీలులేదు. గుమాస్తావలె పనిచేయవలసియుండును. అదనికి నేనొచ్చేటటువంటిదా వుండదు. రివిన్యూ మౌళము నమూనాచేయించవలయును. కావనభలలో చేసిన ప్రక్రియకు జవాబుకెప్పుడుటకు సాధనసానుగిని తయారుచేయుట మొదల చాలకాలము పోవును.

పూర్వము ఉద్యోగులు శిక్షకాలములలో కమానులుపోయి ఆనందించేవారు. ఇప్పుడా వినివేయబడదు. రాజీయ ఆందోళనలు గాననగలలో చేరి క్రికి లక్షలపై ముద్దించుచున్నారు. ఆ విశోదించు కోమలి పుష్పము పోయినవి. ప్రజలతో కలిసి మెలసి పాలనావ్యవస్థను తెలిసికొనుటకు వీలులేదు. తాజే నారి ఉద్యోగులు ముందర వెట్టు కాగితపు కట్టలను బట్టియే గ్రహింపవలెను.

పోనీ ఇన్నితంటాలు పడినవచ్చినా శిక్షములు తగినంత ముట్టునా? ఇప్పుటి ధరలు పట్టిమాచినవో 20 యేండ్లకంటె తక్కువగా నేయుండును జీతము. పూర్వపు వేయిరూపాయలతో ఇప్పుడిప్పు రెండువేలు సరిగావు. డబ్బుచాలకపోవుటచే వెండి మాట యెత్తనే కూడదు.

పూర్వము చప్పనప్పన ప్రమాదము లగు చుండెను. ఇప్పుడట్లుకాదు. పూర్వపువారు 35 యేండ్లు నేనచేసి పనిచాలించుకొనువారు. ఇప్పుడు పింఛను చాలదు గనుక 35 యేండ్లమునవెనుక పనిమానుకోవాలి. ఇండియను ఎప్పుడు రిటైరు కావలెనని కోరనేకోరదు. క్రొత్తవధి ప్రకారము ప్రతియేడాది కొంతప్రమాదము ఉండును.

1,000 కాసుల పింఛను చాలవచ్చును చాలకపోవచ్చును. శిక్షములో నూటికి నాలుగు రూపాయలు నిలువచేసిన సామ్యుచివరకు అతని అప్పతిరుటకైనను సరిపోవునో సరిపోదో? ఇప్పుటికి చాల భారతమ్యము కలదు.

నేను సివిలు ఉద్యోగములో నుంటిని. నేను పింఛను పుచ్చుకొను స్థితికి వచ్చితిని. నేను చాలఅదృష్టము ననుభవించితిని. నేను సంస్కరణములకు వ్యతిరేకముకాను. నేను అవి ఫలప్రద మగుటకు తోడ్పడు చుంటిని. ప్రజలతో కలిసి పని చేసినగాని ఆంగ్లేయునికి కోమలి వెళ్ళదు. భరతవర్షములో నరనికి తావులేదు.

శివామ్యుత తైలము

తలంటుకు మేలైనది. మెదటికి బలము. కండ్లకోగబును పోగొట్టును. కల 6 బొమ్మల బుడ్డి రూ 1. మెత్తముగా. కొనువారికి మంచి కమీషను. విశ్వనాథం నుబ్బరావువైద్య ఆయుర్వేదవేదవధ భవనము, (8175) కోవూరు. (నెల్లూరుజిల్లా)

అమృతము.

తక్కువ ధరలు.

అమృతము.

ఈలాటి పేరులతో నున్న ప్రకటనలను చూచుటకు మీ కందరికి మిక్కిలి ఆనందముగా నుండును. వీలనగా అట్టి సమయములయందు మీకు కావలసినవాటిని మిక్కిలి తక్కువధరల చొప్పున తీయుటకు వీలుండును.

ఎవరైనను లాభములేనిదే విక్రయించ రను స్వల్పసంగతి మీ కెల్లరికిని బాగుగా తెలియును. సాధారణముగా ప్రతిదినము అమృతము ధరలు బహు ఎక్కువగా నుండుటచే మీరు తక్కువ ధరల అమృతమునకై ఎదురు చూచుచుండును.

అయితే ఎల్లకాలములందును మిక్కిలి తక్కువ ధరలకులు సామానులు విక్రయించబడు స్థల మొక్కటియున్న దని తెలిసికొనుటకు మీరు మిక్కిలి సంతసించవలెను. ఇట్టి స్థలమును మీ రెచ్చటను కనుగొనలేరు. మఱియు ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి ఖరారైనవి.

సామాను లన్నియు గలిగిన ఇది ఒక మిక్కిలి గొప్ప అంగడి. మీరు కావలసినట్టి ఎట్టివస్తువైనను తప్పక దొరకును. ఇవి అన్నియు మీ యొక్క దేశీయులవలననే తయారు చేయబడినవి.

దయచేసి రత్న బజారు కోడ్డునందు నెం 9, 10, 11 చలు గల

మిక్కిలి సరసమైనట్టియు, పెద్దదైనట్టి, బహు పురాతనమైనట్టి

చల్లారాం గయానుచందువారి అంగడికి రెండు

హిందూ దేశము, విదేశము సరకుల వర్తకులు.

తక్కులేని సామానులు గల గొప్పప్రదర్శనమును చూచి, ఇతరచోట్లయందుండు ధరలకు వీటిని పోల్చిచూచిన, ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి తక్కువ యనియు, మఱియు ఇక్కడఎప్పుడును

శాశ్వతమైన పరిష్కారమైన అమృతము

ఉన్నట్లు స్పష్టముగా తెలియును.

2300

నారీ మనోహర వర్తి పనులు

విశాఖపట్టణము

మూలధనము — లక్ష రూపాయలు
వంతువివర — ఒకరూపాయ

ఉద్దేశము

1. వేరు వేరు జాతుల మేలువరుసపత్తి మనదేశములో పంపించుట.
2. పనివాండ్రచే చేతనాను వడికించి వివిధములగు బట్టలు నేయించుట.
3. పనివాండ్రకు జరూరయిన మూలధనము స్వల్పరక్షికి అప్పు నిచ్చుట.
4. ప్రతివోట బ్రాంచి నేర్పించి నచ్చటచ్చట తయారగుచున్న నూలుబట్టలు న్యాయమైన ధరకు కొనుట.
5. నూలుబట్టడము, బట్టలు నేయడము అనుభవకాలల ద్వారా నేర్పించుట.
6. లాభములో నాలుగవ వంతు దేశ సేవకు వినియోగ పరచుట.

విజింట్లు

ప్రతి గ్రామములోను వంతుదార్లను చేర్చుట, డిపోలను స్థాపించి, నూలు వడికించి బట్టలను నేయించుట మొదలగు పనులకుగాను జీతము కమీషను వైని యేజింట్లు కావలెను.

లక్కరాజు -

అప్పలస్వామినాయుడు,

(3168)

స్థాపకుడు.

నమృతము (1842)

బంగారు, వెండిరత్న

ముల నగలును, ఇతరవస్తువులను
వాపసు యిచ్చిన పుచ్చుకొని
తైకను ఇక్కడబడును

ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ

25, చై నాబజారురోడ్, మదరాసు.

నగలు నాణ్యముగాను, పూచీతోడను సరియైన ధరలకు తయారుచేసి విక్రయించుటకు ముందబడును. తయారున లేనివాటిని అనిశ్చయముగా ఆర్డరుమేరకు తయారుచేసి యివ్వబడును. ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చి నగలు తయారు చేసికొన్నవారి కలన మా నిమ్మకము తెలిసికోవచ్చును.

మలయ చందనము.

గనేరియా అను నెగరోగమునకు కృతార్థము.

పథ్యములేదు. వీదికారితో పనిలేదు. ఎఱుపు, తెఱుపు, పచ్చ, ఆను మూడు విధముల నెగరోగమును మూడు పూటలలో మాన్యును. స్త్రీల కునుమ వ్యాధులకు కూడ ఇది రాక్షధము.

డబ్బీ 1-కి కల 2-4-0

1 చందినీ (మలయచందనమున కనుపానము) బొమ్మ 2-0-0

1251

ఋతుశోధక

ఋతుకూల మున్నగు గర్భాశయ దోషములను బోగొట్టి సంతానము నొనంగు చింతామణి. డబ్బా 2-0-0

వీ యూషము

కాఫీ, టీ, కోకోలకు బదులు. మంచిగువాసన. గుణము గల ఆయుర్వేదయోగము. డబ్బా 0-12-9

గంధర్వపార్వతీ, రాయవరం, (గోదావరి)

ప్రతీకేతనము

ప్రతీకేతనము: చిన్నపిల్లలకు ముసలివారికి సుఖముగా విరేచనము చేయును.

ప్రతీకేతనము: మూలవ్యాధులను బోగొట్టును.

ప్రతీకేతనము: ప్రతివేళ్లలోను బుచ్చుకొనిన సుఖవిరేచనము ఆగును.

ప్రతీకేతనము విరేచనావధములలో కల్లు మంచిది. చిరకాలాదులవారు కల్లు స్నానములో చేర్చి యున్నాను. ఆ తీర్థభోజనము, వేళ్ల తీర్చిన భోజనములకు బాగా తీర్థముగా పేగులలో ఉండి, కడుపుపొంగు, అన్నము ఇవ్వములేకపోవుట, అశక్తి మొదలగు గుణములుగలిగి ఉన్నపుడు ప్రతీకేతనము బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విరేచనము ఆగు నట్లుకేసి వేలక గలిగించును.

10 త్రులముల వెల రూ 1-0-0

40 ,, వెల రూ 3-0-0

క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి
బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం.

మేనేజింగు డైరెక్టరు,
ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)
19, హోల్స్ రోడ్డు,
హుంతుగోడ్ - మదరాసు.

బాలగంగాధర తిలకుగారి

(447) విద్యారణితన (448)

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు
ప్రతి 1.2 రూ 0.14-0

వందేత మహానామోహన మాధవ

గాత్ర దీపితము. పంచాయితీ అర్చి
ప్రతి 1.2 రూ 0.8-0.

బాబ్స్ బాలగంగాధర తిలకుగారి అంట్ నెట్టి
బి. ఎస్. ఎస్. కె. కె. కె. కె.

తెలంగాణ ప్రభుత్వము వద్ద నమోదైనది.

ఆంగ్లేయోపద

గుణదీపిక

ఆంగ్లేయోపదములయొక్క గుణలక్షణము లిందు జక్కగ పోధించబడినది. కొలది ప్రతులు మాత్రమే మిగిలియున్నవి.
వెల రూ. 3-0-0; బి. ఏ. రూ. 2-0-0.
సేతు బ్రహ్మ, మచిలీపట్నం (తేక)
పోస్టుబాక్సు 610, హైదరాబాద్, మద్రాసు.

“అద్భుత భవిష్యత్ ఫలదర్శిని”

ఇది మంచి ఆశ్చర్యకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము ప్రతి మనుజునకును ప్రతిదినమున మిక్కిలి పుష్కలముగా ఉపయోగపడును. ఇది మంచులోనుటకు జాతికము, పుట్టిన తేదీ, నక్షత్రము, మొదలగునవి అత్యుత్తములైన సులభమైన తెలుగులో వ్రాయబడినవి. గొప్ప సర్వీస్ కేటలును పొందినది. వెల 1 రూ ప్రస్తుతం ఏలూరు సబ్ జడ్జిగారగు ఆర్. శారాయణరావు పంతులు. బి. ఏ. బి. ఎల్. గారిట్లు వ్రాసిరి. “రాగల దానిని తెలిసికొన గోరవారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని సంపాదించుకొనినది నానిశ్చయము.” పుస్తకములు కలయికగా యీ దిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

తాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము,
చౌదవరం, వికాఖట్నం, బెల్లూరు

చీరాల వేరాల వీరుని విచారణ

(9)
గంర నెక్కుకుంద నేరము మోపబడుట

ఒక సంవత్సరము సాధారణ శిక్ష

(ఆంధ్రప్రదేశ్ జాతీయోపసంఘ ప్రచురణసంఘము నుండి)

ఆంధ్రప్రదేశ్ దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారిని ఆర్య

బరు 1 వ తేదీని బరంపురం స్టేషనులో గంజాం జిల్లా కలెక్టరు గారు ఆయన రాజద్రోహమును ప్రసరింప జేయుచున్నాడని వారంటు బంపి ఆరెస్టు చేసిరిని మేము యిదివరలో తెల్పియుంటిమి. ఆ వారంటు పత్రములో కేసును జెప్పియుండలేదు. 2 వ తేదీ ఉదయమున ఆయనను జిల్లా మేజిస్ట్రేట్ గారు విచారించుటకై చికాకోల రోడ్డు స్టేషనుకు తీసికొనివెళ్లిరి. ఈ తీసికొని వెళ్లుటలో నొక చిన్న విశేషము గలదు. ఆయనకు రెండవతరగతి టిక్కెట్టు కొన్నప్పటికిని పోలీసు డెప్యూటీ సూపరింటెండెంటు గారు జి. రాజగోపాలరావుగారు ఆయనను యింటరు తరగతిలో ప్రయాణము జేయవలసినదిగా బలవంతపెట్టిరి. ఇదియుక చిన్న విషయము. ఇది యేల చెప్పవలసినప్పటికిని దీని వలన ఉద్యోగుల ప్రవృత్తి తెలియజనియే. విచారణ మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు ప్రారంభమయెను. విచారణకుముందు గోపాలకృష్ణయ్యగారికి 112 నెక్కుకుంద నాదరొకటి యీయబడెను. దీనిని న్యాయము ప్రకారము వారంటులో బాటు యీయవలసి యుండెను. ఆరెస్టులో నేమి యుండెననగా:-

గుంటూరు జిల్లా దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారికి:-
మీరు నెవ్వెంబరు 24, 26 తేదీలలో ఆంధ్రమహాసభ సభలోను, 27 వ తేదీని బరంపురములో మా పరిపాలనముకింద నున్న పట్టణములో నొక బహిరంగ సభ గావించి యందు న్యాయబోధితమైన బ్రిటిషు ప్రభుత్వముపై ప్రజలకు ద్వేష భావము గలుగునట్లు పన్యసించితినియు, ఆయన పన్యసించుటలో ప్రభుత్వమునకును, రాజునకును, బలిచక్రవర్తికిని, హిరణ్యకశిపునకును సామ్యములుజూపుచు, యీ ప్రభుత్వమువారు తేజమును అందలి ప్రజలను నాశముగావించుచున్నారనియు ఆ ద్విప్రభుత్వము మూడుమాసములలో తప్పక నాశము గావలెననియు నాపత్త్యములను జెప్పి యుండిరిని గంజాం జిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటు గారు మాకు తెల్పియుండిరి. ఇంతియకక యీ విప్లవములో సహాయముచేయని వారిగతి చూడవలసియున్నదని తెలిపించిరి. బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణ్యభేదాలకు విరోధముల కల్పించి మీరు సమకట్టిరట. బ్రాహ్మణులను వారి పేదరికమున నింపించుచు బ్రాహ్మణ్యభేదము ప్రభుత్వముతో సహకారముజేసి దేశభ్రష్టము చేయుచున్నాని దుర్భాషలాడి యుండిరి.

కాన మీరు 1 సంవత్సరము సత్ప్రవర్తనము గర్హియుండెదమని 1 వేయిరూపాయల ధరావతునున్న, అజేమిత్రమును జామినుక్రిందనున్న యేల చెల్లింపగూడదో తెలుపుకొనవలయును.

(సం) టి. జి. రూథరుఫోర్డు.

జిల్లా మేజిస్ట్రేట్ గంజాం, 2-10-21

దీనినిబట్టిచూడగా, గోపాలకృష్ణయ్యగారు తమకు 28 వ తేదీని జిల్లా మేజిస్ట్రేట్ గారు 144 నెక్కుకుంద పంపిన ఆదేశకు భిన్నముగ ప్రవర్తించి 29 వ తేదీని యుపన్యసించినందులకై యీ క్రమమును పంపలేదని తెలుచున్నది. కాన మరియొక ప్రాశస్త్యమును గావచ్చును.

గోపాలకృష్ణయ్యగారు తమ వాక్యాలమును అప్పటి కప్పుడు కొర్రవారికిగూడ పని సులభముగ నుండునట్లు నిండ్ల పులో నిచ్చిరి. కాని సంకేతముమాత్రము తెలుగున జేసెను. ఆయన కొంచెమస్వస్థతగ నుంటున్నప్పుడు వాక్యాల మిచ్చెదనని కోరగా కొర్రవా రందల కంగీకరింపలేదు. అవాక్యాల మేమనగా:-

“నేను నెవ్వెంబరు 24, 26 తేదీలయందును బరంపురములో 27 వ తేదీని యొక బహిరంగ సభలో సుపన్యసించిన మాట సత్యమే. నేనా యుపన్యాసములలో ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానముయొక్క ధర్మములను విశదీకరించి యుంటిని. వానివలన ద్వేషముగాని అసహ్యతగాని కలుగజేయనని నేను తలచి యుండలేదు. కాని నారు కాననాది

క్రమము గావించుటకు సిద్ధులై యుండలేనని మాత్రము ప్రోత్సాహపరచి యుంటిని. మీరు తిరుగు బాటు అనియున్నచో, అది ధర్మాభిప్రాయములలోగాని, నైతిక సంబంధమైనది గాదు. మాయుజ్ఞము, బ్రిటిషు దేశస్థుని మానవ విషయములలో పునకునిగ జేయవలెననియే.

మే: సార్వభౌముని గూర్చి మీరొక దుర్భాషనాడి యుండిరి.

గోపాల:- “అదియేమి”.

ఈ సమయమున ప్రాసిక్యూటరు యిన స్పెక్టరుగారు గోపాలకృష్ణయ్యగారు 24 వ తేదీ నిచ్చిన యుపన్యాసములలో భాగమును జదివిరి. అందు గోపాలకృష్ణయ్య ప్రభుత్వము ఒకప్పుడు చీరాలలో ప్రాగుబోతు ఒకడు ‘కింగుబాద్లికి జెయి’ అని యరచు చుండ, ‘కింగుబాద్లికి జెయి’ అనియనరా యని సరిచేసి నట్లు నుండెను.

గోపాల:- బాద్లి సార్వభౌముని గూర్చిన రిమార్కు నే నేల చెప్పిననగా, స్థానికాధికారులు నిస్పృహలై యెట్టి సహకారులను తోడుకొనినో జూపుటకే.

గోపాలకృష్ణయ్యగారు వాక్యాలము నింకను యీ క్రింది విధముగ నియ్యదొడిగిరి:- “నేను యీ ప్రభుత్వమును కావలె ననకును, బలికిని, హిరణ్యకశిపునకును బోల్చుచున్నాను. నే నిటుల ఆరేడు మాసములనుండి జేయుచుంటిని. ఏలననగా ఆ రాక్షసులకును ప్రస్తుత ప్రభుత్వపథకులకును పురాణములలో మంచి సాదృశ్యములు గలవు. అవియే సామాన్యజలకు తెలియనట్లుల జెప్పగల్గును. ఈ సాదృశ్యములే నేను విపులముగ జెప్పి దీనికిని దానికిని దృష్టిగోచరమగు సంబంధముల సరియగు వానిని తెల్పియుంటిని.

ప్రస్తుత ప్రభుత్వము దేశమును పాడుచేయుచున్న మాట శిష్యుకాని అబద్ధముకాదు. అది తప్పక నాశనమొందునని నేను చెప్పవలసి నిజమైతిను. ఇన్ని మాసములని నేను చెప్పియుండలేదు. మహాత్ముడే ప్రస్తుతస్థితిలో మూడుమాసములలో స్వరాజ్యమునచ్చుట అసంభవమని చెప్పియుండెను.

మే:- మీరు నవ్వ పుట్టించునట్లుల మాట్లాడి నవ్వజన రంజకుడగు బోధకునివలె నున్నారు.

గోపాల:- ఆ నవ్వ పుట్టించుటవలన ప్రజలు మనహం కారులు గానుండ నుందురు. మనను నొవ్వకుండనుండును.

గోపాలకృష్ణయ్యగారు వాక్యాలము నిట్టియబోధ గిరి. పోరాటమును బలపరుపనివానిని దెదరించుటగూర్చి నేను చెప్పినది ఆధ్యాత్మిక ధర్మసంబంధమైనది. భగవంతుడట్టివారలకు అపసానకాలమున విధిని నిర్ణయించుటలో నీవిషయమును మరలవ జాలదని నేను జెప్పియుంటిని.

కొందలు బ్రాహ్మణ్యభేదముమాత్రము ద్రోహులని నే ను చెప్పియుంటిని. దానికి నాయకమేమనగా దైత్యకృత్రియ, సూద్రజాతివారు గాక కొందరు బ్రాహ్మణ్యభేదములని పేరుపెట్టుకొని బ్రాహ్మణ్యద్వేషముతో బనిచేయుచున్నారనియే. ఈ బ్రాహ్మణ్యద్వేషము కల్గినపుడు ప్రభుత్వమువారు దాని నణచుటకు మారుగ సభివృద్ధిచేసి వైరభావమును ఎత్తువచ్చెనని. ఇక ను జామినుగాని ధరావతుగాని యిచ్చుటకు నేను నిరాకరణవాదిని నాకు చెప్పుట కేమియునులేదు. ప్రభుత్వమువారు యిచ్చవచ్చిన రీతిని యేకమే వేసినను, కాలముగ వినయముగ విధేయముగ నందులకు ఒగ్గియుండువాడను. వాని నాదేశమున్న ప్రభుత్వము న్ను బాగుపడుటకై భగవంతుని మాత్రము ప్రార్థించెదను.

“బాద్లి సార్వభౌముని దుర్భాషలాడినట్లుల నాపై నేను నేరము మోపబడెనో విచారముగనున్నది. నేను ఉపన్యాస సంధర్మమున జెప్పినమాటలకు అపార్థముల గల్గించుటచేత గా బోలును. అందులకు నేను చింతింపచున్నాను. నేను అనిషయము నెందులకు జెప్పియుంటిని? యిదివరలో తెల్పియుంటిని. నే నట్లుల నెప్పుడును జెప్పియుండలేదు. అట్టిమాట మాత్రము

లోని ప్రభుత్వసహకారి చెప్పినాడన్న నాకు ఆగ్రహము కలుచున్నది.

ఈసమయమున ఫిర్యాదితరపు సాక్ష్యము విచారణ ప్రారంభమయ్యెను. ప్రభుత్వమున బంధువుల పోలీసుసర్కిల్ యిన 'పెక్టర్' డి. రామచంద్రరాజుగారు గోపాల కృష్ణయ్యగారు ఉపన్యాసములో జెప్పినవిషయములగుర్తి యొక పెద్దవాణ్ణి యు నిచ్చిరి. అందు "వెంట్రుక" అనుపదము నుపయోగించినదాని గుర్తి కొంతరాజాంతుముజరిగెను. తుట్టతుడకు శ్రీకాకుళం సహకార్యురగారు అర్జముదీసినటుల నిజముగ వెంట్రుక అర్థముగా దనియు, దానియర్థము ప్రభుత్వమున నేమాత్రము గౌరవములే దనియు తేల్చబడెను. వెంట్రుకపదము "అదియన్నలత్తయ్యు లేదు." అనుసంబంధములో తెలుగున జాతీయముగ వాడబడును. ఈసాక్షి దాని యర్థమదియేయని యొప్పుకొనెను.

ఈసాక్షి తెచ్చిన మరొకవిషయ మేమనగా గోపాల కృష్ణయ్యగారు వాణ్ణియులలో స్వరాజ్య సంపాదనమైషివ ప్రభుత్వమువారి కరెన్సీనోట్లు పులుసుకాచుకొనుటకైన పనికిరావని చెప్పియుండెను. దాని కర్ణ మేమై యుండవచ్చును. వానిని ఇంధనములుగ నుపయోగించవలయునా లేక పులుసుముక్కలుగ నుపయోగించవలయునా? తుట్టతుడకు వానిని పులుసుకాచుకొనుట కింధనములుగ నుపయోగించుటకేయని యర్థములేదని. ఫిర్యాదితరపు 1 సాక్షి గోపాలకృష్ణయ్యగారు 27 వ తేదీ నిచ్చిన యుపన్యాసమునుబట్టి చూడగా అయనకు పిచ్చయెత్తుచుండినట్లును, ఖైదుకు వెళ్లుటకు బుద్ధియున్నటుల నుండెనని తమకుతోచెనని చెప్పిరి. పిదప నాయన గోపాల కృష్ణయ్యగారు రావణాదిరాక్షసుల సాదృశ్యమును దెచ్చిచెప్పి నమాటగుర్తి చెప్పెను. ఆ చెప్పటలో నాసాక్షి హిరణ్యక శిపుడు తనకుమారుడగు ప్రహ్లాదుని శివునిపూజించుమని కోరినట్లు ను-బలిచక్రవర్తియితరలోకములకు వెళ్లివేయబడినట్లునుకొని తెలియని విషయములజెప్పిరి. ఈసమయమున గోపాలకృష్ణయ్యగారు అడ్డునుచ్చి బలిచక్రవర్తి అశోలోకమునకు అణగదొక్కబడె ననియు అయశోలోకము ఇంగ్లాండునియుజెప్పెను. ఇంగ్లీషువారి దేశమును వీడివెళ్లినను ప్రపంచమునందలి దేశములతోమిత్రులు గనుండి సంవత్సరమునొకసారి బలిచక్రవర్తి సర్వకాలపండుగల సమయమున పూజింపబడునటుల సామ్రాజ్యసమావేశములలో గూడవచ్చునని ఆయనయర్థమైయుండెను. ఈసాక్షియేమేమియో అభినయములు చేయబోయెను గాని అవియన్నియు జేయలేక తుట్టతుడకు సేరగుడు, జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారు 144 సెక్షన్సుకింద పంపిన ఆర్డరును తీరస్కరించుచు నొకకరపత్రమును బంచిపెట్టెనని తెల్పెను.

మేజి:—కాని ఆయనను యిప్పుడు ఆ ఆర్డరు నుల్లంఘించి నందులకు ఆరెస్తుచేయలేదు.

ప్రా: యి:—అందువలన ఆయన ఆర్డరునుల్లంఘించుటకు సిద్ధముగ నున్నట్లు తెలియుచున్నది. అందుల కాయనను ప్రత్యేకముగ ప్రాసిక్యూటుచేయవచ్చును.

గోపాలకృష్ణయ్యగారు సాక్షులను క్రాసుపరీక్ష చేపెదరా యని మేజిస్ట్రేటు గారడిగిరి. తమకేమియు నడుగుటకు ప్రశ్నలులేవనియు, స్వయంసమర్థన మక్కరలేదనియు, వృథాకాలక్షేప మేలయనియు, గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెప్పిరి. ఈ సమయమున ఆపురాణగాథలగుర్తి కొంతచెప్పిరి. ఫిర్యాదితరపు 2, 3, 4, 5, సాక్షులు ఆర్డరుహాజనసభకు రిపోర్టుగ వచ్చిరి. వారు గోపాలకృష్ణయ్యగారు 24, 26, 27 తేదీల నిచ్చిన యుపన్యాసముల రిపోర్టులను దాఖలుచేసిరి. క్రాసుపరీక్ష చేసె దరాయనియడుగ, ఆక్రరలేదనియు, అందేమున్నను తనకవసరములేదనియు, సమర్థకమక్కరలేదనియు, వారికి మీరు డబ్బు నిచ్చియుండుటచే సరిగా రిపోర్టుచేసినదిలేనని మీకుసంబంధించిన విషయమేయనియు గోపాలకృష్ణయ్యగారు బదులుచెప్పిరి.

మేజి:—నాలుగురోజులకింద గంపలగూడెం కుమార రాజుగారు రిపోర్టులు సరియైనవేనా యని ప్రశ్నించిరి.

గోపాల:—ఆయనయుపన్యాసములగుర్తి ఆయన యడిగియుండవచ్చును. కాని నేను క్రాసుపరీక్ష చేయను.

ఫిర్యాదితరపు 6, 7, 8 సాక్షులకు యెడపల్లి రామమూర్తిగారును (కంసాలి) కూర్మయ్య పట్నాయక్ గారును (కాపీ హోటలు కీపరు) జగన్నాథతిరుపతి (ప్రయజేటుపీడకు) వీరందరును, గోపాలకృష్ణయ్య 27 వ తేదీ నిచ్చిన యుపన్యాసముల గుర్తి కొన్ని వాణ్ణియులముల నిచ్చిరి. వారు, కరెన్సీనోట్ల విషయమున్ను, గవర్న మెంటు బాండ్లను గుర్తియున్న గోపాల కృష్ణయ్యగారు చెప్పినది చెప్పిరి. ఆయన యుపన్యాసానంతరము ఒక్క కరెన్సీనోట్లకైనను డబ్బు నిచ్చిన వారు లేరని ఆయనజెప్పుకొనెను. ఇది మేజిస్ట్రేటుగారిడిగినప్రశ్నకు ప్ర

త్యుత్తరముగ జెప్పబడెను. గోపాలకృష్ణయ్యగారు క్రాసుపరీక్ష చేయుటకు ఒకప్రశ్నవైన వేయలేదు-ఫిర్యాదితరపు సాక్ష్యమై నపిదప గోపాలకృష్ణయ్యగారు వాణ్ణియులముల పూర్తిజేయవలసినదిగా కోరబడిరి. అంతట నాయన వాణ్ణియులముల మొదలు పెట్టెను.

"మొదటిసాక్ష్యములో కొద్దిగ నసత్యములున్నవి. సందర్భములు తెలియకుండ జెప్పెనుకాబోలును. ఏదోయొకఉద్దేశముతో నట్లుచేసినది నేను చెప్పట లేదు. తెలియక నోలేక అధికారసందర్భముననో అట్లుచేసియుండవచ్చును.

నేనుచెప్పిన పురాణగాథనుగుర్తి విచలపరచెదను. బ్రిటిషుప్రభుత్వమును రావణునకు బోల్చుటలో, రావణు డితరుల ప్రీతిల వెక్కిరిసిపోయినటుల, ప్రభుత్వమువారు యితరులధనమును తీసికొనిపోవుచున్నారని చెప్పితిని. అట్లుచేయునన్నబోరావణుడు గొప్పవాడు. సమాసరింగార్చన చేసెడివాడు. ఇట్టి హిరణ్యకశ్యపునికి బోల్చునపుడుగూడ బ్రిటిషుప్రభుత్వము మనకు ఆతొడి సామ్యము ననున్నదని చెప్పియుంటిని.

మేజి:—అందుకనియే చూడుమానులలో వారు పోయిన బాగుండుని కోరుచున్నారు కాబోలు!

గోపాల:—అది యెందుకనగా వారిప్పుడు ఆత్మస్తుతి పరాయణులగుచున్నారనియే. వారు నిజముగ బలియో, హిరణ్యకశ్యపుడో నిర్ణయింప వీలులేదని చెప్పియుంటిని. వారికను ప్రభుత్వమును జూందలేదు. ఇంకను మేము ప్రభుత్వపాదములోనే యున్నాము.

బలిచక్రవర్తి సర్వము నిచ్చివేసెను. సామ్రాజ్యభ్రాతృత్వములో మనకు కావలసినది నిజ బాంధవ్యమే యని నేను చెప్పితిని. మాడు వెలలలో స్వరాజ్యము వచ్చునని గాంధీయేచెప్పియుండెను ఆయనశిష్యుడనగుటచే నాకందు వింతయేమియు గానించుటలేదు. కరెన్సీనోట్లవిషయములో నేనట్లాహించితిని. ఈవిషయమై యెన్నెన్నియోచాట్లు జెప్పియుంటిని. సాక్ష్యములోగూడ నొకరు కరెన్సీనోట్లకు డబ్బునిచ్చుటలేదని చెప్పియుండిరి. ఇదియంతయు నొకసాధారణవిషయము.

27 వ తేదీ నాటి సభకు రెండువేలమంది వచ్చినను, నాయుపన్యాససారమును గుర్తి యభిప్రాయ మొనగుటకు విచార్యవంతులెవరును ముందుకు రాకుండుట చోద్యముగనున్నది. నాయుపన్యాసమును సామాన్యముగ స్పృహముగను, చమత్కారముగను వాసగుచుండును. అందుడు పురాణకథలను వివరింతును. ప్రభుత్వమువారి యక్రమములను గుర్తి స్ఫురించుకొని జనసామాన్యము వెట్టియావేశమునకు ప్రాల్మాలక శాంతము వహించియుండునట్లు చేయుటకై నేను కావలెననియే యిట్లుపన్యసించుచుండును. భావములందు, ప్రదర్శనమునందు, భావ యందు పలువిధములుండవచ్చును. అందువలన నిట్టి దుర్భిప్రాయముల కవకాశము గలిగియుండును. వ్యావహారికపదములం దెచ్చుటనేని ధేద ముండియుండును. అందుచేతనే కొంచె మసత్యముగ గనిపడియుండును.

వెల్పురావమానునిగుర్తి మాటలాడుచు, పంజాబులో 12,000 మంది గాకను 1200 మంది చనిపోయినని నేను చెప్పితిని. మనము దుఖములో మునిగియుంటిమి- అపవిత్రతయందు గారుగనుక యువరాజునకు మనఃపూర్వకముగ స్వాగతమర్పింప జాలమని చెప్పితిమి.

"నేను క్యాంరెను అభిప్రాయముతో నేకీభవించుచుండును. ముఖ్యముగ గాంధీ మహాత్ముని యుపదేశములను ఆచరించుచుండును- ఇంతకన్న నేను తెలుపవలసిన దేమియును లేదు.

మేజి:—ప్రభుత్వమునకు విరోధకరముగ నుద్దేశమున కలిగించి రను నేరమును మీరంగీకరింపరా?

గోపాల:—నే నంగీకరింపను. నేనును ఒకఆటవస్తువు నై మంసున, నేను విరోధమును గలిగింపను, కలిగింప నుద్దేశింపను.

మేజి:—ప్రేమ రాహిత్యమున కలిగించువిషయ మేమి? ఇచ్చట "ప్రేమ రాహిత్యము" అను పదమునకు గల సరియైన భావమునుగుర్తి కొంతచర్చ జరిగెను. చివరకు గోపాలకృష్ణయ్య గారు ఇట్లుచెప్పిరి:—నేను ఒక ఉదాహరణము జెప్పెదను. ప్రస్తుతప్రభుత్వము పిశాచపు ప్రభుత్వమని గాంధీమహాత్ముడు వ్యవహరించినాడు. నేను మహాత్ముని యనుచుండనగుటచే నేను గూడ ఆలాగుననేతలంచుచున్నాను. ఇది ప్రేమరాహిత్యమా?"

మేజి:—ఉండవచ్చును. కాని మీరువిరోధభావములను పెంపొందింపలేదని యందురా?

గోపాల:—లేదు. నేను పెంపొందింపలేదు.

మేజి:—అంతయ చాలును. సాయంకాలము 5 గంటలైనది. నాటిచర్య ముగిసెను. మరునాటిదినము (8-10-1921) ఉదయము 9 గంటలకు కేసు

తీర్పుచెప్పబడునని తెలుపబడెను. స్వంతజాభ్యుత్తరై గోపాల కృష్ణయ్యగారు రప్పటికి విడుదల చేయబడినందున ఆయనస్నేహితులు కొందరు మరీకొంతకాల మాయనతోకలసి సర్వప్రతిచుట కవకాశముగలిగెను. మరునాటియందుము 9-30 గంటలకు మేజిస్ట్రేటుగారు గోపాలకృష్ణయ్యగారిని పిలిచెను. అనంతరము వారిరువురకును ఈలాగునసంభాషణ జరిగెను.

మేజి:—మీరు ప్రత్యమును సంతకముచేసి భరావతున చెల్లించెదరా?

గోపాల:—లేదు, నేను క్యాంరెనువాడ నగుటచే ఆలాగున జేయజాలను.

మేజి:—మీరు లక్షణముగ ప్రత్యము సంతకము చేసి బాగుగ నుండుననియే నేను సలహా వాసంగుటకు చింతించుచున్నాను. అయితే మీరు నిరాకరించుచున్నందున, నేనుఉత్తరువు చేయవలసియున్నది. కాని మీరు ప్రత్యము నేల యివ్వగూడదు!

గోపాల:—నేనిప్పుడెవ్వజాలను స్వాతంత్ర్యాయుత ప్రభుత్వమునకే యొసగగలను.

మేజి:—స్వాతంత్ర్యాయుత ప్రభుత్వ మనగా ఆరాజకమని కాబోలు మీయభిప్రాయము!

గోపాల:—వీల, యీప్రభుత్వమే స్వాతంత్ర్యాయుత ప్రభుత్వముగ మారును.

మేజి:—అట్లు మార్పుటకు కత్తికొలిది ప్రయత్నించుచున్న మాబోటులకు మీరు తోడ్పడిన, అట్లేమారును. రాజకీయందోశనను వైరముతో నేల కొనసాగించుచుంటిరి?

గోపాల:—వైరములేదు. భర్తబద్ధ మగు నాగహమే యందుగలదు వైరము నూత్నముగ నున్నట్లు కాన్పింపవచ్చును.

మేజి:—ఎందుకు కాన్పింపవలెను?

గోపాల:—మనము రాజకీయ రంగమునందు రెండు కక్షలలో నుంటిమి. మా యెదిరికీతవారికి యిది వైరముగ గాన్పింపవచ్చును.

మేజి:—మీ రింగ్లాండులో వైరుసంవత్సరము లుంటిరి. అచ్చట నింత వైరభావముతో రాజకీయోద్వేగము కొనసాగింపబడుచుదా?

గోపాల:—అచ్చటి ప్రభుత్వము సరసముగనుండును.

మేజి:—మీ రట్లు తలచితిరా?

గోపాల:—అవును. డివెలరాగారి సమాధానములోని సిద్ధాంతముల నంగీకరించుచు లాయడు జార్జిగారు మరల నొకసభను సమావేశపఱచుచుండలేదా?

మేజి:—అయితే రీడింగు ప్రభువు గాంధీని జూచినాడు.

గోపాల:—డివెలరా కుండినంత యవకాశము ఇచ్చట లేకుండెను.—నా కెంత కాలము శిక్ష?

మేజి:—ఒకసంవత్సరము విడిచెదను. భరావతును కట్టిన ఈ లోపుగ నే విడుదలయగును. రాజావెంటకృష్ణారావు ఇప్పుటికే భరావతును చెల్లించ నుద్వమించుచున్నట్లు నేను వింటిని. (ఇది నిజము గాకపోవచ్చును.)

భాజనము విషయమై ప్రత్యేకపు పేర్కాటుల నేవియేని చేయవలెనాయని మేజిస్ట్రేటుఅడిగెను. ఆరోగ్యము బాగుగలేదనియు గోభుమకొట్టెలను పాలను ఇచ్చుచు, యథాప్రకారము ఔషధము పుచ్చుకొనిననిచ్చిన బాగుగనుండునని గోపాలకృష్ణయ్య గారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. జిల్లామేజిస్ట్రేటు ఇదివ్రాసికొని కారాగృహధికారి కావిషయము వదలిపెట్టెదనని పలికెను. కేసువిచారణయంతటను తనకును శ్రేష్టహితములకును మదియదమాపి నందులకు గోపాలకృష్ణయ్యగారు మేజిస్ట్రేటు నభినందించిరి. ఇట్టిమరియద సామాన్యముగ జరుగదనిగూడ గోపాలకృష్ణయ్య గారు పలికిరి.

మేజి:—మీ కింకేమీని కోరిక గలదా?

గోపాల:—నా స్నేహితుడగు రామకృష్ణేశ్వర రావుతో నాలుగుమాటలు మాటాడవలసి యున్నది.

మేజి:—సరే. ఆయన మోటారుకారులో మీతోటి రైలుస్టేషనువఱకు గూర్చిని వెళ్లవచ్చును.

సంక్షేపము.

యటకు రాగానే, తనపై నాలోపింపబడిన నేరములనుగుర్తి ఎట్లభిప్రాయపడె నని నేనాతని యడిగితిని. అట్లెల్ల మాటల నుపయోగించితినిని మూత్ర మాయన యంగీకరించెను. "సభలో నేనేల యట్టి యల్లము నుపయోగించితినిని యందురా? ఎంతయల్లల మైనను వాస్తవము ను తెలుపవలెనని నాయభిప్రాయము. తీవ్ర రాజకీయములందు నున్నితమునకు తావులేదు. 50000 మందిగల సభలో గాంధీ మహాత్ముడు కాపీసము భరించి నిలిచిన, మన వారందరును అట్టి లమని యాలోపింతురు రావలయును. ఉద్వేగప్రచారకులను నిం

మంచుటకు ప్రభుత్వముచేసి యొక నెలముగ దొరకను. ఇతర నేరములనుగూర్చి యేమియును చెప్ప నవసరములేదు. నా సమాధానము నందన్ని వివరములును గలవు. పు రా ణ గాధ వివరణయే ఒక క్రొత్త విషయము. ఈ క్రొత్త సాధన మూలమున రాక్షసులు మోక్షమును సంపాదించినవిధమును సరిగవర్ణించిన ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిషయములన్నియు ప్రజలకు సుకరముగ బోధపడ గలవు. కాని ప్రేక్షకులుభారతీయులుగ నుండవలెను. వారి ప్రస్తుతి నిర్మలముగ నుండవలెను. నాకు బ్రాహ్మణేతరులయందు ద్వేషమున్నట్టికినిలేదు; వారందరియెడను నాకు ప్రేమగలదు. కాని వాటిలో, కొందరు స్వరాజ్యోద్యమమునకు ప్రతిఘటముగ నుండిరిగా యని చింతించుచున్నాను"

గాంధీమహాత్మునికి, దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్యచేతులుగారికిని గౌరవపురస్కరముగ సందేశముల నొసంగెను.

జిల్లామేజిస్ట్రేటు రూరక్కర్లగారిని గూర్చి ఒక ముక్కవ్రాయవలసియున్నది. విచారణకాలమున నాతడు చాలగౌరవముగ ప్రవర్తించెను. అతడు మంచినరసుడు ముఖ్యముగ ఫిర్యాది పక్షపు మొదటిసాక్షి ముఖ్యముగ, గోపాలకృష్ణయ్యగారు విల్లించుడను ప్రభువునుగూర్చి వర్ణించిన విధమును చెప్పచుండగా, మేజిస్ట్రేటులోన నవ్వకొనినట్లు కనబడెను. విల్లించుడను ప్రభువు రామలింగలియందుడననియు, ఎనిమిదిమంతులును ఎనిమిదితలలును, విల్లించుడను ప్రభువుతల తొమ్మిదవతలగ నుండెననియు అన్నిటికీవైగా సర్. పి. ర్యాగరాయ శెట్టిగారి తల పదియవది యనియు గోపాలకృష్ణయ్యగారు వర్ణించినట్లు ఆసాక్షి చెప్పుచుండగా, మేజిస్ట్రేటు పొట్ట చక్కలగుటలు నవ్వెను. రాజకీయ నేరములకు మదరాసు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేక సౌకర్యముల నేర్పాటుచేయదలచినట్లు మేజిస్ట్రేటు చెప్పెను. గోపాలకృష్ణయ్యగారు తమతోగూడ తమస్వంతస్వకృత, మంచమున, మొదలగువానిని తీసికొని వెళ్లవచ్చుననిగూడ మేజిస్ట్రేటు చెప్పెను.

గోపాలకృష్ణయ్యగారు ప్రస్తుతము బరంపురంజిల్లా జైలు లులోనున్నారు. అతని నిర్బంధమువలన, ఆంధ్రరాజకీయప్రపంచమునందు మిక్కిలి స్ఫురదూపి, ప్రజానరంజనము తొలగినట్లే. అతనిముఖ్యస్నేహితులకు గలిగిన యెడబాపునుగూర్చి వర్ణించుట కేయలవిగాదు.

(సం) కోరాను కోటిశ్వరరావు
ప్రచురణసంఘాధికారి, ఆంధ్రరాష్ట్రీయసంఘము

* * * * *

మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువు

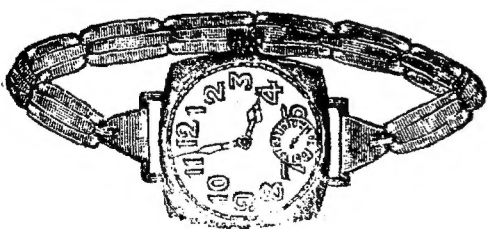
జిల్లామేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువునం దీక్రింది వాక్యములు గలవు:—

ఇట్టిరాజకీయవేతమునుండి యిదివఱ కీ మండలము తప్పించుకొనెను. ఈనదికు దిత్తప్రదేశములందు తన యిచ్చవచ్చినట్లు ప్రేలుచుండినను ఆ తని జోలికి పోకుండినంతమాత్రమున, ఇచ్చట గూడ నాలాగుననే విచ్చల విడిగ నేల వదలి పెట్ట వలెనో నాకు బోధపడెనదిగాదు కోర్టులోని అతనినడవడికనుబట్టి చూడ, ప్రేతుల రంజంప. జేయగలకత్తి గలదనిగూడ స్పష్టమగును. కాబట్టి ఈయువన్యా సుడు అపాయకరమగు నాందోష గావించుటయందు నిపు యుడు. 144 వ కెక్సనుక్రింద నుపన్యసింపగూడదని ఛేసినయుత్తరువును ధిక్కరించి యిప్పుడు విచారణలోనున్న యువన్యా సుడు నొసగెనను విషయమే ఇతడు వెనుకముందు ఆలోచించు నతడు గాడనిగూడ విదిత మున్నది".

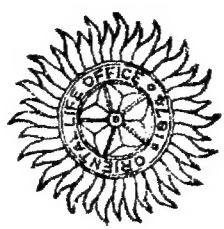
నెకండు హండు ముల్లుగలిగిన 4 మూలలుగల రేడియం

రిస్కలెట్ గడియారము

3174

4 మూలలుగల రేడియం రిస్కలెట్ గడియారమునందు నెకండు హండు ముల్లు అమర్చిన గడియారములు కావలె నని ఆనేకులు కొరుటచే యిప్పుడే తయారుచేసి తెప్పించియున్నాము. రాత్రులందు దీపము వెలుతురులేక చే గంటమారు గంట రేడియం అమర్చబడియున్నది. నదియైనకాలమును చూపగలది. అసల్ నిక్కర్ వెండితో చేయబడినది. చంద్ర పరిసరము. చేతిలో కట్టుకొను నిక్కర్ స్క్రింగ్ బ్రాస్ రేట్ గాలునుతో సహా గడియారము 1 కి రూ 7-8-0. పెద్దకాట్టలూగు కోరినవారికి ఉచితముగా పంపబడును. ఇరువామా:—సి. ఏ చెంగల్రాయనాయుడు, నెంబరు 25 పెరుమాళ్లుగడి తోట మొదటి విధి, సామలకూరుపేట పోస్టు, మదరాసు.

ఓరియంటల్ గవర్న

మెంటు నెక్యూరిటీ

త్రై అన్యరన్న కంపెనీ, లిమిటెడ్

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి.

మానేజరు:— ఆర్. పాటర్ సన్ బ్రదర్స్

ఫండు రూ 5,43,00,00 వైగానే యిప్పు వి 19 0-వ సంవత్సరము నందు

వరుంజడి 91,00,388-0-11

ఇప్పుడు జరుగు చున్న అమ్మా

రెన్యూల మొత్తము 15,44,24,596-11-3

మునుపటికంటె ఇప్పుడు చాలిసి

దార్తుకు బాప్తిగా చెల్లించిన

మొత్తము 6,60,00,000

ఈ కంపెనీ తరపున వనిచేయుటకు ఏజెంట్ కావలయును. వారు అనుభవ శాలితుగ నుండి వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరవాస్తు వారములకు యీ క్రింది విలాక మునకు వ్రాయును. 67

Apply to:—

F. E. Vaid Esq, Branch Secretary
Oriental Assurance Building,
Post Box No. 9, Madras.

ఒక గొప్పలాభము (3133)

రూ 115 లు చెల్లించిన రూ 500 మీ అనంతరం మీ వాస్తువారల కివ్వబడును. ప్రతి సంవత్సరం లాభము పంచిపెట్ట బడును. రూ 1000 క్రిడీ లేక ఋణ మివ్వబడును. 81-10-21 లేదినరకు వయస్సు, దాక్తురు సర్టిఫికేట్లు లేదు దరఖాస్తులు తక్షణం పంపుకొనుడు.

డి. ఎస్. పోస్టుబాక్సు నెం. 287, మద్రాసు.

School Books! College Books!!
Macmillan's Publications.
etc
Text Books!!! General Books!!!!
Victoria Depot
MYLAPORE, MADRAS.

Big Shipments of all Sizes
OF
(2995)
Sofa Springs (English)
Received Regularly.
Immediate Deliveries Prices Lowest.
R. H. Vora & Co.
Lohar Chawl Bombay.
TELEGRAMS. { TELEPHONE.
"Railstores" { No. 5380.

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ ఆశూర్య గ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగద్యుష్టి వాస్తవములు, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మర్రికాస్త్రము, భూతస్త్రము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేజీ తమామూ విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక నునుమ్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట, భూమిపైన గజముఎత్తున గాలిలో మనుమ్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగల రని గ్యారంటి యిచ్చుచున్నాము. దీనికేల రూ 4-0-0 లు. (2118-688) పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, ఒంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా

ఇదే మించినమయము

నీమకములాల పుష్ప రాగములకెంపుల బంగారువగలున్న వెల పరసముగాను పని శుద్ధముగాను దొరుకును. ఒకసారి కొనిచూడండి.

కోటా మునిరత్నం శెట్టి అండు నన్ను, 8078 217, వైసాబాద - మదరాసు.

Vani Press, Bezwada.
(3077) తెలుగు, ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ, దేవనాగరి, అరవములో అచ్చు న ను లు, జైండుపనులు, రబ్బరుస్టాంపులు, ఎంగ్రేవింగు రమ్యముగ సరసమైన ధరలకు చేయబడును. కవర్లు, కార్డులు, కాగితములు చవుకగా దొరకును. ఒకసారి కరిక్షించి చూడండి.
వాణీ ప్రెస్, బెజవాడ.
తంతివిలాసము:—“క్యూరత్” మద్రాసు.

పేటంటుమందులు మూలకలు పాశ్చాత్యవైద్యపద్ధతులకు కావలసిన సకలవిధ బోషధములును తగ్గుధరలకు మానవ్య దొరకును. సకలవిధ కాడ్డీవర్ ఆయిల్ బిడ్డలకు ఉపయోగ పడు అహారములు మొదలగువి మానవ్య స్థావలో ఉన్నవి. వివరములకు వ్రాయుడు. (8086)
V. M. ANNAJEE & Bros,
Wholesale & Retail Chemists & Druggists,
2/200 MINT STREET, MADRAS.

మేలగు పాంటెక్ కల యిలు (1514)

జాబ్బు	8.0-0	నెక్టుకా	205	2.8-0
కాపి	4.8-0	"	200	2.0-0
కాపిమాన్యు	7.0-0	కాపి		2.8-0
కెండి క్లెప్సు	0.18-0	కాపి క్లెప్సు		0.20

గిరి బ్రదర్సు, స్టేషనరీ, టిప్స్ కేసు, మి.దాను.

ముఖ్య గమనింపు.
యోగ్యతాపత్రములు 2942
(2) మొదడు నుపయోగించునట్టివా రందరికిని కాకితా నుండు, దుర్గా మెడికల్ హాల్ వారి ఫాస్ఫోరస్ బోషధ ము ఒక కరము వంటిది. నా మొదడు సంబంధమైనట్టి వ్యాధు లన్నియు పూర్తిగా నయమైనవ.
రంగూను } బాబులాల్,
80-6-19 } హెడ్ మాస్టరు

వనోపధిసరస్వరిల్లా
రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుద్ధతను పోగొట్టు టయందు పేరెన్యక గాంచినది. ధర 1-12-0
ఇండియా సిలోకానందు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు పుచితముగా పంపబడును. (3978)
విలాసము పి. డి. సావంత్.
నెం 144 ఫనభవాడి బొంబాయి.

ప్రకటన

సామాజికము మహానవమి పండుగ యగుటచే, ఆనాడు ఆంధ్రపత్రిక వెలువడదు.

సంపాదకుడు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1921-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 8 వ తేదీ

శనివారము

మూల్లీపేట

మూల్లీపేట వ్యవహారము మరల త్వరలో ప్రాముఖ్యము బడయవలసియున్నది. చీరాల వాస్తవ్యులవలెనే, మూల్లీపేట ప్రజలును స్వాతంత్ర్యము కొరకు సర్వస్వము సర్పింప సంసిద్ధులైరి. మూల్లీపేట పోరాటపు చరిత్రను చదువరు తెలియే యుండును. మూల్లీపేట, మహారాష్ట్ర దేశము నందు గలదు. అక్కడి రయతులను మావలా లని పిలిచెదరు. అనాదినుండియు మావలా లక్కడి భూములను సాగుబడి చేయుచు సుఖముగ జీవించుచుండిరి. ఇంట్లు కట్టకుని కాపురము జేయుచుండిరి. కష్టసమయములందును, సాఖ్యసమయములందును మాతృప్రదేశమును గాఢముగ ప్రేమించుచుండిరి. అసేకవీరులా ప్రదేశమున జనించిరి. వారి సంస్కరణము, మావలాలకు ధయిర్య మొసగుచుండెను. జన్మభూమిపై గల యభిమానమును, రూపాయలు అణాలతో తెక్కింప వీలులేదు. వంగదేశపు మట్టిని బంకించుదు పూజించెను. కొండలు, గుట్టలు, మిట్టలతోనిండి, చలివాడ కవ కాళమిచ్చుచు, వంటలు పండక బీదగనున్న స్కాట్లెండు దేశముపై, అక్కడి ప్రజలెంతటి యభిమానము జూపిరో, దేశ సంరక్షణముకొరకు వారు ప్రాణముల నర్పింప నెలుల సంసిద్ధులయిరో స్కాట్లు కవి గంధములందు విర్ణించెను. కల్నాడు పీఠలు కర్వతారణ్య మయముగు తమ ప్రదేశమును రక్షించుకొనుట కెట్టి త్యాగముల గావించిరో, శ్రీనాథుడు కనుల గట్టినటుల వర్ణించెను. జన్మస్థానమునకన్న ప్రీయముగనదేదగలదు? జన్మస్థానముపై సభిమానములేని మానవుడు నా యని స్కాట్లకు విశ్వించియుండెను. భారతీయుడు జన్మస్థానమును స్వర్గమునకన్న శ్రేష్ఠతరమని భావించును. అక్కడ పండెడివంటలు, అక్కడ తయారగుపప్పులు, తరతరములనుండియు నా ప్రదేశమున నవలంబించెడి ఆచారవ్యవహారములు అక్కడి దేవతములు, తటాకములు, ఆరామప్రదేశములు, ఇండ్లు వాకిళ్లు, ఎంత ప్రీయముగ నుండునో నూ హించుట సాధ్యము.

ఆప్రదేశమున సంచరించెడి గృహదేవతలను వనదేవతలను యిష్టవైవములను ప్రజలు ప్రేమించి పూజించుచుండును. ఆపత్సమయములందు వారి కరుణను వేడుకొందురు. పాశ్చాత్య నాగరికము విజృంభించిన యీ సమయమునగూడ, గ్రామవాసులు మాతృప్రదేశభిమానమును విడువలేదు. ధనాశ దానిని తొలగింపలేదు. భూసంపాదన ప్రణాళి, ప్రజల సాంప్రదాయములను సరిగ్గొనియుండక పోవుటచే, దాని సుపయోగించునపుడు ఎంతటి జాగరూకత నయినను కనుబడుప వలసియుండును. చిరకాలమునుండియు

మావలాల స్వాధీనములోనున్న భూములను, భూసంపాదన శాసనముక్రింద గైకొనుట, తాతా కంపెనీ వారికిగాని, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారికిగాని, చీమచిటుక్కు మననటుల నుండవచ్చునుగాని, శివాజీ వంశజులటుల భావింపజాలరు. మూల్లీపేట కలవరమున కంతకును కారణమేమి? తాతా కంపెనీవారికి, ఎల్లిట్టిసిటీని తయారుజేయుటకు ఆ ప్రదేశము గావలయును స్వాక్ష్రిలకు. వీరు విద్యుచ్ఛక్తిని సప్లయిజేయుదురట. ప్రస్తుతము దీని కవసర ముత్తగలేదు. తాతా కంపెనీవారు స్వలాభము నిమిత్త మీాపని నారంభించిరి. పలుకుబడి గల తాతా కంపెనీవారు, ప్రభుత్వమువారి యండజేరి. మూల్లీపేట కట్ట పూర్తియై పనిజరిగినచో, మావలాల భూములు జలమయములగును. ఇంట్లునివాసమున కయోగ్యములగును. మావలాలందుచే కట్టను నిర్మింపవలదని, తాతా కంపెనీవారిని ప్రార్థించిరి. కాని ఫలము లేకబోయెను. చేయునది లేక, సందులేకుండ వారు కట్టపై వరుండిరి. వారిని లేవదీయుటకు, పలువిధ ప్రయత్నములు జరిగెను. వారిపై ఉడుకునీళ్లు కొంతసేపు విడువక క్రుమ్మరింపబడెను. దేహములు కాలుచున్నను, వారు చలింపరయిరి. తుదకు ప్రయత్నములు వ్యర్థములుగాక, ప్రజానాయకుల కోర్కె ననుసరించి నవంబరు ఏడవ తేదీవరకు కట్టపని నాపి వైచుటకు, ఈ లోపుగ రాజీ తేసికొనుటకును, తాతా కంపెనీ వారు ఒడబడిరి.

ఏడవ నవంబరు సమీపించుచున్నది. కట్టపని నింతవరకు తాతా కంపెనీవారు నిలిపివైచిరి. కాని, విషమ కరిస్థితు లిపుడు జనించినవి. తాతా కంపెనీవారు, వెనుకటి యనుభవములను గుర్తించి మావలాల యభీష్టమును నెలవేర్చుటకు మారుగ, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారితో జేరి వారి సహాయము గైకొనుచున్నారని, మహారాటాపత్రిక ద్వారా తెలియుచున్నది. భూమి సంపాదన శాసనముక్రింద, ప్రభుత్వమువారు మావలాల భూములను లాగుకొనెదమని నోటీసుల బంపుచున్నారు. మూల్లీపేట లోయలోని భూములను ప్రభుత్వమువారు దీసికొన నశ్చయించినటుల, పూనా కలెక్టరుగారు ప్రకటించిరి నీటిలోమునిగెడి భూములకు, కంపెనీ శేషను నిచ్చెదమని, ప్రకటనమున దెలుపబడినది ప్రభుత్వమువారిచ్చెడికంపెనీ శేషను చాలతక్కువ. మూల్లీపేట రయతు లీ కంపెనీ శేషను సంగీకరించి, వారిమనములను చెడగొట్టుచు బాధ్యతలేక ప్రవర్తించెడివారి మాటలను పాటింపవలదని, కలెక్టరుగారి ప్రకటనము హెచ్చరించుచున్నది. మావలా లెంత ప్రయత్నించినను, ఈ భూములను రక్షింప వీలులేదని, మందలింపబడెను. తాతాకంపెనీవారు, విద్యుచ్ఛక్తిని సప్లయిజేయుటచే, విశేష లాభము గడించెదరు. వారితోబాటు యంత్రాలయాధికారులకు లాభము గలుగవచ్చును. బీదలగు మావలాలమాత్రము పలువిధముల నష్టము ననుభవించెదరు. ధనవంతులు కొందరి లాభములకొరకు, రయతు లేల నష్టపడవలయును? వారి స్వాధీనమందున్న భూములను విడచి, ఏల లేచిబోవలయును? వారికి డబ్బు అక్కరలేదు. ఉరువిడచి పోవుటకు వారిష్టపడదు. వారిభూములు, ఇండ్లు వాకిళ్లు చాలును.

తాతా కంపెనీవారు స్వార్థబుద్ధితో మూల్లీపేట రయతుల సాఖ్యమును భంగపరచుచున్నారుగాని, రయతులు తాతా కంపెనీవారి ప్రయత్నములను నష్టపెట్టరు. తాతా కంపెనీవారు భూమి సంపాదన శాసనముక్రింద శిగ్గు గైకొనుటకన్న, తమకు కావలసిన భూమిని ఖరీదునకు కొనినచో, ఎవ్వరికిని అభ్యంతరముండదు. ఖరీదునకు దీసికొ

నిన, విశేష వ్యయముగనని ఎంచి, మావలాల భూములను సులభముగ సంపాదించుటయు, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు అందుకు తోడ్పడుటయు అక్రమము. విశేష లాభము చేకూరనున్నపుడు, తగిన మూల్యమిచ్చి అవసరమగు భూములను కొనుటకు వెనుదీయకూడదు. తాతా కంపెనీవారికి, ప్రభుత్వమువారి రట్టిసలహా నిచ్చి యుండవలసియుండెను. తాతా కంపెనీవారును, దొరతనమువారును చేతుల గలిపినను, మావలాల తమ పట్టుదలను మానరని, మహారాటాపత్రిక దెలుపుచున్నది. ఎన్నియిక్కట్టులు వాటిల్లినను, వారు తమ భూములను విడనాడజాలరు. మరల పోరాట మారంభ మగుచున్నది. మూల్లీపేట యంతవరకును దౌర్జన్యరహితముగ ప్రవర్తించినది. పశుబలమును పశుబలముచే నెదుర్కొనకుండెను. కంపెనీవారు పెట్టిన బాధలను, మావలాల నిశ్చలభావముతో భరించియుండిరి. ఇకముందు వారికి గలిగెడి కష్టము లింకను మెండుగ నుండగలవు. వారిని సయితము యోరిమితో భరించి, వారు తమ స్వతంత్రమును కాపాడుకొనెదరని యూహించెదము. ధర్మము కొరకు పాటుబడువారికి, జయము గలుగక మానదు. అహింసాపథము నేమాత్ర మతిక్రమింపక, వారు తమ ధర్మమును నిర్వహించెదరని యూహింపవచ్చును. చీరాలయు, మూల్లీపేటయు, ప్రజాసామాన్యమునగల స్వాతంత్ర్యాభినివేశమును వెల్లడిజేసినవి. మూల్లీపేట మహారాష్ట్ర గౌరవము నిను మడింపజేసెను. ఈ గౌరవము నికముందును నిలుపుకొని, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికి మహారాష్ట్ర దేశము సాయపడునని భావింపవచ్చును.

మరికొన్ని తీర్మానములు

ఇదివరకు ప్రచురించినవి గాక, వర్కింగు కమిటీవారు గావించిన తీర్మానములు మరికొన్ని గలవని, అసోసియేటెడు ప్రెస్సువారు దెలుపుచున్నారు. పేల్సు యువరాజుగారి దేశమున దిగిన రోజున, విచ్చికముగు హరతాళమును హిందూ దేశమందంతటను ఆవలంబింప వలసినదనియు, ఈబహిష్కారము సఫలమగు నిమిత్తము అవసరమగు నేర్పాటులను రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘములకు వదలివేయ వచ్చుననియు, తీర్మానింపబడెను. అఖిల భారతీయ కాంగ్రెసుసంఘమువారు బొంబాయిలో గావించిన విశేష వ్యవహార తీర్మానమును వర్కింగు కమిటీవారికి పంపియుండగ, వారు తమ యభిప్రాయమును తెలిపిరి. ఇండియా ప్రభుత్వము ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తపరుపదనియు, హిందూ దేశమునకు స్వపరిపాలనము చేకూరినపుడు ఇరుగు పొరుగు రాజ్యములనుండి భయముకలుగదనియు, హిందూ దేశ ప్రజలయెడ ద్వేషము లేని రాజ్యములు ఇంపీరియల్ అధికారులతో సంధిజేసికొనవలదనియు కాంగ్రెసుసభ తెలుపవలెనని, వర్కింగు కమిటీవారి రభిప్రాయ పడిరి. హిందూ దేశము స్వపరిపాలనము బడసిన పిమ్మట ఇస్లామతము మహమ్మదీయులపై విధించిన మతస్థిరమును గౌరవించునని వర్కింగు కమిటీ వారు మహమ్మదీయరాజ్యములకు సూచించగలచిరి. విశేష వ్యవహారము గూర్చి వర్కింగు కమిటీవారి రీతిన స్వంతముగ సభిప్రాయ మొనగిరి. కాని ప్రజలీవిషయమై బాగుగ చర్చింపక, అఖిలభారతీయ కాంగ్రెసుసంఘము వారితీర్మానమును సభలో సంగీకరింపకముందు, కాంగ్రెసు సంఘమువారి యభిప్రాయమని దీనిని వెల్లడిచేయుటకు వర్కింగు కమిటీవారి రంగీకరించుట

లేదు. అందుచే, నీ యభిప్రాయమును ప్రజల విమర్శనము నిమిత్తము ప్రకటించి, అంగీకారము నిమిత్తము అఖిలభారతీయ కాంగ్రెసు సంఘము వారికి వంపుటకు, కార్యదర్శికి అధికార మీయ బడినది. అఖిలభారతీయ కాంగ్రెసు సంఘసభ, నవంబరునెల నాల్గవతేదీన, డిల్లీలో జరుగును. ఆ సభలో నీతిరాజ్యము చర్చింపబడును. ఇందుగూర్చి జేశాభిప్రాయమును కనుగొనుటకు, కాంగ్రెసు సంఘమువారికి తగిన సావకాశము గలదు. దేశ మీవిషయమై బాగుగ నాలోచించుట యవ సరము.

వాణిజ్య ప్రతిష్ఠాపనము

మద్రాసు వాణిజ్య ప్రతిష్ఠాపనపు 1920-21 సంవత్సర నివేదిక ప్రచురింపబడినది. డండేకారు గారే దీనికి అధ్యక్షులుగ బనిచేయుచున్నారు లాకాలేజిలోనే, ఈ ప్రతిష్ఠాపన మింకను నెలకొని యున్నది. లాకాలేజివారికి ఇందుమూలమున చాల ఇబ్బంది గలుగుచున్నట్లు, నివేదికబట్టి గ్రహించ వచ్చును. ఈ ప్రతిష్ఠాపనకు స్థలమును సంపాదించుటకు ఇంకను యోచన జరుగుచున్నది. విద్యార్థులను పరీక్షకు బంపుటకు, పీరిమిసరీక్ష జరుగ లేదనియు, అనునను పరీక్షాఫలితములు నిరుత్సాహకరమని జెప్పవలసినదనియు ప్రెసిపాల్ గారు చెలుపుచున్నారు. బోధన సౌష్ఠవముగ నున్నదనియు, పరీక్ష మిగుల కఠినమనియు, ఏనుసూచించిరి. వాణిజ్య ప్రతిష్ఠాపనోపయోగము నాజ్ఞేపించెడి వారివిషయమును గుర్తించవలెనని, ప్రెసిపాలు గారి యభిప్రాయము. జీతములకింద 10836 రూపాయల రాబడి, ఈ ప్రతిష్ఠాపనకు వచ్చియుండగ రు 20562-14-11 లు వ్యయమయ్యెను. అందుచే నికరపు వ్యయము రు. 9726-14-11 లు. మైకలు మను సెలవులవరకు విద్యార్థులసంఖ్య హెచ్చి, పిమ్మట తగ్గిపోయెనని సూచింపబడినది. ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షలో తప్పిపోయిన వారనేకు లీ ప్రతిష్ఠాపనలో జేరిరట. అవకాశములు లేనందువలన, అనేకులు కేవల సాహిత్యవిద్యనే అభ్యసించవలసి వచ్చుచున్నది. వాణిజ్యమునకును, పరిశ్రమలకును సంబంధించిన విద్యను నేర్వవలెనని అభిలాష యనేకులకు గలదు. అవకాశములుమాత్రము లే కున్నవి. ఇట్టి ప్రతిష్ఠాపన లొకటి రెండు యున్నంత మాత్రమున లాభము లేదు. ప్రభుత్వము వారు నెలకొల్పిన ప్రతిష్ఠాపనలలో, విద్యను జీవితమున కక్కరకువచ్చుటల నేర్పుట లేదు. ఈ దేశమున కనుకూలమగు విద్యను నేర్పుట యావశ్యకము. వ్యవసాయ, వాణిజ్యాది కళాశాలలో, విదేశములకు సంబంధించి సిద్ధాంతములను మాత్రము బోధించి, దేశమునం దాచారముననున్న విధములను సరిగొనక పోవుటచే, ప్రయోజనము గలుగుటలేదు. సాహిత్య విద్యవలనే వృత్తి విద్యలుగూడ జాతి కనువయినవిగ నుండుట ముఖ్యము. జాతీయ విద్యాప్రతిష్ఠాపన లీసంగ తీని గమనించి, నూతనకద్దుల నవలంబించినవి. టెక్నికల్ పరీక్షలకుబోవువారు గూడ నియమిత దినములు పాఠశాలలో హాజరు గావలయునన, ప్రెసిపాలుగారు గోరుచున్నారు. ఇందుకు సూచనలు చంపుడని, డైరెక్టరుగారు తెలిపిరి. టెక్నికలు పంక్షులకుగూడ, ఇతింపరీక్షలకున్న యాడంబర మంతయు నుండవలయునుగాబోలు! సహాయ నిరాకరణోద్యమము, ఈ ప్రతిష్ఠాపననుండిగూడ, కొందరు విద్యార్థులు చాలించుకొనునట్లు జేయగలిగెను. వాణిజ్యమునకు డిగ్రీల నేర్పరుపవలెనను విషయము 21 తేదీన జరిగెడి సనాతుసభలో చర్చింపబడును. విద్యావిధాన నిర్ణయముగూర్చి మాత్రము ప్రయత్నము జరుగుట లేదు.

నానారాష్ట్ర సంఘము

నానారాష్ట్ర సంఘ సభ ముగిసినది. లండను టైముస్ పత్రికకు సభాకార్యక్రమ వర్ణన సానము సంతృప్తి గొలుపుటలేదు. ఈసంఘము నేర్పరచిన పూర్వమునకన్న ఇప్పుడు ప్రపంచ శాంతిపెక్కుచుచక్కగనున్నదాయని, టైముస్ పత్రిక యడుగుచున్నది. ఈసంఘము లేకుండనే పనులు జరుగునని కొంతకాలమునకు తెలిసివచ్చునని టైముస్ పత్రిక దలంచుచున్నది. నానారాష్ట్ర సంఘమునందు, పెద్దజాతులకే విశ్వాసము లేనపుడు, మిగిలిన వారికెట్టి నమ్మకముండును? ప్రపంచ శాంతికి అనుకూలముగ నేర్పాటులను జేయుటకు, వివిధజాతులలో బెరిగిన హృదయ మా లిన్యము దొలగిపోవలయును. అది లొలగిపోవనిది, ప్రేమాత లేన్నిబూసినను లాభముండదు. వాషింగ్టను నగరమున, మరియొక సమావేశము జరుగనున్నది. ఆ సమావేశమునకు హాజరుగుటకు, పలుజాతులు పూనుకొనుచున్నవి. కాని, నానారాష్ట్ర సంఘ సమావేశముకన్న ప్రపంచ షేమమున కీ సమావేశ మెక్కుచుగ తోడ్పడునా? ఈ సంగతి జూడవలసియున్నది. కొన్నిజాతు లీ సమావేశమున పాల్గొనుటలేదు అందరను ఏకవేదికపై జేర్చుటకయినను, పూర్ణప్రయత్న మింకను జరుగలేదు. ప్రపంచజాతులు, ఆయుధములను గాక ధర్మమునే ఆధారముగ గైకొని ముందుకు నడిచినగాని, ప్రపంచశాంతి చేసారదు. హిందూదేశ మీ సమయమున, ప్రపంచమున ధర్మప్రబోధమును గావించుట కెంతయేని అవకాశము గలదు. ఇందుకు ముందుగ స్వరాజ్యము బడయవలయును గద.

స్థానిక వార్తలు

శ్రీ సంగీతశాల, మదరాసు:—ఈ సంగీతశాల వారి పక్షమున చేపు ఆదివారము సాయంకాలము 4-15 గంటలకు గోఖలేమందిరమునందు చెంగమంగళం నారాయణస్వామి ఆయ్యరుగారు మురళీగాన మొనర్చురు.

నిమ్మజాత్యుద్ధరణ సంఘము:—ఈసంఘయా జమాన్యముకింద వ్యాసరహడిలోని రామదాసుహాలులో 9-వ తేదీ ఆదివారము ఉదయం 8½ గంటలకు బ్రహ్మనందస్వామి గారు (సచ్చారిత్రము) సుగూర్చి యుపన్యసించెదరు.

దనరామహోత్యనందగృహమున దెజవాడలో బ్రహ్మశ్రీ కాతా మార్యనారాయణరావుగారిగృహమున జరుగు విద్యుత్ పరీక్షలు దుర్మహామిత్ర సమాప్తి కెందును. బహుమతులు విజయ దళమినాడు ఇయ్యబడును. క్రొత్తగపరీక్షల నిమ్మవారు అప్రమి నాటికి దయచేయవలయును. దళమినాటిసభకు ఎల్లరు విచ్చేయ ప్రార్థితులు.

ఉంగుటూరు:—కేసుకుతాళాకా ఉంగుటూరుగ్రామములో నీ నెల ౪ తేదీన రామమోహన పుర్రక భాండాగారమునందు మధ్యాహ్నము ౨ ఘంటలకు శ్రీయ్యతల్లి తల్లెడ భీషేశ్వరరావు. బి. ఏ. గారి యాధిపత్యమున, మార్కెట్ సహాయనిరాకరణప్రచారకు లగు శ్రీయ్యతలయంశూరి రామమూర్తి గారు సుమారు 1000 మంది సభ్యులతో నిండిన మహాసభయందు, సహాయనిరాకరణతత్వమును గురించియు, పంజాబుభిలాభతు వ్యవహారములను గురించియు, సత్వరస్వరాజ్యసత్వకతను గురించియు, మద్యపాననిషేధమును గురించియు, విదేశరస్త్త బహిష్కారమును గురించియు, స్వదేశరక్షణమును గురించియు, గంభీరవాన్యము నిచ్చి ప్రజలను కాన్యోత్సాహ భరితులను గావించిరి. పిమ్మట శ్రీయ్యత తురగా వెంకట్రామయ్యగారిచే నచింపబడిన పద్యములను జదువుటతో సాయంకాలము 6 ఘంటలకు సభ ముగింపబడినది.

అసహాయోద్యమము

కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘ సమావేశము

మరికొన్ని తీర్మానములు.

యవరాజుగారు (ప్రిన్స్ ఆఫ్ వేల్స్) ఇండియాలో ఆడుగు బెట్టినవాడు దేశమునందంతటను యైచ్చిక హరతాళములు జరుగవలెను. యవరాజు స్వాగతోత్సవములందు ప్రజలు పాలుగొనకుండుటకు తగిన ఏర్పాటులను ఆయారాష్ట్రములకు పిలగునట్లు శ్రేష్ఠతముగా నాయారాష్ట్రములందలి కాంగ్రెసు సంఘములే ఏర్పాటుచేయదగును.

2. విదేశీయులతో దేశీయ మహాజనసభవారి సంబంధమునుగూర్చి ఇండియా దొరతనమువారు ప్రజాభిప్రాయానుగుణముగ పాలించుటలేదు. అనుభవముగా వచ్చుచున్న పద్ధతి ప్రకారము భరతఖండమును స్వాధీనమం దుంచుకొనుటకే వారి సర్వప్రయత్నములును గాని భరతఖండసిహంతములను కాపాడుటకాదని మనము విదేశీయుల వారికి తెలుపవలసి యున్నది. భరతఖండమునకు స్వరాజ్యము లభించినపిమ్మట యితరరాష్ట్రముల నాక మించు తలంపెన్నడును కలుగదు. ఇతరదేశములవారు కొర నట్టియు వారికి ప్రతికూలములగునట్టియు వ్యాపారవిభాగములను ఆయాదేశములలో భారతీయు లవలంబింపరు. ప్రస్తుతము బ్రిటిషు దొరతనము వారు విదేశీయులతో చేసికొనిన సంధిపత్రములు ఇండియాలోని వస్తుజాతమును నికరతరమును బ్రిటిషు దొరతనము వారు కొనిపోవుటకు పలుకలిగించునట్టివిగా నేయున్నవిగాన భారతీయులపై దుర్భావములేవారను భారతీయులకు హానిచేయుగోరనివారను నికమిదట బ్రిటిషుసామ్రాజ్యాధికారులతో నెట్టి సంధియును చేసికొనగూడదని మనము విదేశీయులవారికి తెలుపవలసియున్నది.

స్వరాజ్యము లభించినపిమ్మట భరతఖండవాసులు మహామృత్యుదేశములవారికి గల మరేవిషయము లగు బాధ్యతలను సరిగా గౌరవింతురు అని ఆదేశములవారికి జెంపదగునని స్థాయి సంఘకార్యక్రమమువారు సూచించిరిగాని వీనిని యావచ్చారత దేశీయమహాసభ స్థాయిసంఘమువారు చర్చించి స్థిరపరుమవకును ప్రజలు దీనిని బాగుగా చర్చించువరకును ఇదిదేశీయ మహాజనసభా స్థాయిసంఘాభిప్రాయమని ప్రకటించుటకు కార్య సంఘము వారంగీకరించుటలేదు. గాన దీనిని పత్రికలలో ప్రకటించుటకును దీనినిగూర్చి స్థాయిసంఘమువారికి వాయుటకును కార్యదర్శిని కొరచున్నారు.

మరల కార్యసంఘసమావేశము నవంబరు 8వ తేదీన డిల్లీ నగరమున డాక్టరు అస్సారీగారి మందిరమున జరుగును. స్థాయి సంఘసభ గూడ నచటనే 4వ తేదీన జరుగును.

ఆజ్ఞాతీరస్మరణము.

ఆజ్ఞాతీరస్మరణమున కనుమతించ వలెను. మాపలాల విప్లవమునుగూర్చి విచారణసలుపవలెనని బీహారు కిలాఫతుసంఘమువారు యావచ్చారత భిలాఫతుస్థాయిసంఘమువారికి కోరిరి. బొంబాయిలో యావచ్చారత స్వదేశీ ప్రదర్శనము

1922 జనవరిలో బొంబాయిలో యావచ్చారత స్వదేశీ ప్రదర్శనము జరుగును. అందు 8 శాఖలుండును. 1 చేతితో వదక బడిన నాలుక ఆనూలుతో చేతిమగ్గుములపై నేయబడిన బట్టలు. 2 అన్నిరకములవి వెండిబంగారు జరిలుకూడ 2 అన్నిరకముల బెల్లము చక్కెర. 3 ప్రాచీన శిల్ప సమూహాలు 4 నందనోద్యానపు మాదురులు 5 చేతితో అల్లబడిన తివాసీలు 6 భారతీయములగు ఆసనాలు కర్రసామానులు. 7 ప్రాచీన నవీనములగు గిట్టనగలు. 8 ఆహారపదార్థములు వీనిలో శ్రేష్ఠతమైన వానికన్నిటికిని ముఖ్యముగా రాట్టములకు చక్కెర చకములకు చాలబహుమానము లియ్యబడును.

ప్రజారోగ్యసంరక్షణము

లక్నో, అక్టోబరు 7:—ప్రజలు అంబుకోగములనుండి తప్పించుకొని సురక్షితముగా నుండుటకు, నవంబరుమాసారంభమునండి సంయుక్తరాష్ట్రముల ప్రభుత్వమువారు “అరోగ్య కాన్రము”ను గురించి ప్రజాసామాన్యమున కుపన్యాసములమూలముగా బోధచేయుట కేర్పాట్లను చేయుచున్నారు. ప్రజారోగ్యకాక్షాధికారి యగు అసిస్టాంటు డైరెక్టరు కొందరు సము అసిస్టాంటు సర్జనులను, వైద్యులను వెంటబెట్టుకొని, గ్రామములకు, పల్లెలకువెళ్ళి, ప్రజలకు సులభముగా నర్థమగురీతిని ఉపన్యసించుదురు. అటువ్యాసలనుగురించి కొన్నిగ్రంథములు ప్రకటించబడి, ఉచితముగా బంపివెట్టబడును. ఉపన్యాసము లనిచ్చే తరుణమున, మ్యాజిస్ట్రేటులరక పటములు చూపబడును.

తైముము.

ఉరవకొండ ఫిర్యా.

ఉరవకొండ ఫిర్యా అయిన గ్రామములు కలిగి అనంత పురమండలములో తేరినది. ఈ ప్రాంతమున మూడు సంవత్సరములుగా వానలేక పంటలు పండనందున తైము మేర్పడినది. ఈ సంవత్సరమైనను వానలువచ్చి పంటలు పండునని ఆశయించెను గాని తొలకరియందు ఒకటి రెండు ముక్కల వర్షము కురిసినది. అప్పుడు ఎర్రభూములలో ముంగారి పెద్ద పెట్టబడినవి పెట్టబడినది మొదలుకొని వర్షములేక వైరు నిట్టనిలువున ఎండిపోవు స్థితికి వచ్చెను. కొన్ని మైళ్ళు ఎండిపోయెను. మరణావస్థయందు వుండువానికి నీరు పోసినట్లు వారమురోజులక్రిందట ఆచటవచ్చట ఆరవదును వాన కురిసెను గాని పంటలు పండు నని ఆశ వూర్తుగాలేదు. ఎందు కన ఉత్తరకార్తికయందే వర్షము రాలేదు. ఈ కార్తికయందు వర్షము వచ్చినవైపు ఎందునని రైతులకు నమ్మకము. ఉత్తర చూచి ఎత్తర గంప/అనులోకొక్తి అనుసరించి బ్రతుకు లేవుదాయము నెచ్చటి కైనను తీవము గడవవెళ్లవలసినదే. ఇప్పుడు ఆలాగే సంభవించినది. రైతులకు మాడుగంవత్సరములనుండి పంటలు లేనందున తినుటకు నూత్తిగా ధాన్యము లేనందునను కొనితెచ్చుటకు డబ్బు లేనందునను ధనవంతులు అప్పు ఇచ్చుట మానుకొనందునను వారు పడుకొనగా వర్షకాలితము. ఇక సర్కారువారు కొందరికి తకాది (అప్పు) ఇచ్చిరి. కొందరు రైతులు 20-25 సంవత్సరములుగా అనుభవము కలిగి వికయపుత్రము పొందియుండినను పట్టా కాలేషన్ వారికి తకాది ఇచ్చుట మానుకొనిరి. రైతులకే తిన తిండి లేక కట్టబట్ట లేక ఆల్లాడుచుండ, కూలివై ఆధారపడియుండు వీధలస్థితి తెన్నుతరమా? వీధలకు ప్రంచమున చోపే లేదనుట వారు ఎక్కడ కేగినను వార్తకన్యములు విచారించువారే లేరు. వారెన్ని కన్యములు పడినను కడుపునిండుట కన్యము.

నొరతనమువారు ఉరవకొండ ఫిర్యా యందు రెండు చోట్లలో ఫ్రామిన్ వర్క్సు ప్రారంభించినారు. అచ్చట ప్రజలు ఎందరు పనిజేయునది కూలి ఎంత ఇచ్చునదియు క్రింది చాటి తాలో కనబడుపడినది.

వర్క్సు.	డివెం డెండ్సు.
పురుషులు. శ్రీలు. పిల్లవాండ్లు. పురుషులు. శ్రీలు. పిల్లలు	
2172 8290 1313 26 82 241	
ఒక పురుషునికి కూలి రూ 0-8-0	ఒకరికి దినము ఇచ్చునది.
ఒక శ్రీకి కూలి రూ 0-2-6	
పిల్లవాండ్ల కూలి రూ 0-1-9	

మొత్తము దినము బటువాడా రూ 1031.

ఎస్టాబ్లిష్ మెంటు.

నెలజేతము.	ట్రానిలింగ్ ఆల వెన్ను.
1 చార్జి ఆఫీసరు రూ 150—	
2 డాక్టర్ల ప్రతి ఒక్కరికి " 80 రూ 50	
2 గురుస్థాలు " " 40	
2 క్యాపియర్లు " " 30	
17 మేస్ట్రీలు " " 25	
3 ఓవరుసీర్లు " " 80	
5 వాచ్ మేన్లు " " 12	
2 పియాన్లు " " 12	
8 పోలీసువారు " " 18-12-0	
2 వార్డు క్లర్కులు " " 12-0-0	

రెండవవోట సహా ఇంతకన్న నెక్కువగానే యున్నారు.

అంతా పనిజేయు కూలీలు.

మొదటివోట 8774

రెండవవోట 9000 రహదారు

17774

పురుషులకు నూడుతకాలు, శ్రీకి రెండున్నర అజాలు కూలి ఇచ్చిన పనిజేయువారికి కర్పణకగునో కాదో యోచించుడి. ఉరవ కొండలభూతులో రూపాయకు 4 శేర్లు బియ్యము, రూపాయకు 5 1/2 శేర్లు జొన్నలు, రూపాయకు 7 1/2 శేర్లు రాగులు (80 తులములు 1 శేర్లు) అమ్మబడుచున్నది. కూలీలు జేయుపనిచూతుమా 'బొడ్డుకావలసిన కంకర సేకరించుట. మూడు మైళ్ల దూరమున నుండి రాళ్లు మోసికొనివచ్చి వాటిని భేదించవలయును. ఇట్లు దినము 3, 4 దఫాలు రాళ్లు తెచ్చుటకు వెళ్లవలసియున్నది. ఇట్టి పని జేయువానికి ఆహార మొంత కావలసియుండునో పొరుగు ప్రాంతముగాక. సర్కారువారు ఇచ్చుకూలి చాలక నిత్యము ఒకపూట ఉపనాశనము సలుపుచున్నారు. కొందరు

నాగజముడుపండ్లు తిని కాలము గడపుచున్నారు. కడుపుకు చాలిచాలక కూలి ఇచ్చినను పట్టాల్లో ఆదియు నిచ్చువారు లేనందున తంతోపతండుములుగా వచ్చి ఫ్రామిన్ వర్క్సులో చేరుచున్నారు. ఇప్పుడు వారమురోజులనుండి నూలికవచ్చినవారిని చేర్చుకొనక వాపసు పంపుచున్నారు. కారణము తెలియదు.

ఉరవకొండ కార్మికుల కమిటీవారు తమ యావత్ శక్తిని ప్రయోగించి రాటుము పెట్ట ప్రయత్నము సలుపుచున్నారు. వారము రోజులలోగానే దాదాపు వేయి రాటుములు పెట్ట బ్రయత్నములు జరుపబడుచున్నవి. ఉరవకొండ కార్మికులకు లగు చెప్పాటి బయోత్ మల్ అను మార్కెట్ వద్దకు కలవులో బాధపడువారికి రాటుములు పెట్టించినచో ఎంతమాది అయినను కొని నిలువయుంచుటకు వాదన మొనర్చిరి. మఱి కొందరు వర్తకులు రాటుములు కొని ఇచ్చెదవననిరి. ఇందుకు ఒక ఉప సంఘ మేర్పటుపడినది. పెట్టంబరునెల 30 వ తేదీని 1911 శ్రీ గాడిపల్ల నారిసోత్సవరావుగారు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రకటించిన మేజరు ఈ ప్రాంతములకు వచ్చిచూచి వీరికి ఎంత ధనము కావలసియుండునో వారే అంచనావేసి సహాయ మొనర్చిన బాగు. ఇదిగాక ఉరవకొండకువచ్చినవత్తీకొందరు వర్తకులు సహాయ మొనర్చుదురు.

బెల్గాం-రామదాసునాయుడు.

ఆంధ్రదేశ కలవు నిధి:—వారిబయినుండి గూడూరు రామచంద్రరావుగారు ముట్టువాసిరి. "జాతీయకళాశాల, పల్లిసాడుకు, ముప్పిగాక, మన కలవు ముప్పిగూడ శ్రీ మహాత్ములు రూ 25,000 లు మంజూరుచేసిరి. గూ 10,000 లను వెంటనే యిచ్చినారు. ఈ వైకము ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సంఘము వారిద్వారా వ్యయపఱుపడును. శ్రీ మహాత్ముని మూలమున కార్మికులవారీసహాయము చేసినందులకు నా కృతజ్ఞతావందన ములను తమ పత్రికయందు ప్రకటింప గోరెదను. శ్రీపరమేశ్వరుడింతవఱకు పుణ్యమగు సహాయము చేయుచు నేయున్నాడు."

సామల్లకోట వార్తలు:— 30-9-21 తేదీ రాత్రి, యాగామకాపురమును, భూస్వాములును, కాకినాడములోకా బోర్డుమొదలును, అయిన శ్రీయంత దుద్దంపూడి అచ్చయ్యగారి అభ్యుత్తరక్రింద నొక గొప్పసభ జరిగినది. సుమారు 5000 లు ప్రజలు సభవలంకించిరి. కృష్ణాల్లా ఆంగలూరు కాపురములను కమ్మసోదరులును, అగు, శ్రీయంత దుగ్గిరాల రాఘవచంద్రయ్య చాదరీగారును, యెచ్చేని ముబ్రహ్మబాగ్దూరును, మండపేట కాపురములకు శ్రీయంత యెర్రమిల్లి జగన్నాథాశ్రీ గార్లు సభలో గంభీరోపన్యాసములుగాంచి, యికముందు అక్టోబరునెలాఖరు వరకు సభలు జరుపక, స్వదేశోద్ధ్యమము పూర్తిగా ప్రయింబును, వ్యాపిగావించుటకు పట్టుదలతోకూడిన కార్యకర్తత్వమును. గ్రామములనుసోచి నెలాఖరులోపల స్వదేశవత్త్రధాగము, సాంగోపాంగముచేయుట. మహాత్ముని ఆదేశప్రకారము ప్రబోధించుట, తీర్మానింపబడినది. అనంతరము 'విదేశవత్త్రదహనము జరిగినది.

అన్న వరం:—గంపలగూడెం కుమారరాజాగారకు శ్రీ కోటగిరి వేంకటకృష్ణారావు బహద్దరుగారును, వీరాల పేరాల నాయకులకు ఆంధ్రరత్న రామదాసు దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారును తమ ఆత్మగౌరవమును కాపాడుకొనునిమిత్తమై సం తసముతో శ్రీకృష్ణజన్మస్థానమున కేగి దినదినమును స్వరాజ్య ప్రాప్తి సులభముగావించుచున్నారు. ఇట్టిస్వరాజ్యప్రాప్తి సమీపింపజేయునాయకులయెడ నున్న గౌరవము వెల్లబుచ్చుచు స్వస్తి శ్రీ దుర్భతినామ సం॥ అశ్వజ శుక బుధవారం గోశున మాపురజనులందరును కలసి సుమారు ౪౫౦ వీధలకు మారనముగా ప్రతిష్ఠింపబడిన శ్రీరామకోవిలదగ్గర అన్న దాన మొనరించిరి వ్రాయుటకు సంతసించుచున్నారు.

రాజ్యప్రతినిధి అక్టోబరు 11-వ తేదీని సిమ్లాలో బయలుదేరి శ్రీనగరమునకు వెళ్తుదురు. అంతట కాశ్మీరములో ఒకపక్ష ముదినములను గడపి, రాజ్యప్రతినిధి అక్టోబరు నెలాఖరునకు ఢిల్లీ వచ్చును.

సూర్యపూడి జాతీయపాఠశాలలోని నేతపాఠశ్రామికాఖ పోషణనిమిత్తం బ్రహ్మాండం వరకంహంగారు రాటుములనిమిత్తం రూ ౪౨-౧-౪ మల్లాది వెంకటచలపతిగారు మగ్గంసామానుల నిమిత్తం రూ ౪౯-౨-౦ యిచ్చిరి.

మామలాల విప్లవము

బెల్గాం మేజిస్ట్రేటు ప్రకటనము.

పొన్నాని తాలూకాలో కేరళా ధీరశ్రీరములో నిపుల్లంతురు చెల్లియవునులను 6 వ తేదీ రాత్రి 200 మంది మామలాల ముట్టడించిరి. 6, 7 యిండ్లను తగులబెట్టిరి. తొమ్మిది గురిని చంపి వేసిరి. 6, 7 మందిని గాయపరచిరి.

మామలాల కేసుల విచారణ

పిమ్మట నలకతుక్కిన పకరు (తిరురంగడి) హెతుకని స్టేము మాధవమీనను (తానూరును మరొకందరును) గార్లు సాక్ష్య మిచ్చిరి. 7 వ తేదీని మరల విచారణ జరిగినది. సబుయినస్పెక్టరు గోవిందనంబియారు (తిరురంగడి), సాక్ష్యమిచ్చెను.

మామలాల ప్రస్తుతవిధానము

నెనుకటివలె మామలా లిపుడు ఎదుటబడి పోరుటలేదు. చాటుపోటు యుద్ధము చేయుచున్నారు. వీలైనచో గ్రామములపైడి తోచుకొనుచు నాశనము చేయుచున్నారు. సేనలను పొంచియుండి హింసింప వచ్చునని తోచినగాని వారు సేనలను సమీపించుట లేదు. అందువలన సేనలసంఖ్యను హెచ్చింపవలసి వచ్చినదని యుద్వోగులు ప్రకటించిరి.

చరకసిద్ధాంతము

సర్. పి. సి. కే. గారు తూరనేవా సమితిలో నుపన్యసించుచు చరకమునుగూర్చి యిట్లు చెప్పిరి:—

గాంధీ మహాత్ముడు ప్రపథమమున చరకస్థాపనము చేసినపుడు, దానిని నిర్వక్ష్యముగ చాచి, దీనివలన సేవగునని తలచి యుంటిని. వంగలక్ష్యయంత్రకాలలోనికి వెళ్లి ఒక్కనిమిదము అచటి రాట్టములు కడుక్లు తిరుగుటనుజూచినచో అశునిక యం త్రనిర్మాణము బోధపడగలదు. ఖూల్నాకరవైన పిదప రాట్టముల యందు నాకత్వంత వ్యాపారము గల్గెను. ఈకరవు వచ్చినదే శము ఆమకవద్ద పంటపండు దేశము. అచటి ప్రజలు నూటికి 95 మంది సంవత్సరములో 5 మాసములు పనిచేసితక్కిన 9 మాసములు సోమరులవలె కాలము పుచ్చెదరు. వంగదేశములో సోమరితనము పాపము వృద్ధిచెందుచున్నది. బారిసాలు తూర్పు బంగాళమునకుపంటలో నిధియొచ్చును. ఒక్కపంట పండకు స్వచో కరవువచ్చును. ఆకరవు నివారణచేయుటకై అశ్వని బా యమున్నగువారు చాలప్రయత్నములు గావించిరి. బంగాళము లో నిపుడు 4 కోట్ల 50 లక్షలమంది ప్రజలున్నారు. వీరిలో 3 1/2 కోట్లు వదలివేసినను మిగిలినగోటిమందియున్న ఒక్కక్కరు నెలకు 1 రూపాయి సంపాదించినను నెలకు 3 కోటి రూపాయలగును. సంవత్సరమునకు 12 కోట్లగును. ఒక్కొక్కరు నెలకు 2 రూపాయలైన సంపాదింపవచ్చును. దానితో ప్రజల రాబడి 24 కోట్లు యెక్కువగును. అర్ధశాస్త్రమునుబట్టి చూచిన కాలమును వృధపుచ్చక లాభము కలుగు పనిని జేయవలయునని బోధించుచున్నది. ఈదేశభాగములో సోమరులై మరయొక పనిజేయుటకు దోవలేక నున్న స్థితిలో ప్రజలున్నారు. అట్టివారలకు చరకమే తరకాపాయము. ఇదికాక నాకు తెలిసిన పరి శ్రమ తెన్నియో గలవు. నేనిక్కడికి అసాము పేపరుమిల్లు నుండి వచ్చితిని. ఆవర్తిశమును వృద్ధిచేయవలెనని పాటుబడు చుంటిని. కాన అర్ధశాస్త్రమునకు విరుద్ధముగ నుండు గృహపరిశ్రమల మీదనే నాకభిమానము గలదని యనుటకు కారణముగాన్నింపను.

కలకత్తా యొక హామాబ్యాంకులో కొందరు 50 లక్షలను అపహరించి, మోసము చేసిరి. తప్పడు లెక్కలన్నవాసి, వారు డిమాండు డ్రాఫ్టులను బొంగరించిరి. ఇద్దరు అరెస్టు చేయబడి వారు. పోలీసువారు పిచ్చాణ చేయుచున్నారు.

పాముకాటుకుమందు:—5 తులములపొగాకు 10 గుణములనీటిలోకలిపి అనగా పిసికి బాగాకుతీసివేసి జలమును గొంతులోపోయవలసినది. దవడలు లిగించుకపోయియుండినయెడల ముక్కురంధ్రములగుండా గొంతులోనికి వైచెప్పినపొగాకునీటిని విడువవలసినది. ఇట్లు చేయుటవలన వాంతులగును. వాంతులలో విషము బయటబడును.

ఆంధ్రప్రదేశ్ చందా నిర్వాటులు

విషయము	చందా రూ	24	0	0
విషయము	"	12	0	0
మూడుమాసములు	"	6	4	0
మాసమునకు	"	2	2	0
వారపత్రిక సంవత్సరము 1-కి	"	4	0	0
వారపత్రిక సంవత్సరమునకు తక్కువ చందాకు సంపాదన.				

దుర్గతి నామ సం||రం ఆశ్విజ శు|| ౭, శనివారము

జంఘాలకాస్త్రీ యిట్లు పలికెను:-

“నాయనారా! నాకిమ్ము తరమునచ్చినది. ఇదియొక్క గ్రంథకర్త వ్రాసినాడు మనసభలో దీనిని జదువుమని నాయెద్ద కాతడెవనినాడు చదివెదను.

“వంగి సలముచేసిన భటుని కొకప్పుడు ఫాదుషా దేవిడి మనా చెప్పననియు దన్ను జెడమడ దిట్టి దాసుని కొకప్పుడా తండు విలవలేని బహుమానములు ప్రసాదించుననియు ‘సాది’ యను పాఠశీకభూకవి వ్రాసినాడు. ప్రభువుల హృదయములు మాలింతరాండ్ర రుచులవలె సర్వదా చంచలములనియు వారి కం దువలన బ్రజలందటై యనురాగము కలుగుననియు నట్లెవరము కలుగుననియు ననురాగము కలుగుటకు గాని యాగహము కలు గుటకుగాని ప్రత్యక్ష హేతువు లేనియు నుండవనియు సాదిగా రానందర్పమున నభిప్రాయపడిట్లు కనబడుచున్నది. అంతేకా క యొకప్పుడు ప్రజలను సార్వమే ఫాదుషావలని బహిష్కారమునకు గావణమగుననియు బ్రజలతిట్టే ఫాదుషావెట్టునకు, గావణమగుననియుగూడ నాకవిభిక్షామణి పెలవిచ్చియున్నాడు. మనశ్శాంత్యుచయచే బ్రభువులు ప్రజలయెడల బహువిధి తముగా బ్రవర్తింతురని యాయన శిష్యులవైఖరిని బట్టి మనమెంచుకొనవలసివట్టు కానబడుచున్నది. గత్యమెయ్యుండవచ్చు నేమో, అయినను నాకు వెలిసినయొక చిన్నకథను జెప్పెదను.

“అనగననగ నొక యూరనొక బ్రాహ్మణుడు, ఆతండు చింతదుక్క-ఉక్కుతునుక-మంచినడికాలములో నున్నాడు. అతనికి ‘నా’ యని యనదగిన వారెవరులేరు. తల్లిలేదు తండ్రిలేదు. సోదరులేరు. ఇల్లులేదు వాటిలేదు. ప్రక్కలో భార్య లేదు. చేతదైన లేదు. ఒడలుక పిన్న పుట్టము లేదు. కడుపు నిండిన యన్నము లేదు. వట్టి రిక్తుడు. పరమ దర్శిడుడు. దర్శిడుడుకదా యని దురన్న దుర్గాములకు బోవువాడుకాదు. ఆయూరనున్న వైష్ణవాలయమును గనిపెట్టుకొని చిత్రాన్నదధిగృహాది భక్షణమున బుట్టిలో నేయము దుట్టన కుదరమును యథోచితముగా గాలానుగుణముగా బరామర్శించుచున్నాడు. గుడిలోపల మూలవిరాట్టు-గుడియరు గుమీడ-బురుహా త్రీమ భట్టు-నొక్కటే పొడుగు నొక్కటే లావు నొక్కటేనలుపు నొక్కటేగట్టికాని యాతనికి బరిపూర్ణమైన పన్ను. ఈతనికి బన్నవంటి యెంగిల లంఘనములు - కొందఱెంతెత్తును నెన్ని సార్లు తిన్నను నెండు నక్కలవలె నుండురు. అల్పహారముతో నైన మన యయ్యవా రాయనవిగహము వలెనున్నాడు. జవునెముక మనుజుడు, సంపూర్ణబలాధ్యుడు, పడమటి వాడగుటచే బ్రబలమైన గాత్రధర్మము కలవాడు, నెద్దవరులలోని మనుష్యుడు. కాని యెంతశరీరపాటవము కలవాడో యంతశాంతగుణ సమంజసుడు. ఎంత భోజన ప్రియుడో యంతభోగ పరాశుభుడు. ఎంత యుత్తుంగ శరీరుడో యంతవిజయముడు. ఎంతవయస్సాచార్యము కల వాడో యంతజ్ఞానోదయము కలవాడు తటమగా నాతడిష్ట జేవతను గూర్చి జపమొనర్చుచుండును. నిశ్చల దైవధర్మ కల వాడు.

ఒకనాడు శ్రీమహాలక్ష్మి-స్వప్నమునగా బోలునా తనికి సాక్షాత్కరించి “నాయనా నియోగ్యతకు మెచ్చితిని! నీ భక్తికి సంతసించితిని. నీకు వరమిచ్చుటకై వచ్చితిని. నేను నీయింట నింతటినుండి నివసించి బంగారుజెట్టలో దాండువెంతును. నీయింట నిక నిత్యకల్యాణము పచ్చుతోరణము. నీవు పట్టినదెల్ల బంగారమగును, ముట్టినదెల్ల ముత్యమగును. నీవు మహేశ్వర్యమున నిక నోలలాడుదువు.” అని చెప్పెను. అప్పు

డా బీదబ్రాహ్మణుడదరపడి, “తల్లీ నీకు నమస్కారము-నీవు నా భక్తికి సంతసించినట్లే నేను నీయనురాగమునకు సంతసించి తిని-నీకటాక్షము నాకు రాకుండుటచేతనే నేనింక సుఖముగ నున్నాను. ఏదియేమైపోయినను నాకిప్పుడు బెంగయెమియులేదు. మనస్సు సర్వకాలము నిశ్చింతముగనున్నది. ప్రసాదప్రధానావ సరమున దేవాలయమునకు బోయి పూజరి పుణ్యమాయని యీ తడేమైన జెట్టినయెడల దిందును. తిని యెచ్చటనో ముక్కు-ముసికొని కూరుచుండును. నేను చేవులాడదగినవారు నాకె వరులేరు. ఒకరు నన్ను గూర్చి చేవులాడనక్కరలేదు. నేను లోక మునకుగాదు కదా నామట్టునకే నేను లేనట్లు ప్రవర్తించుచున్నాను-ఉత్తరక్షణమున చేవుని పెలవగునెడల ఆకృలు కట్టుకొని వెనుక మాపుకేకుండ నెగిరిపోవుదును-తల్లీ నీ యా జ్ఞను నిరాకరించితిని నీవు కోపపడకుము. నీవు నాయంట-జేర వలదు. నీవు నాకక్కరలేదు. ఇదిగో సహస్ర సాష్టాంగ నమ స్కారముల”ని యా బ్రాహ్మణుడు ప్రత్యర్థమిచ్చెను. “వెట్టి వాడా! సుఖముఖములు వలదన్న-బోవు నమకొంటివా? నీభార్య కర్మము ననుసరించి యిప్పుడు నీకు మహాభాగ్యము లభింపవలె యున్నది. నీతెక్కయేమి? బ్రహ్మాదిదేవతలే ప్రార్థకర్మబద్ధులని యెఱుంగవా? మాటలాడకుండ మహేశ్వర్యమునుభవించుము. నీవు చేసికొన్న కార్యమువలన గలిగిన ఫలము నీవనుభవించక నిరాకరించినయెడల మఱి యెవ్వడనుభవించుననుకొంటివి? నీవు నిత్యము తినుచున్న చిట్టి గాలెవలన శక్తియుఁ జిడుము నీకే కలుగుచున్నవా నీయూరి కరణమునకు గలగుచున్నవా? వెట్టిమాట లాడకుము నీవు పామృత్తు బోవుదా నను గాను. ఇక నిన్ను నే నావహించును”ని గంభీరభాషణముల నా కమ లాదేవి యానతిచ్చెను. అప్పు డాభాగవతుడు “అమ్మా! నీయిష్టమెట్లులో యటులే. నీవు నన్నావహించెదనంటిని- నే నడ్డు నెట్టుజాలను- కాని నాదొక్కప్రార్థన మున్నది. నీవు నన్ను విడిచివెట్టిపోవునెడల మూత మిదిగో పోవుచున్నానని రకంత ముందుగ జెప్పి మఱిహమ్మ” అని మహాలక్ష్మిదేవితో మనవి చేసికొనెను. అప్పుడామె “నాయనా! నీతో నేను ముందుగా జెప్పి మఱిపోవుదును. అది యెట్లు? ఇప్పుడే చెప్పెదను వినుము. ఒకలక్ష్మీవారమున సాయంసమయమున నీభార్య రత్నాభరణముల జలజలతో బంగారు టండెల గలగలతో మేడమెట్టు దాసిదాసి చేయూతఁ గొని దిగుచు “భటులు లేరు-బానిసలు లేరు.దీపములులేవు-ఘాషములులేవు-ప్రక్కలులేవు బండలులేవు. ఆందలుకూడ నెక్కడ నంతరించిరా” యని పలుకును. అప్పుడే నేను నీయిట్లు వదలిపోవుచున్నానని నీవు గ్రహించుకొనవల యును. అని యాతనితో పెలవిచ్చెను. సరే యని యాతఁడు సమ్మతించెను. అంతామతల్లి యంతర్ధాన మొందెను.

ఆనాడే యెవ్వడో సంపన్నుడు దేవాలయములో వసంతోత్సవ మొనర్చెను- మనవురుషాత్మమాహర్షులు గారి నా దినమున నందఱును గౌరవించిరి. భాగ్యదయవిషయమై మానిసి తున్న పసి వేటుకుక్క (బుడ్డవూండు) కేడి? అద్భుతమునకున్న యాకర్షణకర్త యనని కేడి! ఓ! అందఱాతనికి గండము పూ యువారే, మేడలో నుల్లడండలు వేయువాళ్ళేపాదరేణువును జేతకందిచ్చువారే. ఆయ్యవారు లాదినమున నారగించిన మామిడి పండ్లకు బనసలోనలకు మింటివై జుక్కలకువలె లెక్కలేదు ముప్పనియెడ్డకాదినమునదే కడుపునిండినది. ఇట్లాహరించి నాటు ముడితో ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రములతోఁ జందనలిప్తగాత్రముతోఁ బచ్చకప్రపు జగజగలతోఁ గన్తూరి గమగమలతోఁ దిన్న గాతఁ డు కోటలోనికి బోయెను. ఆజానుబాహులు నాచార్యపురు షుడు శంఖుచక్రచిహ్నితభుజుడు నగు నాతనిని పహరావారెవరు నడ్డనింపలేదు. “రాజుగారి గురువుగారురా” యని యెవరి మట్టునకు వారే యొకరిలి దారియిచ్చిరి. ఆతండు నిరభ్యంతరముగ నే డువహారాలు దాటి, తుదకు రాణిగారి శయ్యాగృహములోనికి బోయెను. ఆమె నిదించుచున్నది. అంత నీతనికేమి బుద్ధివుట్టెనో యెమిలోఁచెనో పరమాత్మునికే యెఱుక. శయ నించుచున్న రాణిగారిని బాహువులనందున గట్టిగ నిటికించు కొని లేవనెత్తి మఱియొక్క ప్రక్కమీదికి విసరవైచెను. అంత దీప్తవస్త్రయై రూక్షణయై నిలువుటద్దము మొదటఁజెట్టిన బా తను దీసికొని శక్తిస్వరూపియై యాయుచు నాతనిని రాణిగారు బాధువఁజూపు సంతలో రాజుగా రానందడిని విని గదిలోనికి వచ్చిరి. ఆయన లోని కడుగుపెట్టుట యేమి? రాజుగారిబంగారు పూత పట్టె మంచపురంగినివైసంది బాచిండు త్రాచుపాము

పట్టుపట్టువై బడుటయేమి? అట్టి యత్యద్భుతస్థితి వేళ మనలో కించి యంతకుఁబూర్వమున జరిగినసంగతులను విని రాజుగారు బట్టమెడకుఁ జుట్టుకొని “స్వామీ! మీరు భగవంతునిచే నా భార్యను బాముబారినుండి రక్షించుటకై యిటుకుఁ బంపబడిన వారుకాని నేఱుకారు. నేను మీ భృత్యుడను. మీరు నాచే నేన చేయించుకొనుచు నా ప్రాభవమంతయు ననుభవించుచు నిటనే యుండు”డని ప్రార్థించెను- లక్ష్మీకటాక్షమహిమయే కదాయని యా భాగవతుడని నిశ్చయపఱచుకొని శోటపెలుపల నొక్క భవముననుండుట కంగీకరింపెను. రాజుగారి భండారమున కం తయు నీతఁడే యధికారి- రాజుగారికే పన్నురాబడి యంతయు నీతనిమేడలలోనే భద్రపఱుపఁబడుచున్నది. ఈ సామ్యు నీవేమి చేసికొన్న సరియే. ఇదియంతయు నీదేకాని నాది యెంతమాత్రము కాదని యారాజుగారు మనవిచేసికొన్నప్పు డింక నభ్యంతరమేమి? ఈయనక్రింద బ్రధానులు కార్యదర్శులు నేనాధిపతులు- ఓవారేమి నీరేమి రాజుగారే వారికధిపక్షపక్షుడు రాష్ట్ర ప్రజలతెక్క యేమి? రాజీయవ్యవహారప్రపంచమున నిట్లు జరుగుచుండగా గుటుంబప్రపంచవ్యవహారమున నింతకంటె చిత్రము జరుగుచున్నది. అప్పరసవంటి యాలిని బెండ్లచేసికొన్నాడు. ఆ టుమాసములు కాకుండనే యామెకాపురమునకు వచ్చినది. వచ్చి న యాటుమాసములకే యామెమాలింతరాలైనది. పండపుగుట్ట మునకడ్డున్నది. ప్రభంజనుని కడ్డున్నది. బాంబునకడ్డున్నది. కాని, భాగ్యఫలమునకడ్డున్నదా? ఆమె వేవిళ్లకు రాణిగారు వింతవంత సూడిద లంపినారు-రాజుగారికి మఱిలేక పడేపడేక్షేమప్రక్షేమ లంపినారు. కడలిసయెడల గడ్డుపు చెదటిపోవునని కడుపుకాలు పూర్వజన్మమునుండియు నెఱుంగని దొరసానులు హెచ్చరిక లంపినారు. ప్రజలందఱామెకు సుపులిలాభము కలగవలయానని యిష్టదేవతలకుఁ బ్రార్థన లంపినారు. నిర్భాగ్యకవులు నవరత్న మాలికలంపినారు. పురిటికి నేపాళమునుండి కస్తూరి వచ్చినది. కాబూలునుండి యింగున వచ్చినది. కాశీనుండి యావులు వచ్చి నవి. హైదరాబాదునుండి పండ్లకప్పు వచ్చినది. బెంగళూరు నుండి పండ్లువచ్చినవి. తుదకామెకు నొప్పులు వచ్చినవి. కొడుకు పుట్టక కూతురు పుట్టుటచేత గన్నీళ్లు వచ్చినవి. కొడుకు పుట్టు నని చెప్పిన దైవజ్ఞుల నెత్తికె జేతులు వచ్చినవి. తరువాత మఱి యొక్కనిడ్ల నామెక నెను. అటుసమిష్ట మఱియొకబిడ్డను గాంచెను- ఇట్లు వైష్ణవిలో భాగ్యదేవత పదిసంకల్పరములు కార బోలుల బరమాద్భుతము గా బాడినది. ఆపాటలో జెప్పవలసిన దేమున్నది? ఓ! కృతులుకావు. కీర్తనలుకావు. పదములుకావు. పల్లవులుకావు. తత్వములుకావు. తందనపదములుకావు. ‘గజస్థి’గావు. కందార్థములుకావు. స్వర జతులుకావు. బావళిలుకావు. గానసారస్వతమంతయుఁ గడలేరు నట్లు పాడినది. సుతిమాచ్చలేదు. ఊపిరితినికొనలేదు. గొంతు సవరించుకొనలేదు.

ఒకలక్ష్మీవారమున సాయంసమయమున నాతనిభార్య దాసి కాభుజినిక్షిప్తహస్తవద్దయై మేడమెట్టు దిగుచు “భటులులేరు బానిసలులేరు దీపములులేవు ఘాషములులేవు ప్రక్కలులేవు బం డలులేవు ఆందలుకూడ నెక్కడనంతరించిపోయిరా” యని కోపప్రతీకతో నఱచెను. ఆమాటలువిని యెడలాపాదమర్తకము జల్లుననీరువిడువగ మనభాగవతో త్రముడు బిడ్డలు గెండుచేతులు జోడించుకొని “తల్లితల్లిపోవుచుంటివా” యని మహానందమున నఱచి యొకగంతువైచి భార్యనుసమీపించి “నీవు నన్ను గారణ మేమియు నడుగవలదు. ఈధనములో నీకు గావలసినంతధనమును దలించుకొనియిరార్చి నీవు నీషిల్లలలో బుట్టినింటికి బామ్మని చెప్పి యేనుగలు బేగిరావులు బండ్లు పట్టుటలు కొంతసేనయఁ దోడిచ్చి యామెను బుట్టినింటికి బులితానసితముగా బంపి వైచెను. ఇట్లెవచేసితివని రాజుగారాతని నడుగలేదు. అడుగుటకు సమర్థతయొక్కడిది? వెనుకనుండి సమర్థతయేమైనది? అంతయు నయ్యవారి యద్భుతదౌర్భ్యమున నాచ్ఛాదితమైనది. అనుగ్రాహ మైనది. అంతరించినది.

మఱునాటియుదయమున రాజుగారు వేటుకు బోవుచు మనవురుషాత్మమాహర్షులగారిని యథాపూర్వముగ గూడఁదీసి కొనిపోయిరి. అది మహారణ్యము. ఆకాశమున నొంటెమూఁపుర మంత మబ్బు పట్టి యట్టెయట్టె తెప్పపాటులో నాకాశసం తయు నావరించినది. ఝంఝామాతముచే జెట్టుపెళచెళ

విరుగుచున్నది. ఈ సంగతి కాయలంతటనును లారంభమైనది. కూడ నచ్చిన సరిజనమంతయును కల్లచెడితెను. పురుషులైనా చార్యులు మూలము ను మా బ లా ధ్యుండు కావున, రాజు గారి ప్రక్క వదలకుండు గట్టి గంబుట్టుకొని, మహావీరుని దడియును గాలిచే దూలుచు గూలిచే గెత్తుకొన్నచునును నున్నందున, పురుషులను, రాజు కొంతసేపు మాత్రమే యాశ్రయ కోరుకొనగలిగెను. అటువైస సామ్రాజ్య సిల్లిపడిపోయెను. పడిపోయిన రాజునెత్తుకొని యొక్కచెట్టుకొని పడేరి యాయనకును తన తొడవైచేరుకొని, తడిసిన దేహమునకు వేడిమిగులుగుట్లు నియమ నాభాగవతుండు హరి నామస్మరణమొనర్చుకొనుచు రాజోపచారము చేయుచుండెను! ఇంతలో వజ్రము వెలిసినది గాలిగెగిరింది. కాకియొక్కటి చెట్టువై నుండి రాజుగారికంఠముపైకి రెట్టవైచెను. అదిమాచిబ్రాహ్మణుండు 'ఎంతమహారాజున కెట్టిగతి సిద్ధించి' నని మహావిష్ణుడై కాకిరెట్టను గంకిమునుండి తొలగించుటకై యోచించెను. చేతితో దానిని దీసివైచుటకూపించెనుగాని మహావీరుని కృత్య మగుటచే మనస్సంచునకు సాహసంపలేదు. సర్వపక్షలలో గా కియే చంచాలమని చెప్పినప్పుడు దానిరెట్టమంటచెప్పవలయునా? ఆకేసరి బల్లయైన మతియేదైనదెచ్చి దానిని పిసివైచెదన్న గంధర్వమొకడు దొడవైచేయనిచున్నచో కెక్కడ మేల్కొని చున్నోయి జడిసి రాజుగారు మొలకొన్నట్లు కై బారు నోరనుండి నిమ్మకాయగల దీసి దానియందులో నాచెట్టను దీసిపాతవైచు చుండ నింతలో రాజు మేల్కొని యదరపడి "ప్రాప్తి! ద్రోహి! ఎంతపనిచేయుచుంటివిరా? నామొలకొన్నకై బారుతో నాగొంతుకనుగోయ యత్నించుచుంటిరా? నేను నీకేమి యపకృతి యొనర్చితిని. నారాజ్యమంతయు నీచేతిలోఁబెట్టితిని. నేను నీకు దాసుడనైతిని. రాజువునీనేకాని నేనుగాకట్లు ప్రవర్తించితిని. ఇంతకంటె నెక్కువగా నేను నీకేమి చేయగలను. ననుజుడిసిపొంతకంటె నేమి మూటగట్టుకొనదలచితిని" అని కోపవ్రణతో నజ చెను. ఇప్పుటికి రాజుగారికెట్టి మాటలాడుటకై ననమర్థవచ్చినది. రాదానటి! ఆతనిభాగ్య మెప్పుడు దిగనాటిసదో యాతనికై యప్పుడే యొక్కచాకిరి. దోగిగొంతులో గొట్టగంజియొంతకాలమేకాదా. వైద్యునితోటలోఁ గోడిమాంసపు కబాలులు కైమాకజ్జికాయలు వైద్యుండు సంకిట్టుకొన్నతరువాతగూడ దోగి నోరుకట్టుకొనునా? కాని కావలసినంతకారణముండినను బ్రాహ్మణుండు చేమయ రాజుగారికి బ్రత్యుత్తరమియలేదు. కమలాకటాక్షము కడతేసిననాని కారణములు వినునంతటి నిర్భాగ్యుండెనున్నాడు! ఇంతలో రాజుగారి పరిజన మంతయు నటచూచినది. రాజుగారి నెలవువైన భటు లాబ్రాహ్మణునకుఁ గాలుసేతులు కట్టికట్టి లాటియవై బడవైచి యాస్థానగరము నకుఁదీసికొనిపోయి యట గారాగృహమందుంచిరి. ఆహ! అదృష్టదేవతా! ఎంతకై కలదానవు! ఒక్కనాడు రాజునెడుటకు విచారణకొకట భటులు బ్రాహ్మణుని దెచ్చిరి. ఇప్పుడందఱాతనిని నిర్భయముగఁ గట్టువారే. వెనుక గాళ్లుగడిగినదాను లిప్పుడాతనిముగమువై బెడనెళ్ల ను బల్లుటకు సిద్ధపడిరి. నట్టిదొంగ మొగముతో! స్వప్నముగా గనబడుచు నే యన్నదయ్యయని పెద్దభటుండు తనతరువాతనాని కుప్పనొంచెను. నివుచేసిన ద్రోహమున కేమికారణము చెప్పెదనని రాజుగారిడిగిన ప్రశ్నము నకుబ్రాహ్మణుండు "రాజేంద్ర! నే నేమియుఁజెప్పదలచుకొనలేదు. నియమమువచ్చినట్లు నన్ను పిలిచి"మని వినియముగఁబలికెను ఆబ్రాహ్మణుని యెడలెరువులేదను రాజుగారు పరిశోధించిరి. కోరాగారములన్నియు పట్టవైచిరి. కాని యొక్కగదిలో నొక్కమందమున్నది. దానిలో నొకపెద్దపెట్టెయన్నది. దానిలో నొక్కశిన్న పెట్టెయన్నది. ఇట్లు లోనికిపోవఁగఁ బోవఁగ బదునాలుగన పెట్టెలో - బమ్మకమ్మి కట్టుగల యంగవస్త్రముకట్టియు నెనిమిది చొట్ట మైనపుమాసికలు గల మెడ విరిగిన దోహతాయ చెంబొకటియు నున్నది. ఇది యేమని బ్రాహ్మణుని రాజుగారిడిగిరి. "రాజేంద్ర! అది యే నాసంతానము. లక్ష్మీకటాక్షము నావైరాకముందు నాకున్న యావర్ణ మనియే. ని విచ్చిన యొక్కరము నాకు దక్కదని యెఱిగియుండియే, నా కింతకటకు రాకమాన దని యెఱిగియుండియే. బ్రహ్మదేవుండు నా నుడుకు కాశ్యపముగా వ్రాసిన యాసాస్త్ర నింతభద్రముగా దాచికొంటిని. ఇదివఱకు నీదయవలన మనుష్యుండు మిగిలితిని. నా గానంచయు ముంతయు నాకుఁ బాతవైచినయదల కేమకలము మతియొక దేవస్థానము నాక్రయించి నుభయగా బ్రదుకుచును. విదయవలన నా కప్పడినములు మొన్నటితో నదలించి అని బ్రాహ్మణుండు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. ఇట్లుపలికిన బ్రాహ్మణునిమాట లాశ్చర్యమగుచున్నదై విని రాజుగారు తలనిని నదలిపెట్టిరి. ఇక్కడికి గథ కంచికిఁ బోయినది. మనమింటికివచ్చితిమి.

ఆంధ్రభారతీస్తవము
కే అన్నయ రాజశర్మ
చం. నరసమనోమనోజ్ఞపద సంపదగల్గిన మాతృభాషవై కరము విరోధమానితమ కంబున నన్యులపంచఁ జేరి నీ స్మరణములెల్లిరో! సుతులు మానిరి దూరి తూలనాడిరో సరళమతి! స్వతంత్రమగు జాడను జూపవే మాకు భారతీ!
ఉ. శారదచంద్రునిం గెలువఁ జాలిన యందపుమోముతోడ బం గారము మీఱఁగలవర కాంతులతోడను శుభమల్లి కా హారము కంఠసీమను వి వారము నేయఁగ మందహాసమే పారఁగ నొప్పు నిన్ను మద మారఁగఁ జూడఁగ నెట్లు? భారతీ!
ఉ. పారువ. సత్యసాహస కృ పానిశు లాంధ్రులు పూర్వకాలమే నేరము జేసిరోయెరుఁగ నేరకవారకఁ గండు చెంతయో మీరమవీడి డెండముల భీతిలచుండఁగ బుజ్జగింతువో? చేఁగఁగదీతువో? యెటుల జేతువో? మాగతి నాంధ్రభారతీ!
ఉ. పీరులు మేరుపర్వత గ భీరులు ధీరులు నిత్యసత్యతా చార జనాభివందితయ శస్మరు లాంధ్రులు సజ్జనల్లి నా తారల వోలె నేడుకడు దైన్యము జెంది వెలుంగు చుండనో చారుతమాం నా! యెటుల కక్యమో? యోర్యఁగనీకుభారతీ!
ఉ. భారతీకన్నాదికవి ప్రాజ్ఞులు విజ్ఞులు నూరినాశులీ ధారుణివీడిపోవ కవిత్వా వనితామణి రూపరేఖలే వేరుగమాఱజేసి రవి నేతులు కాకులుకాక పీర్లు లా ధారము నీవెయ్యంధ్రకవి తానతిఁ గావఁగ తల్లిభారతీ!
చం. పరమవిభావలసమున, భాసిలునూర్వ దహర్యుడక్కటా కరము విరూపుడై గ్రహణకాలమునందున దైన్యముండఁగా స్థితకాలమేకతము ధీరుణాధ్యులు భారతీయు లి క్కరణి విచారమొందుటయు కాలమహత్వముగాదె భారతీ!
ఉ. తూరుపుకొండదండపయి దోచెడు వేకువ చుక్కవోలె నీ గారపు పుత్రులందొకయ. ఖండవిమాతన శక్తికల్గె ను ధౌరణజేయుమా యిపుడు దారలనాంధ్రులఁ బ్రీతిమొనరి సారెకువేడుచుండెరిని. జాలిపహింపవె యాంధ్రభారతీ!
చం. నిరుపమరాగవల్లికవి. నిర్మలనూతన భావపుష్పముల్ విరివిగ బూయవేగమెవి, వేకపరాగము దేశమెల్ల నుం దరగతినావరించెన, తండము సాంఘిక ధర్మకైక్తిమై వలచుచుండెనమ్మగుణ వారిధి! శ్రీవిధి! యాంధ్రభారతీ!
మనప్రార్థనమవలనఁ గలుగు నుభయభటులకు రాజుల నుత్తర వాచులఁగా నెన్నడును చేయఁగూడదను గొప్పనీతి నీచి న్నకధ బోధించుచున్నది. రాజువలన ధనాగమమైనప్పుడు రాజు ను భూషింపకపోయినను రాజువలన ధనలాభము కలుగనప్పుడు రాజు నందఱును నిట్లువారే-ధనాగమమైనప్పుడుకూడ సంతకంటె నెక్కువధన మిచ్చినాడు కాదని రాజు నందఱు నిట్లువారే. ఇదిమహాదోష మని యెన్నవలయును.
నాయనలారా! ఇంకను తేలిలోఁ దరువాత నేమియో యున్నది. ఇచ్చటియుత్తరపుఁగాగిదము చినిగిపోయినది. పెద్ద పులివేసపుఁదోకబట్టవైఁ గాగిద మూడిరాకుండునట్లుటిం చినరీతిగా నీయుత్తర మంటింపబడి యుండుటజేత దీనిని జం పుటలోఁ గొంతకాగిదము చినిగిపోయినది. అయినను దీని యభి ప్రాయ మేదో మీకుఁ బూర్తిగాఁ దెలిసినది. ఇట్టి యర్థమునే యొకఁడెట్లు వెల్లడించినాడు.
గీ॥ మనకుఁ గష్టము రాజిచ్చు ననుటెకాని యద్ది రాజరాజిచ్చినాఁ డనుట తగును! మనకు సౌఖ్యము రాజిచ్చె ననుటెకాని యద్ది రాజరాజిచ్చినాఁ డనుట తగును.
గీ॥ ఆతని మేఘుండు పడవై చె - ననుటెకాని వాని వైవాఁడు పడవై చె - దాని నిలను వర్షమును మేఘుం డొనఁగనన్ - పలుకె కాని వాని వైవాఁడొనఁగును -దాని మనకు
గీ॥ మనకునుభయము రాజిచ్చుమాటయైన సత్యదునుభయమై చెడ దేవులాడు టేల మనకుఁ గష్టము రాజిచ్చుమాటయైన ప్రభుండు మనకంటెఁ గష్టముల్ - పడయనేల?
గీ॥ ప్రాకృతియె సౌఖ్యదుః ఖకారణము వినుమి ఈశ్వరుండు తత్ఫలము పంచియిచ్చువాడు కాని యీశ్వరు నిందింపఁ గలంప మగును మనదుకలపాత్రతోడనే మనకొనంగు.
గీ॥ మనుజుపతినిట్టి మఱియొకదోషంబు మోతకూలి యతడు దాత కాఁడు పెట్టెనికి నతనిఁ దిట్టుటకూడదా ప్రభునినిండకంటె బాప మేమి?
జీవ గాంతి క్కాంతి క్కాంతి:

జనకుడు : వైరాగ్యము
భవత్ కృపారసము నావై కొంత రానిమ్ము నీ చరణాబ్జంబులె నమ్మినాడ జగదీశా కృష్ణ భక్త ప్రియా.
జనకుడు మిథిలాధీశ్వరుడు. భక్తగ్రాగణ్యుడు. జ్ఞాని. విరాగి. పితృవాక్యపరిపాలకుం డగు దశరథరాముని ధర్మపత్ని యగు సీతయొక్క జనకుడు. నామమాత్రరాజ్యపరిపాలకుడు. కాల మంతయు మోక్షసాధకం బగు భగవద్గీతా పారాయణమందును, పరమార్థ చింతయందును గడవెను. గీతాధ్యాయమువలన మోక్షము బొందెనని స్తోకము చెప్పుచున్నది.
స్తో. గీతా మాత్రేభ్య బహవో భూభుజో జనకాదయః, నిరూతకల్మషాలోకే గీతాయాతాః పరంపదమ్.
ఎంతమాత్రము రాజ్యకాంక్షగాని, యితరఫలాపేక్షగాని లేదు. వైరాగ్యము మొందు. కేవలము సత్యసిద్ధికిఁ జతు కర్మాచరణ జేసి జ్ఞానుడై సిద్ధిని బొందె నని భగవద్గీతలో నీ స్తోకమునుబట్టి చెప్పవచ్చును.
స్తో. కర్మజ్ఞేహవి సంసిద్ధి మాస్థితా జనకాదయః, లోకసంగంహమేవాపి సంపశ్యేత్ కర్త మర్హసి.
కొలదికాలము రాజ్యపాలనము జేసి, భార్యసమేతుడై తపమున కడవికి బోయెను. ఈతనివైరాగ్యబోధకం బగు నితి హాసం బొక్కటి బొందుపరచెద.
జనకుడు వైభవమున వసంతభానునిపగిది రాజ్యపాలనము జేయుచుండె. ఒకనా డాతడు నిందుకొలువున సభదీర్షియుండ భృత్యుం డొక్క డరుదెంచి, 'దేవా అసమానప్రభాభాసితుండగు పండితోత్తముం డొక్క డరుదెంచియున్నవాడు. ఆజ్ఞయయ్యే నేని తోడ్కొనినచ్చెద.' రాజు కుతూహలాయత్త చిత్తుడై తోడ్కొని ర. మృని వాక్రచ్చెను. భృత్యానుసారయై పండితుడు లోన బ్రవేశించుచుండెను. రాజు దిగి వచ్చి యాతని నాహ్వానించమి, నాత డెట్లు విలసిల్లించుకొనియె. ఏలాకో యీ రాజు నింహాసముదిగవచ్చి నన్ను తోడ్కొని పోడు. నాప్రజావిశేషములనుగాని, రాజాధిరాజు లిచ్చిన కరపత్రములగురించిగాని యాత డెరుగడు. లేకుండిన వచ్చి యుండును. పండితుండు లోబ్రవేశించి, నియమితముభాసీనుడై కుశలప్రశ్నితుండై, తావచ్చినకార్యము నిట్లు నివేదించు కొని యె. తన కఱువది విద్యలలోను నిరుపమానప్రజ్ఞ కలదనియు, తని తర్కనార్థమై నేతుశీతనగ మధోర్వీ పతు లిచ్చిన కరపత్రములుగలవని ఆతనియొద్దకూడ నొకటి కావలసనియు, తన్ను పరిక్షింపవలయు ననియు చెప్పెను. అందులకు జనకుడు, పండితుని దంభత్వమునకు విచారించి నాతని నెటులైన నీవాగ్ధా రమునుండి మరల్చి మోక్షమార్గమునకు మరల్చి నిశ్చయించి, యీశ్లోకమున కర్థము చెప్పుమని యడిగెను.
స్తో॥ అనన్యాభ్యంతయంతోమాం యేజనాః పర్యుపాస తే। లేమాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగ జ్ఞేమం వహామ్యహమ్॥
అంతట పండితోత్తముండు ఇంత లేలికైనవానికే సర్థము చెప్పలేనాయని గర్వించి, యిట్లు పలికెను. 'ఇందులో నేమున్నది; శ్రీకృష్ణభగవానులు, తన్ను నెవ్వరైతే నిత్యసమాహితచిత్తులై స్మరించుచున్నారో వారికి (యోగము = లేనిదానిని సంపాదించుట) (జ్ఞేమము=సంపాదించిన దానిని కాపాడుట) యీ యోగ జ్ఞేమములను పొందించుచున్నా నని, ఆయునితో జెప్పి యున్నారు. ఇంతకన్న నేమున్నది!
అప్పుడు జనకుడు, దానిలో నేమియు లేదనియు, దాని లోని సారమును గ్రహించుమని కోరెను. అట్టే పండితోత్తముండు కొంత సేపాలోచించి, తనకంతకన్న వేరే అంతరాగ్రము గోచరిం చుట లేదని పలికెను. జనకు డాతనికి మఱునాటివరకు గడు విచ్చితి ననియు, నాలోచించి రమ్మని చెప్పి సభ చాలించెను.
పండితులవారు విచారగ్రస్తులై గృహమునకు వచ్చిరి. భార్య ఆతని మోమునందు తొంటివలె చిలువగవు లేమిండేసి కారణ మరయగోరెను. భర్త భార్యతో బరిగిన సంగ తంతయు పూస గ్రుచ్చినట్లు చెప్పెను. అప్పుడు భార్య 'ఈమాత్రపు దానికా యీ విచారము. ఈ మాత్రము సంతరాధము చెప్పలేక పోయి తిరా; ఏమున్నది? మన మా శ్రీ కృష్ణునే నమ్ముకొని యున్న యెడల నీ జేకటన మెంథులకు, నీ కరపత్రము లెందులకు? అని పలికెను. అది విని పండితోత్తముండు సిగ్గుచెప్పుకొని తక్షణమే భార్యాసమేతుడై తనజేతమునకు బోయి భక్తిమార్గము నవలంబించెను గాన ప్రజలందరు శ్లోక సారమును గ్రహించి తుచ్చునుభయము లను విడిచి భగవంతునే నమ్మెదరు గాక!
గాంధీ మహాత్ముడు పురుషోత్తముడు. ఆతనిమాట వేద వాక్యము. కనుక జనులందఱు నాతడు చెప్పినది (ప్రోసిత్తవక, సారమును గ్రహించి, దౌర్జన్యరహిత సహాయనిరాకరణయోగము నవలంబించి స్వరాజ్యమును దెచ్చి పురుషు లనిపించుకొందురు గాత!
విశాఖపట్టణము, ఆశ్విజ శు ౪ బుధవారం. } యి. నీతారామచార్యులు.

బిటను తుర్కి దేశములు.

కోల్పోబడిన యవకాశములు.

తుర్కి-యువరాజుతో సంభాషణ.

తుర్కి-యువరాజుతో జరిగిన ముఖ్యసంభాషణను మా ర్వింగు పోషక ప్రకటించెను. కాన్స్టాంటినోపిలు పతాకము దాపత్రము ఈ సంభాషణగూర్చి పెట్టబడు ౪ వ తేదీ నాడు వ్రాసెను:

తుర్కి-సింహాసన యువరాజు అబ్దుల్ మజిదు నాతో గ్రీకు-తుర్కి యుద్ధమునుగూర్చి తమయభిప్రాయముల నొకరు టకు దయతో నీయకొనెను. యువరాజునకు ఇప్పుడు ౪1 సంవత్సరముల వయస్సు. ఇతడు సుల్తాను అబ్దుల్ అజీజుమారుడు. ఈసుల్తాను అజీజు ఇదివరలో నొకమారు ఇంగ్లాండుకు వెళ్లి ఆ చుట్ట దీప్రయోగి మంత్రితో స్నేహితులు సంపాదించుకొనెను. యువరాజుముఖము పూర్వపుబూర్చాను వంశపువారి ముఖముల వలె నుండును. నువ్వగవృద్ధి. క్రైములు నువ్వనీలమైన గంగు గలవిగ నుండును. అతడు క్రైమచిహ్నములు బాగుగను ఇంగ్లీషు జర్మనుభావలయందు సామాన్యముగను ప్రసంగింపగలడు. యువరాజు భాండాగారమునందు కూర్చొనియుండగా ముగ్గురు వుర్రుకును సంభాషణజరిగెను. ఆభాండాగారమునందు బెకన్సీ ట్లూపామర్చ నుల ప్రతినిధులు ముఖ్యస్థానముల నలంకరించియుం డెను. కిటికీలనుండి బాస్కరసును ప్రిన్సి-పోర్ట్వియమును బాగుగ జూచిరి.

యువరాజు ఈవిధముగ బలకదండంకెను.

“ ఆసియామైనదనుం దింతకాల ముపద్రవకరముగ జరుగుచుండిన యుద్ధమువలన ఎవరికైనను లాభము కలుగునాయని దింతాక్రాంతముతో పలుమారు నాలో సేను తర్కించుకొనుచుండును. యుద్ధమునందు మునిగియున్న రెండుదేశములలో నెవరికిని లాభము గలుగునట్లు తోపద. యుద్ధము దీర్ఘకాలముగ సాగుటచేతను ఒకరికిని సంపూర్ణవిజయము గలుగక పోవుటచేతను, రెండు దేశములకును నష్టమే గలుగును. కాని ప్రాచ్యదేశములందు పరపతిగల ముఖ్యదేశముల (వికోపాలోనివి) తృప్తుకు తగినట్లుండు సేమా! ఈ గొప్పదేశముల యధికారము రాజ్యము వ్యాపించుటచే వారి పక్షమున పోలినుపని బాగుగ సాగుటకు వీలగుచున్నది. ఈ పోలినుపనిచేయునట్టి చిన్న దేశము (గ్రీసు) రాజ్యకాంక్షగలిగి ప్రాతీతుర్కి-రాజ్యము నాకమింపకలెనని యు ఆసియా ఆఫ్రికాఖండములందు అధికారము వ్యాపింప జేయవలెననియు తలంపుట తటస్థించుచున్నది.

తుర్కి-పోరాటము.

“ ఈఘోరయుద్ధమును గొప్పదేశములు సానుభూతితో జూచుచున్నవి. సానుభూతియేలే యుద్ధమునకు క్రేతేపణ మొనగుచున్నది. అందులో ముఖ్యముగ నావికాదళమునందు వైవిధ్యమునందును సైన్యాసము నహించి విజృంభించుచున్న యా గొప్పదేశములంతయు ప్రయత్నించుచు నే యుండెను. తుర్కిదేశ స్వాతంత్ర్యమును చిరుగగ్గుటకు ఈదేశములు పొంచి యున్నవి. శతాబ్దములనుండి యిట్టికత్తిమములు, వైవిధ్యకాహంకారము, బెడరించుచున్నను, ఈదేశము (తుర్కి) వారి బాపడక తప్పించుకొనుచుండినది. దుర్గతకర్తవ్యములు ఎదుర్కొనుచున్న నేటికిని వారిదాడినుండి సంరక్షించుకొనుచున్నది. ఈ నష్టదాహకమగు యుద్ధమువలన యూరోప్లోని కంట్రాక్టరులకును, రాజకీయవేత్తలకును మున్నగువారికిమాత్రము లాభముండును. దీనివలన ఆసియామైనదలోని ప్రజలు ఆమితకష్టముల పాలగుచున్నారు. దానిని త్వరలో నాపివేయున్నచో; ప్రాచ్యప్రపంచమంతయు తన్నిమగ్గుమగును. యుద్ధమునకు పూర్వము తుర్కి 1908 వ సంవత్సరమున జర్మనుల దాస్యమునుండి తొలగించుమని బ్రిటిషువారి నెన్నిమాదులు కోరినను లాభము లేక పోయెను. తుట్టతుదకు, యుద్ధారంభమున తుర్కి-స్వామ్యము నంతటిని రుస్య కిస్పించుట బ్రిటిషువారు తమ గర్వమని యెంచిరి. ఇట్లు చేయుట అవసరమో, అవసరమో అనియదుగాని దానివలన తుర్కి-విరోధులలో చేరిపోయెను రుస్యకుచేసినట్టి సాహాయ్యములో ఏమాత్రములైనను తుర్కికే చేసియున్నచో, యుద్ధముచుయున్నను, తదంతరంగముగూడ, తుర్కి-వారి మిత్రమండలములో నుండెడిది.

విజృంభి వృధాయగుట.

ఇది భూతవిషయము. కాని సంధిసమయమునందును తదంతరమును ఇంగ్లీషువారిని సహాయము చేయుమని ఎన్నిమాదులు నేమకొనినను, వృద్ధులుగుటకు మాత్రమే తురుష్కులకు తోచకున్నది. ఆ సహాయము తో నుండుట

కిసమయమున రుస్యమైనను లేదే. వారి కాలనీలను నదలివేసి వారివారి సహాయము దేశమును సంస్కరించు కొనుటకు తుర్కి-దేశము సిద్ధముగ నుండెను. క్రొత్తసుల్తానుగారు సింహాసనమునధిష్ఠించిరి. తుర్కి-యుద్ధములో తెచ్చిపెట్టిన కులీనపరిపాలకులు తరిమివేయబడిరి. ప్రజలందరూ కాంతభావముతోను: పశ్చాత్తప్తకృష్ణదయముతోను, సమన్వయదృష్టితోను, నున్నారు. ఇట్టి సద్విషయములు గల సమయమున ఇంగ్లీషువారి టెటుల బనియో? పతిమ కోవిరి? తురుష్కు-సమన్వయ సుప్రము కాన్సిలువారు పరునెమిది మానములు లక్ష్యముచేయక నడచిచేసి 1919 వ సం॥ గం ఏ నెలమాసమున తురుష్కు-ప్రతినిధుల నాహ్వానింపకయే గ్రీకుప్రతినిధులు చెప్పినప్రకారము స్వీర్షాను గ్రీకులపరము నిర్ణయించిరి. అప్పుట నెన్నియో ఘోరములు గావించబడెనని ఆంతర్జాతీయ విచారణ సంఘములవారు తెలుపుచుండిరి. సంధివరకుల నుల్లంఘించి వందలకొలది తురుష్కులను చంపిపెట్టిరి. వారిరాజకీయవిరోధులను నిర్లక్ష్యముచేసినంతమాత్రమున గ్రీకులు ద్వీపాంతరవాసమున కంపిరి. ఈసమయమున మిత్రమండలి హెకమిషనరులకును తురుష్కు-ప్రభుత్వమువారికిని జరిగిన యుద్ధ ప్రత్యుత్తరముల జూచి నచో, తురుష్కులు వాగ్దురుచ్చుకొనుట కట్టి ప్రయత్నముల జేసిరో, అందులకు మిత్రమండలివా రెట్టి నిష్పన్నులు గావించిరో లేటపడగలరు.

నోచియుట సహాయము నభించుట

పరిశీలు లిట్లుండ, గ్రీకులదాడినుండి సంరక్షించుకొనుటకై, తురుష్కు-ప్రభుత్వము కాంప్లాంట్కోపులులో స్వాతంత్ర్యమును పోగొట్టుకొని ఆసియామైనదలో స్వాతంత్ర్య ప్రభుత్వమును స్థాపించుకొనెనని చెప్పిన ఆశ్చర్య మే ముండునో? బ్రిటిషువారు ఆ! అనినంతమాత్రమున ఆసియామైనదలో గ్రీకువారి మతావేశము చప్పుబడిపోవునని తుర్కు-దేశీయులకు విశ్వాసముగలదు. ఇట్టి కష్టసమయమున తురుష్కులు తమకు సహాయము చేయుటకై రుస్యపోషియుటల నపేక్షించిన, ఆశ్చర్య మేముండునో? ప్రాచ్య దక్షిణదేశములకు బోల్చివిజము వ్యాపింపవలెననికట్టియున్న తుర్కి-సుల్తాను- ముస్లిముకిలాఫాతు - నానము గావించుచుండినది, ఈ సర్విహిత ప్రాచ్యదేశ సమన్వయ గ్రీకులవై నాధారపడియున్నచో, నెప్పటికిని పరిష్కారము గాజాలదు.

గ్రీకుల సామ్రాజ్య విజయ కాంక్ష తురుష్కులను భిన్న వృద్ధ యుల జేయజాలదు. తురుష్కుల యందు ప్రపంచమంతటను సానుభూతిగలదు. అంగ్లేయప్రజలు తుర్కితో యుద్ధమువలన గలిగిడినట్లమును భరింపవలసియుండును. వారు తుర్కికిస్వాతంత్ర్యస్థాపనమునొకంకుటలో ఇండియా అరేబియాదేశములలోని మహమ్మదీయసామ్రాజ్యకర్మకు కృతజ్ఞతనుబొంది ప్రాచ్యదేశములో కాంతిస్థాపనము జేయవలెనని గ్రహించెదరు.

“ చేంబెల్లెనుగారు 11-11-1898 నాడు జాత్యభిమానము అమోఘముగ నున్న సమయమున నిట్లు చెప్పియుండిరి: ఈ జాతి ప్రపంచములోని యగ్రజాతులలో నొక్కటి. వీరు(తుర్కి-దేశీయులు) ఆంగ్లో కాక్సును సంఠిపారు. ఆత్మవిశ్వాసము, ధైర్యము, అభిమానము, గల యీజాతి ప్రపంచభావిచారిత్రిములో నాగరకతలో, సుత్కృష్టతలో నుండును. ఈ సామ్రాజ్యము (తురుష్కు) ప్రపంచవ్యాప్తమై ప్రతిఆంగ్లేయునుసహిత మత్త్యత్సాహముతో కొనియాడగలదు.

సర్ ఎద్యర్డు గ్రేగారుకూడ అండనులో సమన్వయించుచు 5-5-1919 నాడు ఇట్లుచెప్పిరి. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు పారుగువారితోటిమైత్రి కలిగియుండవలె నని కోరుచుండును. వారి వ్యవహారనూత్రము సమన్వయమే.

మధ్యవర్తమున కావత్సృకిత

“బ్రిటిషు సామ్రాజ్య పాలనావిధానము సంధిసమయమున లండనున కాహ్వానింపబడి కలనాకారకుల యధీనమున నుండవలసినదేనా? ఇట్టి సంకుచిత పాలనావిధానమును కనుగొని బీకన్సీ ట్లూగారి పథతివై నాధారపడియుండెడి బ్రిటిషు మహమ్మదీయ ప్రపంచముల యన్వోన్యమైత్రి కొలదికాలములోనే రాగలదు.

ఈమధ్య లండనులోను, స్టాగ్రినులోను, జరిగిన తీర్మానములే యాకష్టనివాణమునకు నిదర్శనములు. మిత్రమండలివారు ఇప్పటివరకే తటస్థులు; నుండక తుర్కి-గ్రీకులకు సుధ్యరస్థులుగ నుండిపనిచేయుట యుత్తినుము. అప్పుడు గ్రీకులు సుప్రము కాన్సిలు తీర్మానములకు మార్చి నెలలోవరకే భిన్నాభిప్రాయముల జూపిచేసి బ్రిటిషువారు తుర్కితో విరోధభావమును ఆపుదలచేయవలయును. తుర్కి-సహితము న్యాయబోధితుగు సంధివరకుల కంగీకరించిన ఎవ్వరైన నెట్లుచేయదగదు.

సంధి యుద్ధముజరుగునాయని తురుష్కు-దేశమునొప్పుండుకొనుటకు సహాయమునకై చేచియున్నది. ఈసంధితోమహమ్మదీయ ప్రపంచమునో కాంతియు, సంశ్లిష్టియు నెలకొనును. వీనితో భౌతిక సమన్వయ పరిష్కారముగలదు.”

విశ్వభారతీ అంతర్జాతీయ విశ్వవిద్యాలయము.

కలకత్తా, అక్టోబరు 7:- డాక్టరు రవీంద్రనాథ్ ఠాగూరు గారు స్థాపించిన విశ్వభారతీ అంతర్జాతీయ విశ్వవిద్యాలయము విషయమై ప్రాస్తుదేశము నుండి ప్రొఫెసరు సిల్వేసుల్లీచైగారు భారతదేశమునకు బయలుదేరి వచ్చుచున్నారు. ప్రొఫెసరుగారు కుటుంబసహితముగా బయలుదేరి వచ్చుటకు విశ్వభారతీగారు రు 6000 ల నతనికి బంపిరి. ఇచ్చట అతడు కొన్ని ఉపన్యాసములనిచ్చి విశ్వవిద్యాలయపు విద్యార్థులకు ప్రాచీనగ్రంథ పరిశోధననుగురించి నేర్పుదురు. ఉచితరీతిని ఆతనికి బహుమాన మివ్వబడును.

చిహ్నురాష్ట్రమునందు వరదలు.

పాట్నా, అక్టోబరు 8:- ఇటీవల వరదలవలన, ప్రజల కనేకనష్టములు గలుగగా, నీచారుప్రభుత్వమువారు అధికారులు, అధికారేతరులుగల ఒక మిశ్రమ విచారణసంఘమును నియమించిరి. వీరు చాప్రాలో సమావేశమైరి. వారు విభాగము చేసిన ప్రకాశము ప్రభుత్వమునారు వ్యవసాయమునకు 2 లక్షలను ధన్య సహాయమునకు 50 వేలను గృహవిర్యాణమునకు 50 వేలను ఇచ్చివేసిరి.

ఆత్మహత్య చేసికొనుటకు ప్రయత్నించుట

బొంబాయి, అక్టోబరు 7:- ప్రభుత్వమువారి ధనము రు 55559 లను అపహరించి, సమ్మక్కో హము చేసి నందుకు “కారాడేసిక్” నాయయందలి ప్రధానోన్వోగమును జి. ఆర్. గోడ్డుగారు ఆరెప్పచేయుచు, బొంబాయి మామవరా బధాని పేజిస్ట్రీటునద్దకు తేబడిరి. నాయయందలి ప్రయాణికుల ఆహారమున కతనికి మొత్తమయినదెను. ఆతడు ఈ మొత్తమును లెక్కలను బంపక, ఆత్మహత్య చేసికొనుటకు యత్నించెను. అతనికి గాయము తగిలెను; గాని ప్రాణాహారీ కలుగలేదు. పోలీసు వారంతట ఆతనిని ఆరెప్పచేసిరి.

ఈద్రవ్యము ఓడలో పోగొట్టుకొంటిని, వారు సహాయముచేయుటకు మిత్తులెన్గురుకు లేరని అతడు సంతాపిస్తే ఇచ్చెను. మేజిస్ట్రేటునికి 9 నెలలకఠినశిక్ష, రు 1000 ల జరిమానాను విధించెను. జరిమానాను కట్టని యెడల ఇంకొక 5 నెలల శిక్ష జరమానాను చెల్లించినయెడల, ప్రభుత్వమున కిచ్చివేయవలయును. ఆత్మహత్య చేసికొనుటకు యత్నించినందుకు నిందితునకు ఒకదిగము సామాన్య శిక్ష విధింపబడెను.

సంయుక్తరాష్ట్రముల రాష్ట్ర యాభివృద్ధియుణము 187 లక్షలకు వైగా వనూలయ్యెను గాన అక్టోబరు 19 వ తేదీతో యుణముకు వనూలుచేయుట ముగియును.

నిరుదమును తీసివేయుట.

పిమ్మా, అక్టోబరు 7:- భారత ప్రభుత్వమువారు తమ 7 నెలల విదేశరాజకీయ శాఖయండిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. దుష్ప్రవర్తనవలన డెటాచిఫ్సాపు మీరు శాఖుభానుగారికి భానుబాదూరు సి. బి. ఇ. అను నిరుదములు తీసివేయుచుండిరి.

నందిగామ డి. ము. కోర్టులో

OS 282/ 921

వాది:- వెచ్చా సంస్కారీ
ప్రతివాదులు:- 1. వరద వెంకటయ్య 2. చేరికెట్టి గురజయ్య 3. రావివారుల వరకంపాం.

యా నెంబులో 3 ప్రతివాదిఅయిన రావివారుల వరకంపాం యాదావాసమాచారము తెలిసియుండిన్ని సమనులుకు కనుపించకుండా తప్పించుకుంటాయున్నాడు. యాదావాను కోర్టువారు 17-10-1921 తేదీకి వాయిదా వేరి వారు. వదల తేదీన 8 ప్రతివాది కోర్టుకు వాజరయి ఆక్షేపణలు తెలియజేసుకొనియెడల ఎన్నిపార్టీ చేయబడు నని తెలుపడమయినది.

(3181) యన్. వి. కృష్ణయ్య న్నిడరు.

అమూల్య గ్రంథములు (849)

(1) అర్థశాస్త్రము కెల న్ను 1-4-0; (2) స్వర్ణాభ్యుదయము 0-3-0; (3) యుగంధవిజయము వనల) న్ను 2-4-0 (4) వడ్డిని (నకల) 1-4-0; (5) రామతీర్థుల శివలిమ 0-3-0. యం. ఆర్. కృష్ణా ధాపు అందు కో., నెల్లూరు.

జూలై

విశేషములను సూచన

త. వెం. క. వెం. రె. కో. వెం. రెం. శ్రీ. శో. సో. పా. : ప. రా. బ. రా. కే. రా. ప. శో. ప. పీ. క. రెం. అం. జ. గో. పో. గ్రం. వెం. ను. పే. పా. క. ఆ. శ్రీ. శ్రీ (అంధ్రమున వ్రాయవలెను) నం. వెం. వ. రా. టి. పి. పి. చో. మ. నూ. గో. న. తెల్లటోపి. జ. ను. పా. ఆ. గు. పే. సో. పి. యల్. నా. ప. శం. బు. రా. కే. ము. కో. శ్రీ ప్రకటింప జాలము అం॥ పం॥ సరి

గోదావరి హిందూసమాజము రాజమండ్రి

భగవద్గీతా పరీక్షలు

7 ఆగష్టు తేదిని జరిగిన వైపరీక్షలో నీ క్రిందివారికి బహుమతులుగొనబడినవి. వైయ్యక్త్రేడ్, దేశిరాజు రామ చంద్రరావు 75 రూపాలు (మొదటి బహుమతి) బామ్మగంటి సూర్యనారాయణమూర్తి 50 రూపాలు (రెండవ బహుమతి) కాశీ వర్మల వెంకట్రాయుడు 20 రూపాలు (మూడవ బహుమతి) పుల్లెల సీతాపతిరావు 20 ఖండుపల్లి రాజారావు 10 ఇ. వెంకట వీర రాఘవాచారి-పుత్రిక బహుమతము.

లోవరు గ్రోడ్

అయ్యసోమయాజుల సీతారామయ్య 40 రూపాలు (మొదటి బహుమతి) గొల్లకోటి సూర్యనారాయణమూర్తి 25 రూపాలు (రెండవ బహుమతి) భూపాలరావు శ్రీనివాసరావు 12 1/2 రూపాలు ఇంద్రగంటి నాగేశ్వరరావు 12 రూపాలు బట్టల రామలింగం, సుగర్ల శేషయ్యశాస్త్రి, బుక్క శ్రీరామ శాస్త్రి, పుల్లెల అనందరావు, మోతాటి వేదరామయ్య యన్-సుబ్రహ్మణ్యం, బూరెల వెంకటరమణయ్య, పుల్లెల సూర్యనారాయణ, నోరేటి సత్యనారాయణమూర్తి పుత్రిక బహుమతుల నందిరి.

యం. చేయప్ప,

సి. వై. సోమయాజి శర్మ

కావ్యదర్శకులు.

రాజమండ్రి తిలకు స్వరాజ్యశ్రమము.

1921 వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు నెల 30 వ తేదిని గాంధీ మహాత్ముని జన్మదినోత్సవ సందర్భమున మదయము 8 గంటలకు యీ పురి జాతీయవిద్యాలయ సంఘమువారి తోటయందలి భవనములయందు వైపరీక్ష నొకయోగమున తాళమాన్యుని స్వరాజ్యదర్శకులు సాధించుటకును అంతఃపలన సాధనసామగ్రినికేరించు నిమిత్తమును సుప్రసిద్ధ గ్రంథకర్తలను కవులను నగు శ్రీయుతినిలకపర్తి లక్ష్మీనరసింహముపంతులుగారి యాధిపత్యముక్రింద తెరువబడినది.

ఉదారులును, విజ్ఞానము దేశభక్తిప్రాయణులును నగు నాంధ్రయువకులను ముఖ్యముగా పట్టపరీక్షయందలి పుస్తకలయిన వారిని గాని కాకుండవారిని గాని యాకర్షించు నిమిత్త మిది స్థాపించబడినది. ఆశ్రమమున కరుదెంచువారల కెల్ల భోజనము పాయములును బసదుపాయములును సుచితముగాజేయబడును. రెండువేలరూపములకు దక్కువఖర్చుచేయని రాజకీయ గ్రంథ భాండాగార మొందు అనతికాలములో దినికి సేకరించబడును.

పరరాజ్యపరిపాలితములగు దేశములన్నిటియొక్కయు, ముఖ్యముగ సభికారవర్గపీఠితయుగు మనభవ తమతయొక్కయు, ముట్టుమొదటియందగ్గము, నిరంతరదేశసేవ సేయుటకుం దదేశ యువకులకకాశములేకుండుటయే. అంత్యకళాకాలంలోనట్టి జ్ఞానమెన్ని జన్మములకును నలవడదు. వైశేషికమైన నట్టిజ్ఞానమును సంపాదించి, వాటిపాతకాలంలోనుండి కాల్గొనుయాజ్ఞల ప్రకారము దేశసేవసేయుటకు కాలముగాని పిలుగాని లేదు నకే గదా. పిదపాంధ్రములుగాని పిదపాంధ్రకారులుగాని యట్టిపను నొప్పుకొనవలయును నిర్మలము. కావున దేశసేవాపరాయణులెల్లరు నట్టిజ్ఞానమును సంపాదించుటకుగాని యట్టిసేవసేయుట గాని వాటిని కళాకాలము పిడిచివెట్టి వెంటనేబయటికివచ్చుటయైనది. అట్లువచ్చినవాళ్ల సమర్థముగను సంస్కృతికరముగను దేశసేవసేయుటకు ఇట్టియోగమునుండుట యత్యవసరమని భావించి, రాజ్యహేంద్రపురస్థులు దీనిని తెచ్చినారు యాత్రములలోనిలోని సేటితో బూరియయినదిగనుక విద్యార్థి సోదగునుం దేశమునకులును రాజకీయజ్ఞానమును సేకరించి దేశసేవసేయుటకు వెనుదిరుగని నమ్ముచున్నాము.

ఆశ్రమవాసులు పట్టణకాల్గొనుసంఘమువారిసహకార లోబడి రాజమండ్రిరాజ్యశ్రమమునందు కాల్గొనునకు సంబంధం

చినవని నేయవలసియున్నది. స్వదేశవత్త్ర సంపాదనమునిమిత్త మున్న స్వరాజ్య సంపాదనము నిమిత్తమున్న దారమును ముకుచు గ్రంథములు చదువుచు, సేవసేయుచు వారు దినములు పుచ్చవలెను.

భమిడిపాటి సత్యనారాయణ,
రాజమండ్రిరాజ్యశ్రమము.

హిందూపురము.

బ్ర॥ శ్రీ॥ కల్లూరు సుబ్బరాయలువారు 3-10-21 తేది మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు రైలులోనుండి దిగిరి. వీరిరాకను గూర్చి మ॥రా॥ భగవద్గీతా గోపాలాచారిగారు బల్లారినుండి ఒక తంతివార్తను పంపియుండిరి. కనుకనే పురజనులు చాలమంది వీరి నాహ్వానించుటకు రైలునచ్చుసమయమునకు సరిగావెళ్లి వారు దిగినవెంటనే పుష్పలంకృతునిగావించి పేళేశ్వరములతో పురవీధులగుండు యూరేగింపులుత్సవమును అనందపూర్వకముగా జరిపిరి. సాయంకాలమున నొక గొప్పసభ సమావేశమయ్యెను. జనులందరు కోరగా మ॥రా॥ శ్రీ॥ సుఖదేశవర్మగారు సభాధ్యక్షత వహించిరి. తరువాత బ్ర॥ శ్రీ॥ కల్లూరు సుబ్బరాయలు వారు, తమజైలుఅనుభవములను చెప్పారు, ప్రపంచజైలు కంటె తామనుభవించిన జైలులో కష్ట మింతయు లేదనియు, అచ్చట నుండు సహోదరు లందరికి సమానమైన దుస్తులు, భోజనము మున్నగువి యందుటందేసి మిక్కిలి అనందకరమైన వాతై యున్నదనియు జైలుకు బోవలసిన సమయ మాసన్నమైనప్పుడెప్పుడును వెనుదిరుగుడ దనియు, మిక్కిలి రమ్యముగానుపన్యసిచిరి.

తరువాత టి. గురుమూర్తిగారు భావికర్తవ్యమునుగూర్చి దీక్షోపన్యాస మొనగిరి. అంతట అధ్యక్షులవారు తమ 'అంత్యోపన్యాసము'ను గాంధీమహాత్ముడొసగిన సందేశమును ప్రజల కందరికి తాగుగా తెలియజేయుచు, స్వదేశోద్ధ్యమములేపు అక్టోబరు మాసాంతోపమునకు వేరొక పనికిగాని, మామజభూమణములకుగాని బానుకొనకూడ దనియు పుష్పహారములతో, గాంధీజీ అనివో, గొప్పగొప్పసభలు చేసి చప్పట్లుగొట్టినవో, స్వరాజ్యము రాదనియు, అందుకుమారు గా ప్రజలు కార్యవీరీనులైకొని కార్యమందగ్రులై ప్రస్తుతము మనయెదుటనుండు స్వదేశోద్ధ్యమమును శక్తివంచనలేక జయప్రథముగా కొనసాగింపవలయుననియు, ఇంటింట రాట్టమునునిలిపి పనిచేసి విదేశవత్త్ర బహిష్కారము గావించవలయుననియు ఇందుమాలముననే మనము స్వరాజ్యమును సంపాదించగలుగుదు మని చెప్పిరి. సభాధ్యక్షులకును, సభ్యులకును వందనములతో సభ ముగిసెను.

వేంకటగిరి వార్తలు.

ఉమామహేశ్వర ప్రభాకర పండితులు గారు.

క్రియత ఉమామహేశ్వర పండితులుగారు ఈ యూరికి 3 వ తేది విచ్చేసినది తెలిసినతోడనే కాల్గొను సభ్యులు వారి చెంతకు వెళ్లి, ఒక సువన్యాసము నియ్యమని ప్రార్థింపగా "నేను రాజకీయ విషయములను గుఱించి ఉపన్యసించు వాడనుకానే. నేనుపన్యసించిన యేమి ప్రయోజనము" అని తెలిపిచ్చిరి. అందు విూద మతిమును గుఱించియే ఉపన్యాసము నియ్యవలయునని కోరితిమి. వారికి దేహాస్థితి చక్కగాలేదనియు, రెండు మూడు గోజులు ఇక్కడనుండెదననియు, ఇంతలోగా సువన్యాసము నిచ్చెదనని తెలిపిచ్చిరి. నిన్నటిదినము సాయంకాలము కల్లుకు వెళ్లగానే, కల్లుప్రహారముట్టు అచ్చటచ్చట పోలీసువారు పారాయచ్చుచుండిరి. వారు కల్లుబునుండి గృహమునకు వెళ్లి భోజనము చేయుచుండగా, పోలీసువారు కొందఱు ఒక కాగితమును తీసుకొని వెళ్లి వారిని సంతకము చేయుమనిరనియు, అంతట వారు తమకు ఇంగ్లీషుభాష తెలియుదనియు తెనుగున వ్రాసి తెచ్చిన దానిని పఠింపించి అందు సంతకము వేసెదమని చెప్పి నట్లు తెలియుచున్నది. అటుపిమ్మట డిప్యూటీ తహసీల్దారు వారి వారిని స్వయముగ పిలిపించి 144 కేసుక్రింద వారి యూర సహస్యసింపకుండ వారందఱ సంతకము తీసుకొనిరిట. ఇది అంతయు చాలహాస్యముగ జరిగినట్లు తెలియుచున్నది. జనుల కన్నులకి తెలియక వారి నియుదయును బండిలోనేనాగనంపిరి.

కాల్గొను ప్రచారము.

4 తేది రాత్రి 9 గంటలకు స్థానిక కాపురములు టి. శ్రీనివాసశాస్త్రి, పి. యల్. టి. గారు ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులను గుఱించి మామగుంటలసేపు గంభీరోపన్యాసము గావించిరి. సభ జరుగు సమయమున పోలీసు భట్టులు తుపాకులు తీసుకొని వారు తీరబలాంఘించుచుండిరి. డిప్యూటీ తహసీల్దారుగారు, పోలీసు సర్కిలు ఇన్చువెక్టుగారునూడ సభకు వచ్చియుండిరి. సభ ప్రారంభింపక పూర్వము నొక వెన్నెల

దీపము తెచ్చియుంచగా, మగల నాదీపమును వెకరి ప్రోత్సాహమునలననో దీపపు యజమాని ఆదీపము ముట్టించుకొని వెళ్లెను. వెంకటగిరి సీతగతు లిట్లున్నది. సామాన్యపుష్పములతోనే సభ ప్రారంభింపబడినది. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు గంపలగూడెము మూర రాజాగారు చూపిన త్యాగమును వేసేళ్ల క్లాఫించిరి. అర్ధరాత్రమువఱకు ఉపన్యసించుచు నేయుండిరి. సభ జయప్రథముగ ముగిసినది. సుమారు వేయిమంది జనులు సభకు విచ్చేసిరి.

కానుమోలు

కానుమోలు గ్రామములో శ్రీనానుమత్తున కళాండా గారము లేరపున మహాత్మా మోహన్ దాస్ కరంచందు గాంధీ గారి జన్మదినోత్సవముజయప్రథముగా జరుపబడినది. 200 మంది బీదప్రజలకు మృష్టాన్న దానము జరిగినది. నందురు తిరువెంగళా చార్యులవారిచే జీతేంద్రియుండును భారతవీరభామణియు సకలభారాత్రికోవిడుండు నగు భీష్ముని చరిత్రము, హరికథారూపకముగా నుడువబడియె.

4 తేదిని మ॥రా॥ శ్రీ॥ భట్టిప్రోలు సూర్యప్రకాశ రావుగారివలన మాగ్రామమున సభ జరుపబడినది. సభకు పంచములు కైస్తవులుకూడవచ్చిరి. వీరిచే పూర్వయుగపుచరిత్రలు, చక్కగా నుండునాబడియు సభాసంతకము సుమా లొక నూరు రూప్యములవత్త్రములు దహనము కావించబడియెను.

పకటన. (3182)

గ. హరిసర్వోత్తమ రావుగారిచే
వ్రాయబడిన గ్రంథములు.

1. శ్రీరామ చరిత్ర	ర. అ. వై
2. భక్తుత్సవము	0- 5- 0
3. సీతభర్తృము	0- 5- 0

సిద్ధతగుచున్నది! సిద్ధతగుచున్నది!!

మహాత్తగాంధీ గ్రంథములు.

గ. హరిసర్వోత్తమ రావుగారిచే వ్రాయబడినది.

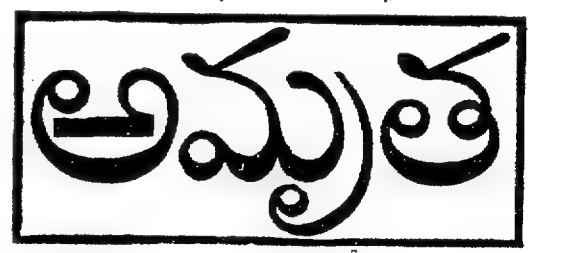
1. మాదురత్నములు (కథలు)	0- 5- 0
2. సర్వోదయము	0- 5- 0
3. ఆరోగ్యదిగ్దర్శములు	0- 5- 0

వేదం అందు కో, మద్రాసు.

కేసరి-రత్నత్తయము

గర్భాశయలోగ నివారిణి:—శ్రీమత్ గలుగు ఋతుశూల బహిష్టికాకుండుట, అలాలబహిష్టి, మైలజాస్తిగాను తక్కువ కాన పోవుట కునుమగోగము, సంతానహీనత, రక్తహీనత, మలబద్ధకము, నూకాకాశాతిమ, కీళ్లనొప్పులు, అరకాళ్లు, అరచేతులుమంట మొదలగు శ్రీమత్ గర్భాశయలకుదుర్తును 12 బొమ్మ 8- 0; 6 బొమ్మ 1-10-0

రక్తశుద్ధి గ్రావకము:—ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము, అతీర్ణము, కీళ్లనొప్పులు, మేహవ్యాధులు, కడుపుగా మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారింపి శరీరమునకు శాంతిని ముఖమునకు సేసగ్గు నిచ్చును.

12 బొమ్మ 3.0-0; 6 బొమ్మ 1.10-0,

సర్వజ్వరనివారిణి
దీనివల 6 బొమ్మ 2.8-0; 3 బొమ్మ 1-8-0; 1 బొమ్మ 0-8-0.

కేసరి కుటీరం,

అయుర్వేద అవధానశాల,
48 పోలీసు కలెక్షనరు ఆఫీసురోడ్డు, ఎళుంబూరు మద్రాస్

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము

అక్టోబరు 21 వ తేదీ శుక్రవారము సామంతము 4-30 గంటలకు సెనెటరుసభలు సమావేశమయ్యెదరు.

కార్యక్రమమునందలిముఖ్యాంశములను ప్రచురించుచున్నాము:—

1 రావుసాహెబు యస్. కృష్ణస్వామిఅయ్యంగారు, యీ విశ్వవిద్యాలయములో యికనామిక్స్ శాఖను డిసెంబరు 1920 నుండి 5 సం॥ములు పెట్టుటకై 65 శేల రూపాయల గాంటు నియవలసినదిగా నొకతీర్మానమును సిండికేటు సలహాపైని ఉపపాదించెదరు.

2 బి. యె. డిగ్రీపరీక్ష మొదటిభాగమున్ను, ఆనర్వపరి మిసరీ పరీక్షయున్ను ఏప్రిలు 5 వ తేదీనుండి 4 వ తేదీకి మార్పు బడెనని సిండికేటు సభ్యులు సెనెటరుకు తెల్పెదరు.

3. పి. వి. కేసు అయ్యంగారు సిండికేటు సలహాపైని, వేయిరూపాయలను మద్రాసులో జరుగబోవు యిండియను నైస్సు కాంగ్రెసుకు విరాళముగ నియవలెనని తీర్మానమునుప పాదించెదరు.

4. సెనెటరు సభ్యులు మార్చి 5 వ తేదీని జరిగినసభలో యస్. యస్. యల్. సి. యింటర్మీడియేటు, బి. యె. క్లాసు లకు భాష యొకటి ముఖ్యముగ నుండవలెనని చేసిన తీర్మానము పైసిండికేటువారు, దానిని వివిధములగు యూనివర్సిటీ కీర్సు లను మార్పునప్పు డాలోచించవచ్చు నని తెల్పెదరు.

5 ఇకనామిక్స్ కామర్సు డిగ్రీ కొక విద్యాలయము స్థాపించుటగూర్చి యేపడిన కమిటీ నివేదికము తెలుపబడును. కమిటీవారి కండులకు సమ్మతించుచున్నారు.

6. కలకత్తా యూనివర్సిటీ కమిషను నివేదికానుసార ము మార్చి 4, 5 తేదీలయందు జరిగిన సెనెటరు సభలోని తీర్మా నములపైని వివిధములగు బోర్డువారును, ప్రిన్సిపాలులును అభిప్రాయముల బంపిరి. దానిపైని ఒక యూనివర్సిటీ కమిటీ యేర్పరుప బడును.

7. బ్యాంక్ విద్యను వృద్ధిపొందుటకై డాక్టరు గిల్బర్టు నేటరుగారు చేసిన తీర్మానముపై నొకకమిటీ నేర్పరచిరి. వారిని వేదికము బయల్పడినది.

8. ఇంటర్మీడియేటు, బి. యె. పరీక్షలను సంవత్సరము నకు రెండుసార్లు పెట్టుటనుగూర్చి యోచించుట కేర్పడిన సంఘపునివేదికము ప్రచురింపబడినది. వారుతేల్చి చెప్పినదేమ నగా:—

1. ఇంటర్మీడియేటు, బి. యె. ఆనర్సు ప్రిమిసరీ పరీక్షలు 500 మునకు రెండుసార్లు జరుగవలయును.

2. మామూలుపరీక్షలు, మార్చి-ఏప్రిలుమాసములలోను, రెండవపరీక్షలు అక్టోబరు నవంబరు మాసములలోను జరుగవల యును.

3. ఈ రెండవపరీక్షలను డబ్బు-ప్రచురుగునని యూనివర్సిటీ తలచు నేని దరఖాస్తునుము సెక్రటరీ చేయవలెను లేదా పేపరు డివిడెంట్లను డబ్బు తగ్గించవచ్చును.

4. సంవత్సరము కి టర్ములుగ భాగించవలయును. వరు సగా ఆట్రెండెస్సు సర్టిఫికేట్ల నియవలయును.

యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు యీతీర్మానముల కంగీకరించుచు రెండువిషయములలో మాత్రము భేదాభిప్రాయమును జూపిరి. అసలుపరీక్ష డిసెంబరులోనున్న రెండవపరీక్ష ఏప్రిలు లోనున్న జరుగవలయును. సంవత్సరమును కి టర్ములుగా భాగించినచో జీతములుగూడ వృద్ధిచేయవలెనని వీరియభిప్రాయము.

జి. యె. సరేకగారు బి. యస్. సి. అగ్రికల్చరు డిగ్రీనిగూర్చి చట్టములలో కొన్ని మార్పులనుపాదించెదరు.

పి. వి. కేసుఅయ్యంగారు యూనివర్సిటీ కెల్లెర్లలో, ప్రొఫెసర్ సి. వి. రామకృష్ణగారిచే 'పదార్థవిజ్ఞానశాస్త్రాభివృద్ధి'ని గూర్చి 6 ఉపన్యాసముల నియవలెనని తీర్మానించెదరు. జి.యె. సరేకగారు లేడివెల్లింగుడను యికనామిక్స్ గోల్డు యెడలను గూర్చియు, సి. రామలింగారెడ్డిగారు, అల్ఫ్రెడ్ జంపెట్టి చం జీమిస్ట్రీగారును. హ్యుస్టన్ జంపెట్టి చంజీమిస్ట్రీగారును యిచ్చిన 6 నేలడబ్బును 35 వడ్డీచొ॥ నొకస్కూలర్షిపును స్థాపించుటకును, రెవరెండు డబ్బియు, మెస్టరుగారు కే. యం. ఆ ప్రియ్య గారిచ్చెడి 1 నేయిరూపాయలను వడ్డీచ్చి అడబ్బును యూనివర్సిటీ ప్రైజుల కింద నిచ్చుటకును, సి. పి. రామస్వామిఅయ్యంగారు, మీరు సెర జుడ్డిను సాహెబు బహదూరు, మీరు రియజుడ్డిను సాహెబు బహదూరు, భానుమహదూరు మీరు మూఘుడ్డి సాహెబు బహదూరు గారిచ్చెడి 15 వందల రూపాయలను వారిపేర్ గోల్డు మెడలు నిచ్చుటకును, తీర్మానములనుపాదించెదరు.

యస్. సత్యమూర్తిగారు, యూనివర్సిటీ పరీక్షలలో యింతమంది తప్పకుటకు కారణమేమో తెల్పుట కొక కమిటీ యేర్పడవలెనని తీర్మానించెదరు.

ఆ కమిటీసభ్యు లెవరనగా:—1 ఆర్. లిటిల్ హేల్సు 2 యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, 3. యస్. యస్. డేవిస్, 4 కే. రామానుజాచార్యులు, 5. రెవ. డబ్లియు. యం. జెబ్రో 6. రావుబహదూరు కే. వి. రంగసామి అయ్యంగారు, 7. రెవ. ఫాదరు ఆనోరే. 8. పి. వి. కేసుఅయ్యంగారు. 9. డాక్టరు సి. వి. రామారావు. 10. ఆర్. యం. స్థానము 11. రావుబహదూరు కే. రంగారావు 12. అర్జునదేవిను, 13. సి రామలింగారెడ్డి. 14. రావుబహదూరు పి. వి. రామలింగయ్యంగారు, 15. యస్. సత్య మూర్తి (ఉపపాదకుడు) కన్వీనర్.

నాయకుల ప్రకటన

అలీసోదరుల కేసు.

ప్రభుత్వమువారి సేకలో - సివిలు, మిలిటరీ - నుండుట యనుచితమనియు, ఇట్టి యభిప్రాయమును ప్రతిపాదును స్పష్టముగ తెలుపుటకు వీలుగల దనియు ఏబదిమంది నాయకులు బొంబయిలో గూడి నొక ప్రకటనము గావించిరి. ఈ ప్రకటన మును మా 6 వ తేదీ పత్రికయందు ప్రకటించియుంటిమి. ఆప్రకటనయం ద్రికింద పేర్కొనబడినవారు సంకముల జేసిరి.

అబ్దుల్ హామిద్, లక్ష్మీ; అబ్దుల్ కలాం అజాదు, కలకత్తా; మోతీలాలు నెహ్రూ, అలహాబాదు; సోబానాయదు, బొంబయి; వల్లభ. జె. పటేలు, అహమ్మదాబాదు; ఎల్. సి. కెల్కార్, పూనా; గంగాధరబాలకృష్ణదేశపాండ్య, బెల్గాము ఎం. ఏ. ఆస్సారి, ఢిల్లీ; జమ్నాలాబజాజీ, బొంబయి; డి. వి. గోఖలే, పూనా; ఎస్. జి. బ్యాంకరు, బొంబయి; జవహర్లాలు నెహ్రూ, అలహాబాదు; ఎస్. ఈ. ప్రొత్సన్, కోటఘర్; ఎం. ఎస్. ఆనె, అమరావతి; కాలికుజ్జుకొ, లక్ష్మీ; కె. ఎం. అబ్దుల్ గఫూర్, ఢిల్లీ; కృష్ణానీలకంఠకృష్ణ, బెల్గాము; కొండ వేంకటప్పయ్య, గుంటూరు; గాడిచెర్ల హరిశంకర్, తిరుపతి; మదరాసు; అజాదు సాహెబ్, కాన్పూరు; హజరతు మెహసి, కాన్పూరు; మహదేవ హెచ్. దేశాయి, సత్యాగ్రహశ్రమము సబర్కత్తి, బర్హోర్ (ఫ్రాంజీబూరా, బొంబయి; జమరామదాసు జోలూరాము, మైదరాబాదు, సింఘ, మోహనాసుకరంచందు గాంధీ, సత్యాగ్రహశ్రమము, సబర్కత్తి, ఎం. ఎం. హెచ్. ఎం. చౌటాని, బొంబయి, లజపతిరాయి, లాహోరు, ఆజ్మీర్ ఖాన్, ఢిల్లీఅబ్బాస్, త్యాజ్జీ, అహమ్మదాబాదు, సి. జె. పటేలు, బంద్ర, ఎం.ఆర్. జయకరు, బొంబయి, సి. రాజగోపాలాచారి మదరాసు, లక్ష్మీదాసు, రావుజీతెయ్యర్, బొంబయి; ఉమాదు సాహెబ్, బొంబయి; ఎం. ఆర్. చౌలాగు, నాగపురము; వి. వి. దస్తాని భూసవార్; అహమ్మదు హజీసిద్ద్ఖ్ ఖాత్రి, బొంబయి; గూహారు రామచంద్రరావు, గుడివాడ కృష్ణ; డి. ఎస్. విజయరావు, లాహోరు; బి. ఎల్. సుబ్రహ్మణ్యయ్య, గుంటూరు; అనుసూయ కారాబాయి, అహమ్మదాబాదు; జితేంద్రలాల్ టెన్జీ, కలకత్తా; ముషీర్ హుసేన్ కివ్వార్, ఢిల్లీ; శ్యామ సుందర చక్రవర్తి, కలకత్తా; రాజేంద్రప్రసాదు, సాట్నా; బి. ఎస్. మాంజీ, నాగపురము; యాకూబు హుస్సేన్, మదరాసు; బి. ఎల్. సుబ్బరామయ్య- ఆంధ్ర.

నోటిసు

(8180)

గుడివాడ అడివనల్ డి. మునసబుకోర్టులో

OS 60/1921

వాది:—యందూరి బాపయ్య

ప్రతివాది:— 1. తీర్థాల లక్ష్మయ్య 2. అక్కావరపుల వెంకటప్పయ్య.

వాదిపేర ప్రతివాదిన్నీ అక్కావరపుల వెంకటరత్న మున్ను రు 1000-0-0 వెయ్యిరూపాయలకు నెల 1 కి నూటికి రు 0-12-8 లు చొ॥ సాహసరి కాంపౌండు వడ్డీతో యిచ్చుటకున ది 28-1-1907 తారీఖున వ్రాయించియుచ్చిన రిజిస్టరు తనఖాపత్రమునబట్టి దావాదాఖలుచేయగా తుదకు ప్రతివాదికి నోటిసు నిమిత్తం 15-1-1921 తేదీకి వాయిదా వేయబడినది. యీ దావాలోగడ యందునిమిత్తమే ఆశేక వాయిదాలపడి మాదేపల్లికిన్నీ, ఏలూరుకును నోటిసులు చేయించగా ఆ 1 లు జరిగియుండలేదు. యీ వాయిదాకు సబుక్తిట్టు లెడు సర్వీసు కు తర్ఫులు అయినవి. గనుక యందుకు ఆశే పణలు ఉన్నయెడల వైవాయిదా రోజున హాజరై కోర్టు వారికి మనవి చేసుకొనగలండులకు 1 ప్రతివాదిని హెచ్చరించడమైనది.

హాజరుగడ్డ శ్రీరామచంద్రయ్య

వాది తి. ప్రిదత్తు

స్వరాజ్యగ్రంథములు

(1) స్వరాజ్యగీతములు

జనసామాన్యమున కింపుగ నుండునట్లు వ్రాయబడినది. 0—8—0

(2) స్వరాజ్యచక్రము

శ్రీమతి శరణాశ్రమి చాదురాణిగారి యువస్వాగతము నుండి అనువాదితము) నిర్మల మగు శైలి 12 ప్రభులు. రూ 1—0—0

(3) హైందవస్వరాజ్యము

(మహాత్మాగాంధీ విరచితము) స్వచ్ఛమగు వాడుక తెనుగున భావగంభీరమునుచుండునట్లు చెడకుండ తర్జుమాచేయబడినది. 0—10—0

(4) స్వరాజ్యమేళరణ్యము

(సి.యస్. ఆంధ్రానుగారి అమూల్యవ్యాసములు తెలిగింపబడినవి) ఇందలి పదములు ములుగులుగాని పలుకులు గావు. 0—5—0

(5) సహాయనిరాకరణతత్వము

0—4—0

ఇండియా ఏజెంసీ బీరో,
ట్రెస్లి కేసు, మదరాసు.

శరవారి ఆర్టు కాలేజి

(8179)

(1) క్రస్తుతము ఛాయాగ్రహణ (నుదనపల్లి తంత్రవిద్యను మాత్రము నేర్పబడును.

అనగా Photography & Enlargment

(2) ఈ కిలాశాల నవంబరు నెల మొదటితేదీనుండి ప్రారంభింపబడును.

(3) అభ్యాస అవధిమూడు నెలలు మాత్రం.

(4) అభ్యాసకాలమును విద్యార్థులకు వలయు సామూహలతో చేర్చి ప్రతివిద్యార్థికిని మాసమునకు 15/ రూపాయలు మాత్రమే చార్జి చేయబడును.

(5) భోజన, గృహవసతులు, వారే చేసికొనవలయును. లేక, వలయువారు ముందుగా తెలిపితే, తగువసతులు యేర్పరుపబడును.

(6) అంగ్లేయ భాష అంతగా అవసరము లేదు.

(7) 15 మందికంటె నెక్కువగా చేర్చుకొనబడును.

(8) వలయువారు, యూక్రింది అడ్రసుదార్లకు తెలిపినయెడల; రూల్సు, అప్లికేషన్ ఫారం ములు పంపబడును

(9) అప్లికేషన్ అక్టోబర్ నెల 15 తేదీనాఁగ మాకు చేపట్టు పంపవలయును.

అడ్రస్:—ఆర్. రంగారామయ్యార్, యం. యె. యల్. టి ప్రొఫెసర్ శర్వాన్ ఆర్టు కాలేజి, నుదనపల్లి.

II

1918 నవంబరు యూనియన్ చైర్ మన్ గారు మునిసి
పాలిటీ కావలె నని కోరినాడని, డిప్రీట్ బోర్డువారు కూడా
అయిన నిధారణ నంగీకరించినా రని పట్టికీ బోర్డువారు చెప్ప
చున్నారు- ఇందుకు జవాబు యేమి? అప్పటి చైర్ మన్ ను
మొదట ఆ పదవికి నియమించగూడదని ప్రజలచిన్న కెల్లిగా
ములు-ఆర్థిక వ్యతిరేకముగా నియమింపబడుట- యూనియన్
పంచాయతీ సభ్యులు అందరు ప్రభుత్వనియమితులగుట, యూ
నియన్ గద్దు కాబోవు నపుడు ప్రభుత్వనియమిత సభ్యులనుండి
ఎన్ని కోసబడుట కనిపించిన ప్రజానిర్వచితుడుగాక ప్రభుత్వవత్తు
పాలియే అని రేలును. అట్టి చైర్ మన్ గారే తాలూకా-డిస్ట్రిక్ట్
కోర్టుల సభ్యు డైనపుడు ఆయన అభిప్రాయమును అనుసరించి

రావుల సీతారామయ్య.

క్రొత్త ద్వీపము బయలుపడుట

పంటివ్యాధులు

పంటివ్యాధులవలన ప్రజలు పడుబాధ లిన్నియని చెప్ప నవసరము. పన్నులలో నొకటిగలదు చెడిపోయినయెడల మన ము దాక్టర్లచేత యూడదెరికించుకొనుట ఆచారముగదా? దీని వలన లోగిపడుబాధ ఇంతింతయని చెప్పలేముగాదు. పాశ్చాత్య వైద్యశాస్త్రజ్ఞులు క్రొత్తరకపు ద్రావకము నొకదానిని కనిపె ట్టిరి. ఆద్రావకమును పంటిమీద రాసినయెడల పన్ను కరిగిపోవును. సామెయేమియు నుండదు. ఈ ద్రావకముధర సైతము చాలచౌక. ఈ క్రొత్తద్రావకమును పంటికి రాయుటతో దాక్టర్ల సహాయము అవసరము. మనమే యుపయోగించుకొన వచ్చును. దీనివలన వైద్యముచేయై వైద్యుల ఆదాయము చాల వరకు పోవునని చెప్పవచ్చును.

నెల్లూరు-చిత్తూరు మండలముల

సమాచారములు

చీరాల పేరాల సహాయానికి వాగ్దానములు చేయబడిన విరాళముల వసూలుచేయుటకు శ్రీయుత ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారిచే నియోగింపబడిన సేను నామితులు కొందరును కలసి బయలుదేరితిమి. సెప్టెంబరు 22, 23 తేదీలు కావలిలో గతపితిమి. 22 తేదీన కావలిలో పోరసభ జరిపి చీరాల-పేరాల ప్రజలకష్టములనుగురించియు కాంగ్రెసు సందేశమును గురించియు ప్రజలకు నచ్చ చెప్పితిమి. చీరాల, పేరాల సహాయానికి గాములలో వసూలుచేసి మాకు రు 105-7-11లు యిచ్చిన కాంగ్రెసు శ్రేణుల డేజిల్లార్ రంగయ్య గారికి వందనములు. కావలినుండి నెల్లూరు నకు వచ్చి 24, 25 తారీఖులు అచ్చటవుంటిమి. 25 తేదీన శేఖర లక్ష్మీచరసారెడ్డిగారి పురమందిరమున జరుపబడిన సభలో పలువురు పలువిషయములంగూర్చి ప్రసంగించిరి. సేను ఆలిపోదరుల నిర్బంధము, స్వదేశి, హిందూ మాస్టిము నికరత, చీరాల-పేరాల వారి కష్టములు, మున్నగుసంశయములంగూర్చి మాట్లాడితిమి. నెల్లూరులో మా గ్రామముల సహాయానికి పెద్దపండాపట్టి యేర్పడినది. మాకోరకు గొప్ప శ్రమతీసికొని చందాలను వసూలు చేసిన వయోవృద్ధులను అగ్రజశ్రేష్ఠులను నగు బ్రహ్మశ్రీ కొట్రారామకృష్ణయ్యగారికి ఆసక్త వందనములు. వారు చాలా ఓర్పుతో నిలిగిన యింటికే ఎన్ని యోవర్యాయములు తిరిగి గాని చందాలు యెక్కువమంది చెల్లించలేదు. వారు వసూలుచేసి యిచ్చినది రు 25 లు మాత్రమే గాన ఉదారవంతు లను నెల్లూరు సోదరులు మాకు మనోదత్తము చేసిన విరాళములను వెంటనే శ్రీరామకృష్ణయ్యగారికిగాని కాంగ్రెసు వారికిగాని చెల్లించెదరనియు రామకృష్ణయ్యగారును కాంగ్రెసు వారును కోరవచందాల వసూలు విషయము తగినశ్రద్ధతోనుకొందురనియు నమ్ముచున్నాము. నెల్లూరు మండలమునందలి పరిస్థితులను యిందుక వివరించుట అవునరము. ఇక్కడ ప్రాజ్ఞీను వదలిన వశ్యు 2, 3 కంటె యెక్కువలేరు గాని వశ్యులో హెచ్చుపండి కోర్పునకు వెళ్ళుచున్న ను భద్రపరవత్త్రుధారణమునే చేయుచున్నారని వినుటకు సంతోషముగ నున్నది. కల్లు యజారాలవిషయములోను మద్యపాననిరసన యత్నములోను నెల్లూరు కాంగ్రెసువారు చేసిన ప్రశంసాపాత్రము. రెండుపర్యాయములు పాడినా పాటలు కానప్పుడు సర్కారువారు విరమించుకొనక మాడవసారి ఒకేరోజున రాకపోకల సౌకర్యములు లేనట్టియు జనసమూహము వెళ్లుటకు వెల్లినవాకి అన్నపానాదు లమరుటకు వీలులేని 27 మారుమూల పూల్లలో పాటలుపెట్టినా పాడువారు రాకపోవుట వచ్చిన ఒకరిద్దరైనను రద్దపర్యుకొనుట జూడ యీ ప్రబోధము కేటము త్రాగుడభ్యాసపడిన జనములోనుండియే కలిగినదని బాటసారి సగు నావంటివానికే గోచరించుచుండ అధికారవర్గము వారితో టైనను తమ పట్టుదలను వీడక 25 వ తేదీన (4 వ తూరి) రహస్యముగా కేంద్రస్థాపించుట కుద్దేశించుటయు సర్కారుతో వ్యాపారోత్సాహ సంబంధముగల ఏకొద్దిచుండివల్ల నో కొద్దిమొత్తమునకు కేంద్రస్థ రప్పించుకొనుటయు (విజయవాడ) చాల హాశ్వర్యము గలిగించక మానదు.

నెల్లూరు మండల కాంగ్రెసు సంఘమువారు స్వదేశిని గురించి చాలాకృషి చేయుచున్నారు. మండల సంఘకార్యదర్శులు: రామిరెడ్డిగారు, రాఘవయ్యగారు, అభ్యుతాప: వెంకట సుబ్బయ్యగారు, మున్నగువారు చేయుచున్న దేశసేవ శ్లాఘాపాత్రము. మద్యపాన నిరసనము నందును స్వదేశియందును తాలూకా బోర్డులు డిస్ట్రిబ్యుటర్లు-మునిసిపాలిటీ గట్టి పట్టుదలతో నున్నవి. 26 తేదీరాత్రి మేమును నెల్లూరు కాంగ్రెసువారును కలసి తిరుపతికి వచ్చితిమి. పురవాసుల కోరికపై ఆరాత్రి 10 గంటలగాయకు 1 గంటవరకు మైసూరు మహారాజావారి సుతమువద్ద జరిగినసభలో నెల్లూరు కాంగ్రెసు కమిటీవారు 1 రాఘవయ్యగారు 2 పార్థసారధి అయ్యగారు 3 రామానాయుడుగారు వివిధ విషయముల గురించి చక్కని ప్రసంగము చేసిరి. మరునాటి యదయం (27 తేదీ) మేమందరము భజన సభలములతో పూరంతయు నిగి జనులకు కర్తవ్యశముల బోధింపబడినవి. కేసుకాలం ఆలయములో పట్టునాలువారిని పద్మకాలివారిని సమావేశముచేసి శ్రీఅంబుదముయిచ్చి కల్లు సారాయీ త్రాగకుండుటలను ప్రతివానివద్ద ప్రమాణము చేయించితిమి. మహాలక్ష్మమ్మ ఆలయము యెదుట శ్రీ వెంకటేశ్వరస్వామివారి కొండమీదికి చోలీలు చూసేవడ్డెవారివేర్చి ఆదేవతగా ప్రసాదము చేయబడినదని

కోరగా మొదట కొంతసందేహములు చెప్పిరి వాటికి తగిన జవాబు యిచ్చినమీదట వారును సంతోషముతో ప్రతిజ్ఞ చేసిరి. ఈ సాయిత్రా డిండింగుగూడెవద్ద సభ జరిగినది. ఆ సభలో నెల్లూరు వారును సేనును శ్రీ దోరసామయ్యంగారు- బోడి నారాయణ రావుగారును 28 తేదీన మహాత్మునిరాక సందర్భమున ప్రజలు యేమాత్రము అల్లరిచేయక శాంతముగానుండుట స్వదేశి మున్నగు విషయములం గురించి ఉపన్యసించితిమి. చీరాల-పేరాల వారి కష్టములు సేను బోధచేసితిని గాని ప్రజలందరును గాంధీమహాత్మునిరాక నిరీక్షించుచుండుటతో అప్పటికే అర్హతమగుట చేతను చీరాల-పేరాలనికి వసూలుచేయ నిలులేకపోయెను. విదేశపత్త్రములు వసూలుచేయుచు దహింపబడినవి. 28 తేదీన నగరమంతయు చక్కగ అలంకరింపబడెను. ప్రతిపీఠీలోను ఆకు తోరణములు కనులపండువుగ నుండెను. జనము యిసుక వేసినను రాలకుండిరి. మోటారుచక్కిడి ఎక్కడకలిగినా మహాత్ముడు వచ్చుచున్నాడని మురియుచుండిరి. 27 తేదీకే ముగ్గురు బిల్లా పోలీసు నూపరింతుండెట్లు, ఇన్ స్పెక్టర్లు, సబ్ ఇన్ స్పెక్టర్లు, 200 రిజర్వు పోలీసు వచ్చెను గాని 28 తేదీన వీరి అదా ప్రదీయే మాకు కనుపించలేదు. మహాత్ముడు 8 గంటలకు సేలం నుండి రైలులోవచ్చి ప్రముఖుల చేత ప్రేక్షకసంఘ సన్మానింపబడిరి. పిచ్చుట మోటారుబండిలో నరసింహాచార్యులవారి యింటివద్దకి అచ్చట స్నాన ప్రార్థనాదులను దీర్చుకొని నాటకశాల కేతెంచిరి. మునిసిపల్ డ్రైన్ క్లౌగారు సన్మానపత్రమును వెండి కరండములో సమర్పించిరి. 250 గూఢాయుధులు అర్పించిరి. కరండము నిధి కాంగ్రెసువారికి దత్తమండల షా మనివారణ నిధికి యిచ్చివేసిరి. నాటకశాలలో ప్రేక్షకులకు టిక్కెట్లమ్మడి యుండుటచే జనసమర్థనము కలుగలేదు. మహాత్ముడు మునిసిపల్ వారికి చెప్పిన హంతులలో ముఖ్యమైన

విషయములు:—కొండమీదికి పంచములను పోవుటకు ఆటంకము చేయుచున్నారట; ఆట్టి నిగోధములు తీసివేయించవలసినదని యు బొంబాయినుండి వచ్చే ప్రతిగుడమీదను స్థానిక సంఘము వారు సుంకము వేయమనియు యోయున్నవి. సేను మహాత్ముని సందర్శించి పేరాలవానిని చెప్పినపుడు ఆయన నాయుడనావన, అదగము అపారము. గోపాలకృష్ణయ్యగారు ఎక్కడనున్నారని అని అనుగ బంపురంలో నున్నారు అని చెప్పితిని. మాపజులు యొక్కడ వా సము చేయుచున్నారని అని తిరిగి ప్రశ్నించినపుడు యథా ప్రకారము పాకలలో సేనున్నామని నే చెప్పినపుడు ప్రభుత్వము మునిసిపాలిటీని తీసివేయలేదా అని అడుగలేదంటిని. ఆయమీద వాగు చాలా పశ్చాత్తప్తలై త్వరలో మా మునిసిపాలిటీ రద్దులయి మీ కష్టములు భగవంతుడు తొలగించుగాక అని ఆశీర్వాదించిరి. మహాత్ముడు దత్తమండల షామనిని సమూహ్యులతో నునస్సును మగ్గుముచేసి యుండుటచే మా నిధివిషయము వారితో ప్రస్తావించలేదు. చీరాల-పేరాల యీ సంచారములో రావలసిన దని ఆహ్వానించితిని గాని అది సాధ్యమని మీరు తలంతురా అనిరి. అనంతరము తాతాయితుంటున్న బహిరంగసభ జరిగినది. కెలా ఫో కమిటీవారు సన్మానపత్రము వెండికరండములో సమర్పించిరి. మహాత్ముడు ఆ వెండికరండమును పూర్వార్థి కిచ్చిరి. మహాత్ముడు చాలాగా అగ్రహీతానను కొద్ది ప్రసంగము చేసిరి. జనము మహాభారతంలో వినిరి. అక్కడిశ్రీలను పురుషులను షామ సంరక్షణాగమ తమ అధరజాదులను అర్పించుదని కోరిరి. ద్రవ్యము వసూలుఅయినదిగాని ఈని ఉదారవంత మైనది దాదని మహాత్ములు సెలవిచ్చిరి. యీ సభలో దేశభక్త వేంకటప్పయ్య సర్వోత్తమరావు మున్నగువారు బుండిరి. అనంతరం మోటారుమీద రేచిగుంటపై ప్రత్యేకరైలు మీద రాజంపేట వెళ్లిరి. రావుల సేవారామయ్య.

రత్న సరకులు! **బొంబాయి స్వదేశి స్టోర్స్.** **స్వదేశి సరకులు!!**
 నెం. 40, 41, 42, రత్నబజారురోడ్డు, బార్డి బాను, మద్రాసు.
 చీరలు, రవికట, రద్దలు, కంబళ్లు, రత్నకంబళ్లు, పువ్వులు, తలగడలు, పట్టు, నాలు, ఉన్ని ముదలగు పావళ్లు, చిత్రాడలు, వ్రేలగట్టు ఉయ్యలలు, బొమ్మలు, పిత్తిరి టిఫ్ట్ నెట్లు, ఇతర వాటిలో నాలు రకములు, కోలు, వారముట్లు, ముదలగు మాదిరీలు, స్త్రీలు ట్రంకులు, ఇనప ట్రంకులు, ఆఫీసు కుపమో వస్త్ర రకములు, వైన వసుకొను వివిధ మార్గద ఆకా గొయకొను వైకము పెట్టల కాన్ వాను కేసులు, బ్రీపుసుములు అగ్రవస్త్ర, గుంజ, భోనకులు మొద వివిధ వింతయైన ముదలగునవి పలువిధమాదిరీలలో మా యొద్దగలవు. లగునవి ఆసక్తమాదరీలలో మా వద్ద మాదిరీలలో ఉన్నవి. వాటియొక్క వివరములు తెలుపుటకు నిచటచోటు చాలదు. సిద్ధముగా స్టానులో నున్నది.
 సకల జనుల సౌకర్యము, వారియొక్క లాభమును యోచించి ఈ నూతన బ్రాంచిని తెరిచియున్నాము.
 రెంగుళూరు, కంచి, కాశీ, మధుర, సేలం, మలబారు, అహమదాబాదు, బొంబాయి, కలకత్తా, పునా, కరాచి మొదలగు స్థలములనుండియు, మరియు హిందూ దేశమునం దుండు ఇంకను మరికొన్ని ఇతరస్థలములనుండియు వారి వారి అంత నుకు తగినట్లు వుపయోగించునట్లు వెండి మొదలైన ప్రయోజనములలోనున్న వుపయోగించిన తగిన వరిగ పట్టు నాలు నవిల్ల కాములను రప్పించి, స్టాను చేసియున్నాము. భరన్న సరకులుగా వుండును.

టటో మోహిని 2838
 మీరే జయింతువోయి కెళ్ళుకొనివారే చాలా ఇదేలికయొందు నరుయెదుటా మైం పెట్టిండ్లు నిండును కనుయెదుటా నెండు ఈ ఆర్థియే యింతుకొనిండు దుండు కోశాభిషేకముల వానదకు యచ్చి నుండిన ఇంకొకను ముఖమునకు కాలి పెట్టును.
రోబినియా తైలము
 శేషిరాజుగారు శివమోగింతుమో కచ్చిన కేళిలలల చుంజుగా మొదలెట్టుకొని యెచ్చుతి. ఆరోగ్య శ్రీలు శివమోగింతుయెచ్చుతి. (కంచరము ఈ రెండును కలి జింజును కలకొని అకర్మకము. ఎల్లవోడ్డు వికరంబునదును.
 టటోమోహిని ధూ బుడ్డి 1.5 రూ 2.5, 0.12.0, 0.5.0
 రోబినియా తైలముధర బుడ్డి 1.5 రూ 1.0.0
 Shyam & Co, 9, Bander st, Madras. పీయం కంపెని, రి జందనుపేట్, మదరాసు.

కామినియా ఆయిలు (రీపెటర్)
 విక్రీతి పుష్టదేశమగు యిండియా దేశమునందు మొదలెనకు చుంజు గొంతుకు మహామంద్యము వదలుటకును భావకర్త హెచ్చుటకును తలవెండుకల పరిపురముగ వికవికలాదుచుండుటకును (ప్రతి శ్రీయును పుత్రపుత్రులను ముఖ్యముగా
 కాలినియా ఆయిలు (రీపెటర్)
 తలవెండుకలకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా మెండుటకు తగిన శక్తిని తలనా నెయందు కలవు. చుండును పోగొట్టును. కోరికనులకు పట్టు కంటి మెత్తదనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలవల్లదనమును కలిగించును. పరి మెండ గుటులన కండ్లకు కలుగు మాలిన్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును
 కామినియా ఆయిలు తలనా నె అన్నిటిలోను శ్రేష్టమైనది. శ్రీలకును పురుషులకును, నెక్కమందికే మహాపకారము మొదరించినది.
 నేను వీని నుపయోగించిచూచుదును.
 వెల ఒకబుడ్డి 1.0.0 ని. సి. బాడ్డి 0.5.0 అణాలు.
 మాడులుడ్లు 2-10.0 ని. సి. బాడ్డి రు 0.12.0 అణాలు
 సోద ఎకెట్లు. ని. సి. మహామంద్య కమిషను న్ను 0.2.0 ప్రత్యేకము.
 ఆంగ్లోయిండియను డ్రగ్ అండు కెనెకల కంపెని.
 155 జమ్మనపేడు, బొంబాయి.
 D 126 W 100.

దేశీయ పరిశ్రమలు.

అవి అభివృద్ధిచేయుటకు కారణములు

మన దేశీయపరిశ్రమల నన్నియు పాశ్చాత్యులంతరింప జేసికొంటున్నందున, కొందరు బుద్ధిమంతులు చరిత్రజ్ఞానము లేని నవనాగరిక దేశభక్తులు పశ్చిమవాయువులు మనభరతభూమిమన వీరులుచేతనే మన మంత విశ్వవ్యవస్థలము, విశ్వావస్థలము, నాగరికుల మయితిమని నమ్ముచున్నారు. రెండుమూడువందల వత్సరములనుండి మన పరిశ్రమలలో సంబంధము కలిగించుకొనిన ఆంగ్లేయచరిత్రకారులే నిష్పక్షపాతియిద్దితో వ్రాసిన చరిత్రల యందలి ముఖ్యవిషయముల వ్యాసాంతమున పొందు పరచుచు న్నాము. పూర్వము మనదేశము పర దేశములకన్న పరిశ్రమల విషయమై అగ్రస్థానము వహించినది. ఇప్పుడున్న టీయందును చాల వెనుకగడి లక్ష్యితో యండవమూడుగుహములు చార్లెడ్స్ దేశము నుండి మైవరి. ఆర్యావర్తమునందఁగ వ్యవసాయము నేత వడంబును కన్యము ప్రధానవృత్తులైతే ఆయాభాతులు వారి వారి కులవృత్తులలో నుండిరి. వైశ్యులు వాణిజ్యమున పాట్లాని యుండిరి. బ్రాహ్మణులు విద్యావిషయమున తగుశ్రద్ధ వహించి యుండిరి. వారు గడించిన విద్యలు కార్మికబృందమునకు గూడ లభించుట కవకాశము లేకపోయినది. ముఖ్యముగ కార్మికులకు చరిత్రజ్ఞానము వ్యాపారవిషయములు తెలిసిన యెప్పటికప్పుడు దేశీకాలపాత్రముల ననుసరించి తమయొక్క వైపునను విని యోంచుకొనియుండెడిది. కాని అట్లు లభించియుండలేదు పాశ్చాత్యదేశములలో ఆమెరికాయందు ప్రత్యేకముగా కాబాల దు. ఇంగ్లాండు మిక్కిలి చరిత్రదేశము; అట్లుండియు వారు హిందూ దేశమునండి ప్రత్యేక లెస్సించి వారియంత్రకాలలో నాలుబట్టులు తయారుచేసి ఆనేకకట్టబట్టులతో మనదేశమున విక్రయించు కొనుచున్నారు. మనదేశీయతీకి ముఖ్యకారణము ఆంగ్లేయపథు త్వమువారు మన దేశీ పనుల నసంపదేయుటయే యని చరిత్రల మూలమున విశదమగుచున్నది.

ఇతరదేశముల దేశసాధిక భంగకరిమైన చేతిపనులంత గా మనము తయారుచేయుదుము. ఇంజనులు మున్నగు యంత్రములు మన దేశమున ప్రభుత్వ యంత్రములకు తయారు చేయరాదు. 60 వ సంవత్సరము వాటి నాలుబట్టులయందు

తయారుచేయవలసిన ప్రత్యేకయుత్తరములు పొందవలయును. ఇట్టి న్యాయములు భరతములు నాగరికప్రపంచము దేశదేశము దైవను కలవా? ఈస్టిండియా వర్తకసంఘము స్థాపించక పూర్వము ఫ్రెంచివారు ఆంగ్లేయులు మున్నగు వారందరు తమధనమును భారతవర్షమున కర్పించి యిచ్చటిచేతితో తయారుకాబడువత్తములను కొనుచుండెడి వారులాభమంతగా చాలుటలేదని ప్రత్యేకము కొన్నిలక్షల నేతపనివారల స్వాధీనముచేసికొనినచో మన యిష్టానుసారము వర్తింపవచ్చునని యెంచి అచ్చటచ్చట కంపెనీలు యేర్పాటుచేసి పనివారల బాధింపసాగిరి. స్వదేశసంస్థానాధీశ్వరులు మత్తుద్రవ్యముల నుపయోగించుకొని వారకాంతిల శృంగాలవినోదముల మునిగి చేలియాడుచు చిత్తస్వేదము లేకుండిరి.

తరుణము పాగున్నదని ఈస్టిండియా కంపెనీ నొకటి స్థాపించి తహాలమున పశ్చిమ దేశములతో గొప్పవర్తకమును సాగించిరి. పూర్వముపర దేశములకు యెగుమతి చేయు దేశము ప్రతివత్సరమును 60 కోట్ల రూప్యముల ప్రత్యములు దిగుమతి చేయుచున్నది. ఇంతియోగాదు. రాసురాసు మనదేశీయ సోదరులు సోమరులైరి. పాశ్చాత్యులు మచ్చునల్లిరి. పంచదార అగ్ని పెట్టెలు, కాగితములు, పాళీలు, పెన్నెలు, రంగులు, యంత్రములు, సజ్జుబిళ్ల, ఆత్తరులు గొడుగులు సారాయలు, కత్తులు గడియారములు మున్నగున వెన్నియో దిగుమతి యగుచున్నవి. పరదేశజులు చేతివృత్తులమీద మన దేశీయములై నంజనునకు తొమ్మిది మానము లాధారపడియున్నారు, వారు చేయునట్లు పులు యెధరకైనను హిందువుల నెత్తిమీద పారవైచి సామ్యు చేసికొనవలయును. వారివారి దారాపురుల పోషించుకొనవలయును. ఇటుల 200 వత్సరములనుండి మనదేశీయములయొక్క ఆంగ్లేయులు జన్మనీవారు ఫ్రెంచివారు వర్తకములమున తమదేశమున నింపుకొనిరి. ఇందు మిక్కిలిగా ఇంగ్లాండుచేరి గొప్పగొప్ప ఫ్యాక్టరీలు స్థాపములు నిర్మింపబడినవి. హిందూదేశమునందు ఘూరు 24 కోట్లజనులు, వ్యవసాయము, వడంగము నేత మున్నగు ముఖ్యవృత్తులుగల వారలైతే ఆర్థికవిషయమై తలంపరైరి. వర్తకులుగా వచ్చిన ఆంగ్లేయులు తమ పోటీదారుల నోడించి తమ రాజీయ తంత్రములచే రాజ్యము సంతయు స్వాధీనపర్చుకొనిరి. ఫక్తాపాంతముల ఆమెరికాయుండి తయారగు కండియప్రతి బాతుగా నేడు ఆమెరికాయుండి తయారగు కంబోడియా ప్రతి బాతుగా నేడు కనపింపబడుచున్నది. కలకత్తా

చేవునుండి ఇతరదేశములకు యెగుమతి చేయబడినట్లులు ప్రతి 22 వత్సరములలో నెట్లు మారినదో యీక్రింద తెక్కలవల్ల తెలియును.

క్రమేణ బట్టల యెగుమతి తగ్గి దూడ యెగుమతి హెచ్చి నది. ఇందులకు కారణ మంగ్లేయ ప్రభుత్వము కాక మరేదియో ఆలోచింపుడు. ఇంగ్లాండు చాడు తేమగల భూమిగాని సాధ్యమైనచో ప్రతిపండించువారినిగూడ దండించెడివారే. ఇంగ్లాండు మన ప్రతినల్ని ఆమెరికాప్రతి కొనుటచే మనము విధితక జపా నకు విక్రయించుకొని 50 కోట్ల రూప్యములు నష్టము పొందుచున్నాము. ఇంకను మనసోదరులు పశ్చిమ కార్మికులు బడు యిబ్బందులకు చింతిల్లుచున్నారు. ఇటీవల డెయిలీ ఎక్స్ ప్రెస్సు అను ఆంగ్లపత్రిక పాపము లాంకడయరు మాంచెప్టర్ మిల్లులగుడ్డలపై దిగుమతి పన్ను తగ్గించదని ప్రభుత్వమునకు సలహానిచ్చుచున్నది. సర్వదేశీయులు తమతమ పరిశ్రమల నభివృద్ధికి తెచ్చుకొనుచుండ మన దేశీయనాయకులలో కొందరు పాశ్చాత్యుల వెనుక తాళమువేయుచు మన పరిశ్రమలకు భంగము కలిగించుచుండుట భాగ్యభివృద్ధికి శుభకూచకము కాదని విన్నవించుచున్నాము. —దేవాంగద్యోతి.

స్వదేశ వాస్తవికత వస్తువులు.

గట్టి పని! వెల సరసము!!

క్రమేణ మన ఉక్కులలో తయారుచేయబడుచున్న చిన్న, పెద్దనైజుల నుడతచాకులు, పేవా కత్తులు, బత్తాయికత్తులు, లీవరు విశేషముగా వేసి తయారుచేయబడుచున్న అన్ని నైజుల యిత్తడి కప్పతాళములు, ఇనుపు కప్పతాళములు, ఇత్తడి యనుము కలిసిన కప్పతాళములు, ఇత్తడి యనుము కలిసిన కప్పతాళములు, మంచి తాళములలో బందోబస్తు చేయబడిన యినుకపెట్టెలు వగైరా సామానులు మా కర్మాగారమున తయారుగుచున్నది. (2081)

ధరఖాస్తులు కుప్పిన ధరలు తెలుపబడును. వర్తకులకు సరసమైన కమీషన్ నీయబడును. తంతి చిరునామా: బి. వెంకటేశ్వర అండ్ కో., "ఇండస్ట్రీస్" కల్లర్సు అండ్ లాక్ మేకర్సు etc. పెద్దాపురం. పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా)

'సర్విసు' అనగా ఏమి?

మొట్టమొదట మోటారుబండ్లు సైకిళ్లు ఉంచుకొనువారు గమనించవలెను.

'సర్విసు' అనుమాటను ఆంగ్ల లుప్తయోగించి చున్నాడు. మొట్టమొదట ఇంగ్లాండు, ఆమెరికా మోటారు ప్రతికలలో యీమాట అధికముగ ఉపయోగించబడుచున్నది. సర్విసుకాని అను నొకకాని కొన్ని పెద్దవ్యాపారపుకంపెనీవా రెప్పుడు చున్నారు.

సర్విసు అనగా ఏమి? నీవద్ద ఒక మోటారుకారునికి అందొకభాగము కెడి పోయినది అనుకొనుము. నీబండి బాగుగ తెలిసినదైన చెడిపోయిన అంగమును రిపేరు చేయుట నులభము. అయినను కంపెనీవారు చిట్కాలు పెట్టవచ్చును. మోటారుబండ్లును అన్యువిషయమునందఁ మాత్రమే కొన్నికంపెనీవారు శ్రద్ధవహించి, బండ్లకు సంబంధించిన విడిసామానుల విషయమై జోక్యము పుచ్చుకొనరు.

అడిగితే కంపెనీలో ఒకసర్విసుకాని యున్నది. యధాస్థమయములలోనున్న అటుపిమ్మట రెండు సంవత్సరములపై విడిసామానులు స్థాపన దుంచుటకు వీలు లేకుండెను. ప్రస్తుత మీకాని చక్కగ అభివృద్ధిపరచబడినది.

'మోటారుబండ్లు రిపేరు చేయుకాని పునర్నిర్మాణము గావించబడుచున్నది. ఈ రిపేరుకానిలో పోల్కుటకు దక్షిణ ఇండియాలో మరియొకప్రతిష్టాపనము లేదని చెప్పవచ్చును. విడిసామానులు అన్యుకానిను మాడ పునర్నిర్మాణము చేయుచున్నాము.

మా సర్విసుకానిలో విడిసామానులకాని మొట్టమొదట. మొట్టమొదట మోటారుబండ్లు, సైకిలులు, బ్రుక్కులు, మోటారు సైకిలులకు కావలసిన విడిసామానులు స్థాపన దుంచబడును. ప్రమాదనశమున బండ్లు డీకొట్టుకొనుటచే నీబండి రేడియేటరు చెడిపోయినది అనుకొనుము. అడిగితే కంపెనీలో నీకు క్రొత్తరేడియేటరు దొరుకును. ఇందువల్ల కలుగు గొప్ప లాభ మేమనిన, మీ మోటారు బండి రిపేరు పాపునందు చాలాకాల ముండ నవసరము లేదు.

ఈకాని కాత్రముక్తముగ నుండునట్లు పనిచేయుచున్నాము. మావద్ద మోటారుబండ్లు మొదలగునవి కొనువారికి ఉపయోగకరముగ నుండుటకై యీ కాని స్థాపించబడును. వీరి సౌకర్యమే మాకు ప్రధానము. లాభము ప్రధానము కాదు.

వీవు మోటారుబండి కొనతలచుకొనిన ఒకముఖ్యవిషయము గమనించవలెను. అయిదారు సంవత్సరములలో ఆబండికి కావలసిన విడిసామానులు సప్లయ చేయగల కంపెనీవారివద్దనే నీవు బండ్లను కొనవలెను. ఇటువంటి 'సర్విసు' యుండు మా వద్ద మోటారుబండ్లు కొనుట యొక్కము.

అడిగితే కంపెనీవారు అమ్ముబండ్లను నీవు కొనినచో నీకెట్టి ఇబ్బందియుండదు. మా కీవ్యాపారమునందు 20 సంవత్సరముల చక్కని అనుభవము కలదు. మేము మంచి మోటారుబండ్లనే కెదకి అమ్ముచున్నాము.

ADDISON & Co., Ltd.
Mount Road, MADRAS.

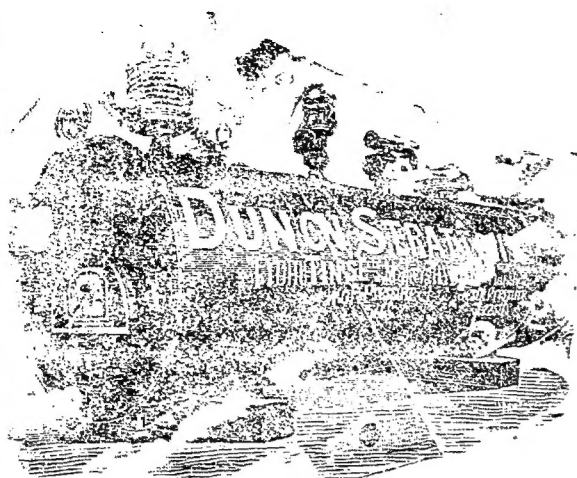
అడ్రెస్:—నం 11 రు తపాలాపెట్టె
(8137) మచిలీపట్నం

DUNCAN STRATTON & Co.

డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

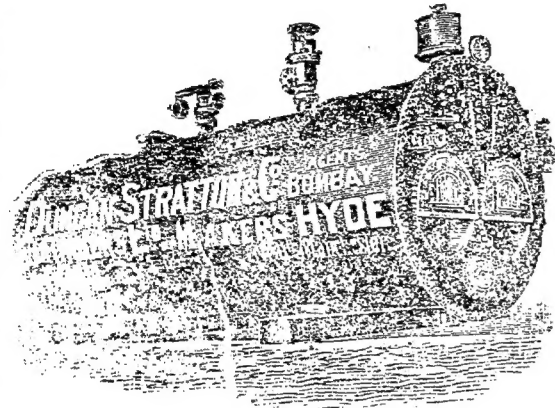
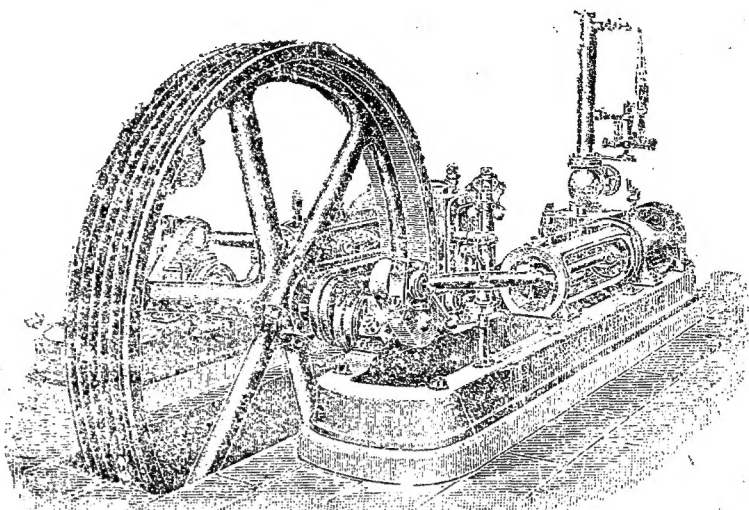
(2412)

ఎంజనీర్లు, మెషిన్ రి ఇంజనీర్లు, 9 మెయిన్ వీది, బొంబాయి.

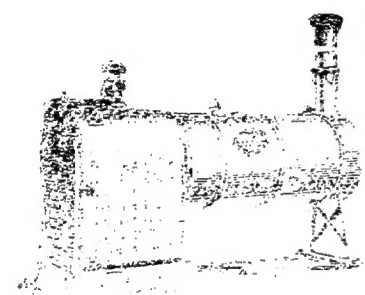
హైడ్రాపల్లికల్ కార్బన్ బాయిలర్లు.

పొడవు 10 అడుగులు
మొదలు 24 అడుగుల వరకు
మండును — డయామీటరు
ఆ 4. మొదలు 6 అ. 6 అం.
వరకు యుండును.
ప్రీంప్రెస్చర్ వెవరు
80 పౌనులు మొదలు
150 పౌనుల వరకు మండును.

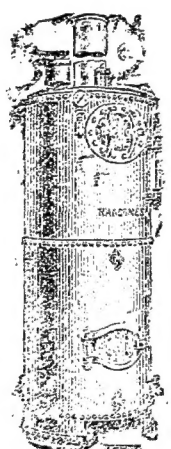

హైడ్రాపల్లికల్ లంకామెరు బాయిలర్లు.
పొడవు 28 అ. మొదలు 32 అ. వరకు మండును.

డయామీటరు 6 అ. మొదలు 8 అ. 6 అం. వరకు మండును.
మొత్తము 250 పౌ. మొత్తము 100 పౌ. వరకు మండును.

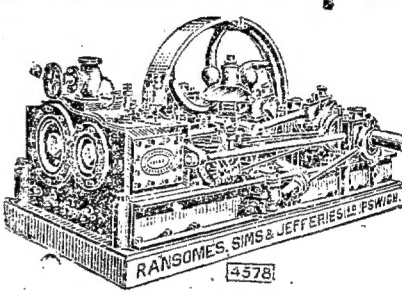
లోకో మల్టిప్లయబల్ బాయిలర్లు.
ప్రీంప్రెస్చర్ వెవరు 80 పౌనులు మొదలు
100 పౌ. 120 పౌ. 150 పౌ. వరకు మండును.

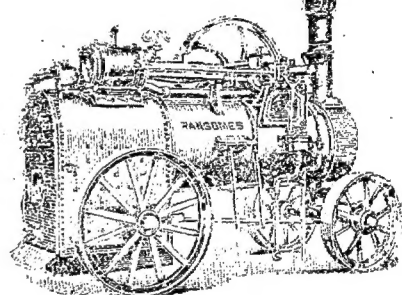
వర్టికల్ బాయిలర్లు.
మొత్తము 100 పౌనులు వరకు మండును.
ప్రీంప్రెస్చర్ వెవరు 80 పౌనులు మొదలు
100 పౌ. 120 పౌ. 150 పౌ. వరకు మండును.

ఈ క్రింద తెలుసుకొనవలసిన వాటిని
సప్లయ చేయుదుము.
మాది జిన్నింగు మెషిన్, వాటి సామానులు
మాది ప్రెస్చింగు మెషిన్
మాది స్పిన్నింగు మెషిన్
మాది పీచింగు మెషిన్
అన్ని రకముల స్టీము ఎంజిన్లు
అన్ని రకముల స్టీము బాయిలర్లు
కోల్ ల్ వర్క్ మిల్లింగు మెషిన్
నూనె మిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డచేయు మెషిన్
వడ్డు బియ్యముచేయు మెషిన్ వాటి సామా
అన్ని రకముల పంపింగు మెషిన్లు
సాగర్లు, వ్యవసాయ సంబంధమైన కొరముట్లు
కిరగన్ నూనె తీయడము ఆయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ లైటింగు (ప్లాంట్లు) కొరముట్లు
లేకులు వర్క్ సాపు కొరముట్లు
స్టీలు షాప్టింగు, కట్టింగులు, పెడెస్టల్స్
కాట్ బరన్ అండ్ కాస్ట్ వరన్ ఫుల్లిటా.
వగయరా అన్ని రకముల సామానులు.

సైడ్ బై సైడ్ కాంపౌండు
'హిందూస్థాని' ఎంజినులు.
(కాన్ కుపాపు మొననుండి పోట్ తీయబడినది.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజినులు కూడా గలవు.

హెన్రీడు కాంపౌండు ఎంజినులు.

పోర్టబల్ స్టీము ఎంజినులు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరు గలవి.
స్టీము వెవరు 120 పౌనులు గలవి.
కాంపౌండు — హై, లో, వెవర్ సిలిండరు.
స్టీము వెవరు 150 పౌనులు గలవి.

వివరము లకు, ధరలకు బొంబాయిలో యుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కైనను లేక
బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టోర్సు ఇంజనీరింగు కంపెనీ ప్రాప్రైటరు గారైన
మానేవల్లి బాపనయ్యగారి కైనను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనము అన్న నొప్పులకు దివ్యమృతము.
దగ్గు, శైత్యము, పడిశము, రొమ్మపడిశము, తలనెప్పి, వాయునొప్పులు,
పోట్లు, బెణుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.
చక్కని డబ్బోలో సహ కల రూ 0-10-0; డజన్ 1-3 రూ 5-12-0. పోట్లుభర్తులు నలు.
అమృతాంజనం డి పో. } 109, ఫ్రెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
6. తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

హనుమాన్ బోరక్కు నబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యశ్చర్యకరముగా
కుదుర్చును. ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అండ్ సన్స్, మద్రాసు